

YILLAR

Tarak sordu saçıma
Sen ne çabuk ağardın
Boyum sordu belime
Sen ne zaman eğildin
Gücüm sordu dizime
Nasıl böyle yıprandın
Yıllar güldü yüzüme
Biz beraber yürüdük

Gönül Sungurlu Dervişoğlu

5 GÜN 5 GECE

Gönül Sungurlu Dervişoğlu

5 GÜN
5 GECE

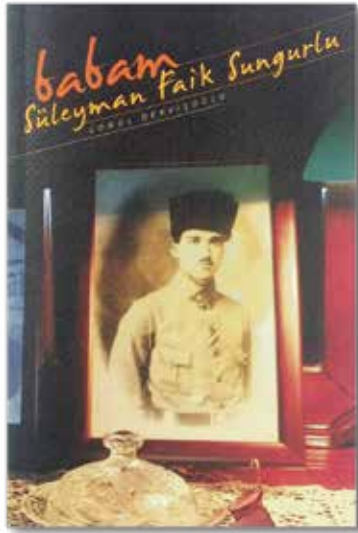
GÖNLÜM

Gönlüm neden durmazsın
Havalarda uçarsın
Unuttun mu üstünden
Geçen bunca yılları
Artık belin bükülmüş
Saçların da dökülmüş
Boşuna heveslenme
Bakmaz artık hiç kimse
Devir artık gençlerin
Bırak onlar yürüsün

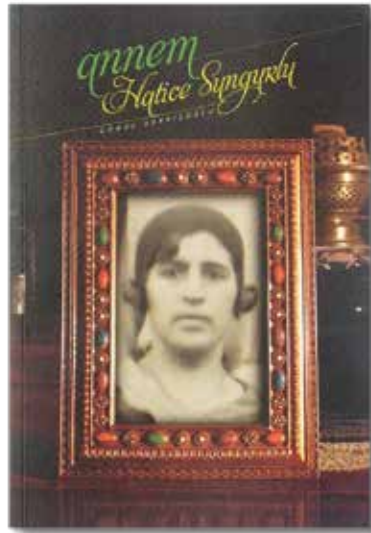

Önsöz	1	Bebeğin ölümü	104
Kitaplarım için dostlarımin yaptığı yorumlar	2	Kadriye abla	105
Yola çıkış	6	Evimiz	106
Grev	9	Dedemin zevki	110
Ebru	11	Teyzemin tabakları	111
Evliliğim	14	Saniye	112
Rıfkı'nın babası	16	Baksı Müzesi	114
Karadeniz	19	Pamukkale	117
Giresun	22	Aydintepe	118
Balıkçılar	26	Kuzu postum	119
Çiftlik hayalim	27	Küçük ev ve bahçe	121
Eskişehir	32	Babaevindeki korkum	123
Okuldan kaçış	34	Soba sefası	124
Halime yengem	37	Son gece	125
Trabzon Kalesinde	38	Gümüşhaneliler	126
Doktorun kızları: Nurten, Ayten, Ayfer	41	Gümüşhane'de yaşamak	131
Nurcihan	44	Gece sohbetleri	132
Gümüşhane'ye varış	47	Süheyl	135
İlk gece	49	Dönüş	137
Serçe	50	Uzak Doğu	138
İlk sabah	52	Rusya	139
Gümüşhane'de ilk gün	54	Yengemin hastalığı	140
Kayık sefası	57	Rıfkı ile evliliğim	142
Beyge'nin suya düşüşü	59	Büyükada'daki ev	146
Armut çalma	64	İhtilal	148
Ayhan ablam	67	Eleştiriler	149
Annemin halısı	69	Ada'da dostluk	153
Sınıftan atılma	70	Erik çalmamız	154
Sarhoşluk	72	Komşuluk	157
İspanyolca	74	Şehit cenazesi	161
Bavul	75	Anadolu insanı	163
İlkokul aşkım	76	Şişli'deki ev	164
Beyge	78	Fırlatılan bavullar	167
Ablamın evlenmesi	83	Paris	168
Eski evimiz	84	Rıfkı'yı aramak	172
Selime abla	86	Aynur, Ayhan ve ben	175
Orhan abimin yemekleri	87	Can azlığı	177
Oltan ve Ozan	88	İnleme	179
Ayhan ve Oltan	90	Deprem ve komşu yardımı	180
Ozan'ın ağlaması	93	Yeni komşularımız	180
İkinci gün	93	İstanbul'a varış	182
Selma ve itikatları	95	Eskiden İstanbul'da	184
Ayağımın uğuru	98	Eve varış	185
Tel helvası	99	Evim	186
Kayıp para	100	Şiirler	188 - 216
Lütfiye halam	101		

Ağustos 2014

Aralık 2016

Önsöz

Gümüşhane’de başlayan İstanbul’da devam eden, yazları Büyükkada’da süren ömrümün nerede noktalanacağını bilemiyorum. Sadece şunu biliyorum ki artık ideallerini bitiren, hayallerini tüketen ve anılarında yaşamaya başlayan bir ihtiyar olarak bunları kaleme alma isteğiyle yaşıyorum.

Nazım Hikmet bir defasında kendisini tarif ederken, “Her tarafı dökülen bir binanın penceresinden bakan 18 yaşında bir delikanlı gibiyim” demiş. Seksenimi geçtiğim bu yaşında anılarımı yazmaya başladığımda ben de kendimi her tarafı dökülen bir binadan bakan bir genç kız gibi hissediyorum.

İlk olarak babam Süleyman Faik Sungurlu’yu, sonra da annem Hatice Sungurlu’yu anlattığım kitaplarımı yazdım. Bu üçüncü kitabımda, **beş gün beş gecede** Gümüşhane’ye gidip sonra İstanbul’a dönerken gözümün önünden geçen anılarımı yazdım. Bu sefer daha çok kendimden, sevgiyle sarıldığım ailemden, arkadaşlarımdan, komşularımdan, ahablarımdan ve çok sevdiğim Gümüşhane’den bahsettim. Bunları yazarken daha önceki kitaplarımda olduğu gibi yine ailemizin genç kuşakları, yeğenlerim de ailemizi, geçmişimizi bilsin istedim. Ama aynı zamanda Anadolu’da yaşamış bir ailenin yaşantısını, geleneklerini, inanışlarını da kendi ailem üzerinden aktarmaya çalıştım.

Anılarımı yazarken bir de şunu gördüm ki aslında mutluluklarımız günlük yaşantımızın içinde oturuyor. Şimdi onları tekrar andığımda bunu çok daha iyi görüyorum. Okurken siz de benzerlerinin kendi anılarınızda olduğunu hissedebilirsiniz.

İnsanın kendinden bahsetmesi zor. Kendi gözümdeki beni yazsam ya mübalağa ederim ya bencil olurum. Bu insanoğlunun kendine olan zaafıdır. Yine de her insan özeldir. Anılarımdaki samimi hislerimi, acılarımı ve mutluluklarımı okuduğunuzda yazılarımda satır aralarında o özel benim de mevcut olduğumu göreceksiniz.

Gönül Sungurlu Dervişoğlu

4. Levent, 2018

Prof. Dr. Nurhan Atasoy'un yazısı

Yalnız bizde komşuluğun çok önemli olduğunu sanırdım. Dünyayı gezip değişik kültürleri tanıdıkça “Komşuluğun” dünyanın her yerinde ne kadar önemli olduğunu gördüm, öğrendim.

Gerçekten de bir acil sıkıntınız olduğunda, aileniz başka yerde yaşıyorsa, onlardan önce yanınıza ilk komşularınız koşar.

Bizim Büyükada komşularımızdan çok değerli Gönül Hanım'ın yalnız bizim hane halkı için, özellikle benim için özel bir değeri var. Büyükada'da köşemde oturup manzaraya karşı çalışırken küçük mahallemizin tümü önümden geçip evlerine giderler. Adeta komşularımın dış hayatlarından bir kısmı gözümün önünden akar gider. Bu arada Gönül Hanım'ın bizim sokağımızda, küçük mahallemizdeki herkes için de ayrı bir değeri taşıdığını gözlemliyorum.

Kendisi adeta etrafındaki herkesi güler yüzü ile kendisine çekiyor. Kardeşi, zarif tavrı ve kendi güzel Güngör Hanım ile birlikte evleri hiç ama hiç boş kalmıyor. Aileden birileri olmazsa dışardan dostları, koltuklarını hiç boş bırakmıyorlar. Mahallemizden komşularımız Gönül Hanım'ın kahvesini içmek üzere adeta sırayı dizilmiş haldeler.

Bunlardan biri de benim. Gönül Hanım'a gittiğimde her konuda konuşabiliyorum. Sanat, kültür, ev-aile hali, ev idaresinden tutun, az da olsa politikaya kadar. Ben kendilerine, önceden haber vermeden, sadece biraz uzanıp ziyaretçilerinin olup olmadığına bakıp habersiz kalkıp gidiyorum. Ziyaretim hep kahve zamanına rastlıyor. Güngör Hanım'ın kahvesinin tadını, Gönül Hanım'ın sohbetinin tadını başka hiç bir yerde bulamıyorum.

Anadolu'nun bir çok yerini gezmiş olmama rağmen Gümüşhane'ye hiç gitmedim ama Gönül Hanım sayesinde çok iyi tanıdım. Gümüşhane'yi sevdim. Gönül Hanım'ın ailesi gibi bir ailenin memleketleri olduğu için. Gönül Hanım'dan Gümüşhane'yi çok dinledim. Gelenekleri hakkında çok sorular sorup daha fazlasını öğrenmeye çalıştım. Ama, Gümüşhane'yi en çok yazdığı iki kitaptan öğrendim.

Gönül Hanım ilk kitabında babasını anlatır.

Orada bir Türk ailesini, bir Anadolu ailesini ve daha da önemlisi Türkiye Cumhuriyetini hiç yoktan kuran bir milletin vatansever, fedakar insanlarını buluyorsunuz. Atatürk'ümüzün hiç yoktan Cumhuriyetimizi kurarken, kendi büyükbabamda ve büyük annemde de bulduğum, yokluk içinde olan halkına müthiş bir ruh, cesaret ve gayreti de aşıladığı görüyoruz. İşte Gönül Hanım'ın babasında ve annesinde bu ruhu ve gayretin varlığını hissediyorsunuz. Bu doğal olarak Gönül Hanım'da da hâlâ yaşıyor. Gönül Hanım için aile de son derece önemli. Öyle görünüyor ki aileyi bir arada tutan kişilerden biridir o.

O da benim gibi çocuk doğurmadan bir çok çocuğa sahip olmuş. Hâlâ onlar için neler yapabildiğini düşünmesinden anlaşıyor ki ömür boyu onlara destek olmuştur.

Oturuşu-kalkışı, yürüyüşü bile onun karakterini, yansıtır. Eski güzelliğinin derin izlerini taşıyan, “heybetli” bir insan dedirtecek görüntüsü ile, Gümüşhane geçmişi, gelenekleri, ailesi ile gurur duyan tam bir İstanbul hanımefendisidir Gönül Hanım.

Kitaplarının herbiri birer Türk ailesinin portresini çizer. Arı, düz, güzel üslubu ile gerçekleri olduğu gibi, dolandırmadan akıcı bir şekilde anlatır. Konuları çok güzel toparlar ve dağıtmadan sunar. Birbiri ile ilişkisini gayet rahat bir şekilde bağlar. Yazdığı kitaplar, bir nesil sonra, geleneklerimiz daha fazla unutulduğunda birer kaynak olacaktır. Aile ve aile içi ilişkiler açısından da nice üniversite öğrencisine araştırma konusu olacak niteliktedir.

Gönül Hanım gibi bir komşum, dostum olduğu için kendimi bahtiyar hissediyorum ve kendisine mutlu, sağlıklı, uzun ömürler diliyorum.

Prof. Dr. **Nurhan Atasoy**

Sanat tarihçisi, akademisyen ve yazar

Muhsine Helimoğlu Yavuz'un yazısı

Kişisel tarih toplumsal tarih midir?

“Kişisel tarih toplumsal tarih midir” sorunsalı üzerine çok düşündüm. Değerli dostum Ahmet Say'ın “Ağaçlar Çiçekteydi” (Anı biyografi – 2011) kitabı üzerine bu konuda bir inceleme yayımladım. Bu incelemenin sonunda bir kez daha gördüm ki bir mikro tarih olarak tanımlayabileceğimiz kişisel anı kitapları makro tarihe çok önemli bir tarih oluşturmaktadır. Kişisel anı gibi görünen bu kitaplar elbette yazanına ve içeriğine bağlı olmak kaydıyla, içerdiği dönemin siyasal, ekonomik, sosyolojik, etik, estetik özelliklerini yansıtmaktadır.

Bu bağlamdan hareketle, kişisel bir anı kitabı gibi görülen Gönül Dervişoğlu'nun babası Süleyman Faik Sungurlu'yu anlattığı “Babam” kitabı ile annesi Hatice Sungurlu'yu anlattığı “Annem” ve şimdi de kendisini anlattığı “Beş gün beş gece” kitapları Cumhuriyet'in ilk döneminden günümüze kadar aydın bir cumhuriyet ailesinin öyküsünde tüm toplumumuzun siyasal, sosyolojik, etik, estetik, ekonomik yapısını yansıtır. “Anaerkil”, çok çocuklu, geleneksel akraba ilişkileri güçlü, Gümüşhaneli bir ailenin yaşam macerasını yansıtan bu kitaplar, işte bu toplumsal aynayı oluşturmaktadır.

O kuşaktan hemen hepimizin içinde kendimizden bir şeyler bulabileceği bu anı kitapları cumhuriyetimizin aydınlık kuşaklarını yansıtmaktadır. Her ne kadar bu kitapların coğrafyası Karadeniz – Gümüşhane ile sınırlansa da tüm ülkeyi kapsamaktadır. Bu çok çocuklu ailenin reisi olan baba Süleyman Sungurlu yedi çocuğunu da eğitip, okutup, ülkenin yüz akı insanları yapmıştır. Kitap ayrıca bize hiç de yabancı olmayan bu yönüyle de ilgiye değer.

Bu tür eserler üniversitelerde özellikle lisansüstü ders programlarında sosyolojik açıdan yapılacak çalışmalara da yadsınmayacak değerde kaynak oluşturabilir. Bu mikro tarihler bu açıdan da dikkatle değerlendirilmelidir.

Tüm bu açılardan değerlendirildiğinde Gönül Dervişoğlu, bu kitapları yazmakla toplumsal tarihimize özellikle sosyolojik açıdan önemli bir katkıda bulunmuştur. Kendisini kutluyorum. Emeklerinize sağlık.

Gönül Hanım, ben Erol!

Muhsine Helimoğlu Yavuz

Halkbilimci – Yazar

Prof. Dr. Meriç Öztürkcan'ın yazısı

Annem ve Babam kitaplarını okurken, o kadar içten bir üslup ile yazılmış ki sanki Gönül Hanım'ın sesinden bir belgesel dinliyor gibi oluyorum. Yazdıklarını okudukça ne kadar köklü ve asil bir aileden geldiğini görüyoruz. Geleneklerine bağlı ve her zaman onları yaşatmaya çalıştığını gözlemekteyiz.

Anlatılanlar Türk aile ve Anadolunun küçük şehirlerindeki yaşamı ve insan davranışlarını göstermesi açısından, Anadolu Folkloru için kıymetli ve birinci ağızdan bir kaynak olduğunu düşünüyorum. Kitapları üç tane oldu, başka bir deyişle Anadolu Folkloru üzerine bir “üçleme” diyebiliriz. Eminim bu üçleme sosyoloji anabilim dalında akademik çalışma yapanlara kaynak olacaktır.

Gönül Hanım'ı, 1994 Yılında Büyükkada Albayrak sokakdaki yazlığına taşındığımızda tanıdık. Çevre ve komşular ile saygı ve sevgi dolu ilişkisini yakından tanıma şansına sahip olduk. Çoğu zaman aile üyesi yerine konduk, her zaman da komşudan çok ailemizden biri gibi görüyor ve davranıyoruz. Büyükkada'daki bu küçük mahallemizde en çok ziyaret edilen ve aranan kişi olduğunu söyleyebilirim. Komşular arasında bizim de en sık görüşüp evine en çok gittiğimiz kişidir.

Prof. Dr. Meriç Öztürkcan

Yola çıkış

Bugün 25 Temmuz 2016. Kardeşim Güngör, kızı Figen ve damadı Ertuğrul ile hep beraber İstanbul'dan Gümüşhane'ye gitmek için arabayla yola çıktık. 16 yaşımdan beri bu yolları gidip geliyorum. Yavaş yavaş şehirler, kazalar, köyler, yollar değişiyor, büyüyor genişliyor. İlk başlarda bu değişiklik bana olumlu görünüyor, hoşuma gidiyordu. Daha güzel yollar, evler, mahalleler, bilhassa köylerdeki tek katlı damların yerini çatılı daha büyüklerinin alması daha estetik gözüküyordu. Ancak nüfus arttıkça binaların artık her yerde yükselmesi, yeşilliklerin kasabalarda bile yok olması üzmeye başladı. Doğayı, yeşilliği çok severim, ayrıca tarihi yerleri de camileri, çeşmeleri gidebildiğim müddetçe görmeye çalışıyorum. Batıl itikadımdan da vazgeçmiyorum, elektrik direklerinin, çatıların üzerinde leylek yuvalarını arıyorum. Leyleği uçarken görürsem çok seyahat edeceğim, seyahat edebilmem için sağlığım yerinde olacaktır, diye düşünüyorum. Batıl itikat olduğunu bilmeme rağmen ne zaman bir koyun sürüsüne rastlasam içinde beyaz bir küçük kuzu görürsem senenin iyi geçeceğine delalettir diye aklımdan geçirip, mutlu oluyorum.

Arabayı damadımız Ertuğrul kullanıyor. Yola erken çıktık, trafik de yok. Ertuğrul, Adapazarı'na geldik deyinceden ben de kendime geldim. Yeğenim Figen neşeyle, “Teyze, biz Adapazarı'nı seni ziyarete gele gide tanımış sevmiştik. Babamdan sıkça bizi sana getirmesini isterdik,” dedi.

Eşim Rıfki Adapazarı'nda hâkimdi. Evlenince buraya gelin gelmiştim. Rıfki ile beraber yeğenlerimi toplayıp hep birlikte Ulaşlı'ya yaz tatiline götürmemizi de hatırlattı Figen.

Figen ve kardeşleri Bora, Tayfun, Ayhan'ın oğlu Reha, Orhan abimin kızları Afife ve Sibel'le beraber, o sıra eşi Bilge ile Amerika'ya seyahate çıkan Ozan da çocukları Faik ve Ebru'yu göndermişti. Birbirinden çok büyük olmayan sekiz küçük çocuk.

“Annem gelinceye kadar bizim denize girmemizi yasaklamıştın,” diyor Figen gülerek. “Mütemadiyen bağırıyordun, uzaklaşmayın, şunu yapmayın, bunu yapmayın diye.” Bu kadar çocuğa sahip olmak kolay değil, başlarına bir şey gelir diye endişeleniyor insan. Onları oyalamak için akşama kadar iki kere çay bahçesine götürüyordum. Hepsine yarım simit, yarım da kola alıyordum. Bora bağırırdı hep, “Ben yarım şişe kola içmem, bütün isterim.” Ebru yarım yarım konuşarak, “Ama Gönül halam fakir, hepimize bütün alamaz.” Faik de, “Yaramazlık yapmazsak Rıfki amca bizi akşam gazinoda yedirecek.” Her sabah işine gidip, her akşam vapurla dönen Rıfki'yi karşılamaya giderken çok uslu olurlardı. Yemek yerken de birbirimize bakıp gülmek dışında pek sesleri çıkmazdı. “Teyze, sen de bizi bir öğün yedirmekten kurtuluyordun,” dedi Figen. “Evet,” diye cevapladım Figen'i, “Doğru söyledin, çünkü size evde yemek yapıp yedirmeye çalışırken siz genelde birbirinizi yiyordunuz. Yine de açlık grevine annenler gelince girdiniz.”

DOST

Çıkıyorum yollara
Bir şeyler aramaya
Düşünceler zihnimde
Tek tek sıralanıyor
Hangisinden başlasam
Sonra birden vazgeçtim
İstedim sana gelmek
Sıkıntılı günümde
Dostluğuna sığınmak

Grev

Grev olayını hatırlayınca sohbet koyulaştı kardeşim Güngör lafa karıştı gülererek, “Gönül yine çocuklar sana nezaket gösterdiler. Biz gelene kadar greve gitmemişler seni yormamak için.” Bu işin en orijinal tarafı da grev çadırını salonun ortasına kurarken annemin de yardım etmesiydi.

*Ulaşlı'da
kaldığımız evin
hemen önündeki
tahta iskelede
yeğenlerim.
Ayaktakiler;
Tayfun, Bora, Göker,
Reha, oturanlar;
Züleyha, Figen ve
kardeşim Güngör*

Her gün köfte, patates kızartması isteriz, gezmemize karışılmayacak, yerdeki yatakta biz yatmayız, diye istekleri vardı grevcilerin. Halaları Nafiye Hanım ile eşi Nuri Bey'i arabulucu diye çağırdılar. Onlar da iki haftalık yemek listesi hazırlamış gelmişlerdi. Yalnız köfte, patates kızartmasını sadece iki güne koymuşlar diye çocuklar o listeyi de beğenmediler. Yer yatağından kurtarmak için yeni bir somya daha kiraladık. Evler yazlık olarak kiralanırken masa,

sandalye, buzdolabı gibi eşyaları da ayrıca kiralyorlardı. Yalnız somya Ebru'ya yetişmedi. Ozanlar Amerika'dan dönmüşlerdi. Bir gece yatıp çocuklarını alıp gideceklerdi. Ozan ile oğlu Faik bir somyada yattılar. Bilge ise “Ben yerdeki yatakta kızım ile yatarım,” deyince Ebru'nun ona yazdığı mektubu verdik; “Anneciğim herkes somyada yatıyor beni de yerde bir küçük yatakta yatırıyorlar, ayaklarım da tahtada.” Bilge yine de, “O zaman biz de kızım ile beraber ayaklarımız tahtada yatarız,” demişti.

Ertesi gün onları yola koyduk, çocuklar gitmek istemediler. Eşim Rıfkı önümüzdeki yaz da bizi götüreceğine söz verdi de öyle ikna oldular. Ve öyle de oldu. Bütün çocuklar bir arada olmanın zevkini tadıyorlardı. Akçay'da Orman Kampına gitmiştik ertesi sene de. Hâkimlere de Orman Kamplarını kullanma imkânı tanıyorlardı. Çok güzel bir yaz tatiliydi, yalnız Yunanistan'la Kıbrıs'ta olayların olduğu zamandı. Gece ışıkları söndürüp kırmızı kâğıtlarla pencereleri örtüyorduk. Çocuklar uçaktan bomba atılırsa başlarına düşmesin diye planlar hazırlıyorlardı. Karyolaların, masanın altında saklanacaklarmış. Bize de “Hala, teyze, siz buralara sığmazsınız, elbiseleri dolapta bir tarafa koyun, dolabın içine gizlenin,” diyorlardı. Bir de kendilerine birer şişe su alıp, karyolaların altına koydular. Ne güzel günlerdi. Bütün kuzenler tatillerde bir araya gelmeye çalışıyorlardı. Hâlâ da bu devam eder, onun için de birbirlerini çok severler.

Sonraları Ozan bana anlattı; Ulaşlı'dan giderken çocuklara birer simit ve kola almış. Faik bütün simit ve kolayı görünce gözlerini açarak sormuş, “Baba bunların hepsini ben mi yiyeceğim?”

Ebru

Ozan'ın oğlu Faik'ten sonra ikinci çocuğu Ebru doğmuştu. Henüz 3 aylıkken ben de Ankara'dan Gümüşhane'ye gidiyordum. Ozan ve eşi Bilge jeologdular ve bir arazi görevi nedeniyle Ankara dışına gitmeleri gerektiği için Ebru'ya benim bakmamı istemişlerdi. Beraber Gümüşhane'ye götürüp orada annem ile bakarsınız, dedim. Faik'e de teyzesi bakacaktı. Ben Ebru ile beraber Gümüşhane'ye gittim. Ebru çok uslu bir çocuktur. Kendimi ona adadım, çok büyük bir zevkle yaz boyu ona baktım. Uyuduğu zamanlarda bile. Ozanlar araziden döndüler. Benim de İstanbul'a dönüş zamanım gelmişti. Ebru'yu Ankara'ya götürüp annesine teslim ettim.

O sene her şey çok güzel geçtiği için ertesi yaz da yine Ebru'yu alıp Gümüşhane'ye götürdüm. Artık bir yaş daha büyümüştü. Yürümeye de başlamıştı. Çok güzel ve sevimli bir çocuktur. Ben annemle beraber tavla oynarken bizi oynatmamak için gelip tavlanın üzerine otururdu. Bazen de pulları alıp götürür mutfağa atardı. Bahçeye indiğimizde ona dut, kayısı veriyorduk. Ebru da bahçede her şey yenebilir zannettiği için ne bulursa ağzına atıyor. Bir gün parmaklarının arasında kıvrılan bir solucanı havaya kaldırmış ve açık ağzına atmaya çalışırken yakaladım. Ona yerlerin pis olduğunu, oradan bir şey yenmeyeceğini, hepsinin ‘ee’ olduğunu söyledik. Bu defa da yerden taş alıp, ot koparıp bize göstermeye ve başını sallayıp ‘ee’ demeye başladı.

Sonra bir gün Ebru ateşlendi. Hastaneye götürdük, doktorlar bir şey bulamadılar. Ama ateşi çok yükseldi ve inmiyor. Vakit kaybetmeden Trabzon'a götürülmesini

Gümüşhane’de
evimizin bahçesinde
Ebru ile beraber

istediler. Öyle ki eve dahi geri dönüp eşyalarımı almadım. Başhekim kendi arabasını şoför ile bize verdi. Ben de üzerimde bir basma elbise ve ayağымda sabo terliklerle Ebru’yu Trabzon’a götürdüm. Benim arkamdan Oltan da Gümüşhane’den geldi. Ancak Ebru’nun durumunda bir düzelme olmadı. Çocuk neredeyse nefes alamayacak duruma gelmişti. Doktorlar menenjitten şüphelendiler. Geceyi çok zor geçirdik. Uçakta zorlukla yer bulduk ve bir oksijen tüpü ve maskesi ile Ebru’yu Ankara’ya Hacettepe’ye götürdük. Ancak problem devam ediyordu. Orada da doktorlar bir şey bulamadılar. Benim artık gözlerim ağlamaktan şişmiş ve neredeyse kapanmış durumdaydı. Ozan ve Bilge de araziden dönmüşlerdi. Ozan’ın gözleri de benden farklı değildi. Sürekli olarak güneş gözlüğü takıyordu.

O gece hastanede Ozanlar kaldı ama ben yine de sabaha kadar uyumadım. Bahçeden ağzına zehirli bir şey attı, ondan oldu diye düşünüyordum. Benim çocuğum olsa neden başkasına emanet ettim diye kendimi affetmem, diyordum.

Sabah erkenden hastaneye gittim. Ebru’nun yattığı yatağı gittiğimde yatağı boştu. Oksijen çadırı da yatağın başına toplanmıştı. Yatağın başucunda ise o sıralarda Hacettepe’yi ziyaret eden Afgan Kralı’nın hediye ettiği oyuncak bebek duruyordu. Benim neredeyse aklım başımdan çıktı. Birisi bana, “Korkma, korkma!” dedi. Arkamı döndüm ki Ebru bir doktorun kucagında gülücükler saçarak bana doğru geliyordu. Sonra anlaşıldı ki durum alerjik astımdan kaynaklanıyormuş. Ebru büyüdükçe hepsi geçti.

Ama bana öyle çok dokunmuştu ki, bir daha annesi babası yanında olmadan çocuk bakmayacağım, dedim. Halen bile kucağıma çocuk almam, korkarım. Rıfki ile evlendikten sonra bazı yazlar yeğenlerimi bir araya toplayıp tatile götürdüm ama onlar o kadar küçük yaşlarda değildiler tabii.

Evliliğim

Eşim Rıfki, ağırbaşlı, az konuşan, çok okuyan, yaşlılara saygılı ve çocuklara karşı çok anlayışlıydı. Herkes de ona karşı saygılı idi. Az konuştuğu için mi ya da arada bir konuşunca özlü konuşuyordu diye mi bilmiyorum ama birçok kez önceden itiraz ettiğim fikirlerinin daha sonra doğru olduğuna şahit olmuştum. Televizyonda farklı görüşleri savunan karşıt kanalları izlerdi. Türkiye'nin başına ne gelse Amerika'nın yaptığını söylerdi. "Rıfki ayağına taş takılsa Amerika'dan bileceksin," derdim. Sol görüşlüydü. Her şeyi mantık ölçüsünde kalırdı, aşırılığı yoktu. İnsanlara saygılıydı ama muaşeret kurallarına pek aldırılmazdı. Eve gelince pijama giyer, o zaman da herkesin yanına pijamayla çıkardı. O da eğer ayaktaysa. Gelenler onu tanıdıkları için 'Rıfki Paşa nerede' diye sorup, oturduğu odaya, yanına geçerlerdi. Ben de mecbur oldum pijamayı ortadan kaldırmak için eşofman aldım. İtiraz etmedi, giydi. Halit dayım Rıfki'nın sınıf arkadaşıydı ve aynı zamanda akrabaydılar. Arada bir takılırdı, "Rıfki Paşa sakın pijama ile kulübe gelme," diye.

Başına evde bulduğu bir örtüyü balıkçılar gibi bağlardı. Ben de yünden bere ördüm, onu giydirdim başına. Bana, "Gönül bunlar dış görünüş, hiç bir değeri yok," derdi.

Evliliğe bizim gibi bakmazdı. "İnsanlar evlenir, geçinememezse ayrılır, insan hayata bir defa geliyor," derdi. Bunun için de benden önceki evliliklerini yürütemedi. Ona demiştim ki, "Rıfki, aile kutsaldır, evlatlarımızı kusurlarıyla olduğu gibi kabul edip seviyorsak birbirimizi de kusurlarımızla, meziyetlerimizle seveceğiz, sayacağız." Bu sözlerim aklıma yattı ki, evliliğimiz 36 sene mutlu bir şekilde sürdü.

Beni hiç bir zaman eleştirmede. Ben onu eleştirsem cevap vermezdi. Bir gün bana, "Gönül, beni ne kadar kusurlu bulsan, atsan atsan yine elinde bir ağırlık kalır," demişti. Çarşıdan antika bir vazo almıştım. Eve gelince bana, "Bu lüzumsuz bir şey," demişti. Ben de, "Bir daha bir şey alırsam sana göstermeyeceğim. Sonra diyorlar ki kadınları kocalarından gizli iş yapıyor. Hâlbuki kocaları onları gizli olmaya, yapmaya sevk ediyor," diye cevap verdim. Bu ilk ve son oldu. Bir daha ne alsam, evin her tarafını yıksam, yaptırsam, yanlış da yapsam, neden yaptın demedi. Ellerini arkasına koyar bakar, "Güzel, güle güle kullan!" derdi.

Maaşını alınca kendine yüzde onunu ayırır, kalanı bana verirdi. Sonra da, "Gönül, yapacaklarını, alışverişlerinin hepsini birden yapma. Paran biter, parasız kalırsın, üzülürsün," derdi.

Az konuşmasına alışmıştım. Rıfkı'nın bakışıyla, olaylar karşısındaki sükûtu veya yerine göre gülümsemesi ile ne demek istediğini anlıyordum. Arada bir de iş olsun diye soruyordum, “Rıfkı beni seviyor musun?” ama hiç cevap vermezdi. Bir gün yine sordum, yine cevap yok. Dedim ki, “Seviyorum deyiversen ne olur? Ya da sevmiyorum de, darılmam.”

Rıfkı, “Hayır, şimdi söylemem. Seni sevdiğimi de söylesem sen yine bunu bana sormaya devam edersin. Ölmeden bir gün önce seni sevip sevmediğimi söyleyeceğim,” dedi. Allah da nasip etti, ölümünden bir hafta önce bir gece “Gönül, Gönül!” diye seslendi. Benim kolay uyumadığımı bilir, böyle bir şey yapmazdı pek. Heyecanlandım, kalktım, “Ne oldu?” diye sordum. “Ben seni çok seviyorum!” dedi. Sanki bana ölüm haberini vermişti. Dondum kaldım. “Rıfkı, zor da olsa 36 sene sonra bu sözü ağzından aldım,” dedim. Işığı yaktım ve gülerek yanına gittim.

Üç aydır hastaydı, bana gülümsedi, “Hadi yat yat!” dedi. Bir gün sonra değil, bir hafta sonra Rıfkı'yı kaybettik.

Rıfkı'nın babası

Neredeyse bir asır olan doksan üç senelik ömrünü nihayet noktaladı. Sükûnetle yatışı gözümün önüne geldi. Sonra bana anlattığı çocukluğunu hatırladım. Babası ona, “Annen muhacir çıkarken yolda vefat etti, seninle ben yalnız yola devam ettik, buraya, Çorum'a yerleştik,” demiş. Babasıyla ilgili hatırlayabildiği tek anısının onun işten dönüşü, kapıyı aralayıp getirdiği elma veya portakallardan bir tanesini odaya yuvarlaması olduğunu söylemişti. “Ben de çılgık çılgığa onları kapıp alırım, sonra babam odaya girer, beni kucığına alır öperdi,” diye anlatıyordu.

RIFKI

Bugün yine düşündüm
Geçtiğimiz yolları
Aştığımız engelleri
Ulaştığımız her yeri
Hepsi ne kadar güzel
Hepsi ömre bedel
Seninle olduğum zaman
Dünya ne kadar güzel

“Nihayet bir gün babamı kaybettik. Birisi benim elimden tutarken cenazeyi ve onun gömülüşünü takip ettim. Mütemadiyen, yazık sabiye, diyerek başımı okşayıp seviyorlardı. Bir yaşlı bey elimden tutup beni evine götürdü. Haber verdik amcana, gelip seni alacak üzölme dediler.”

Bir hafta sonra amcası gelip onu evlerine götürmüş. Babasının gömölmesini gördüğü halde, her gün ellerini, yüzünü cama yapıştırıp babasının elma, portakal getirip kapıdan yuvarlamasını ve onu kucağına alıp öpmesini beklemiş. Orada amcası paralarını çaldırılmış ve Gümüşhane’ye dönmeye karar vermiş. Kalan parasıyla bir eşek alıp evdeki bazı eşyaları da eşeğin üzerine yükleyip yola koyulmuşlar. O zaman yol üzerinde misafirhaneler, hanlar varmış. Oralarda yatıp dinlendikten sonra her sabah eşek önde bunlar arkada tekrar yola çıkıyorlarmış. Eşek arada bir başını döndürüp bunların arkalarından gelip gelmediğine bakıyormuş. Amcası, “Eşek seni çok sevdi,” diyormuş. Eşek anırınca da, “Bak diyor ki, Rıfkı Paşa sen de yoruldun mu?” Bunu duyunca Rıfkı da çok seviniyor, atlayıp zıplıyormuş. Yürümeye devam ederken mutlulukla, “Yine beni seven amcam ve eşek var, babam da bir gün gelip bana portakal getirecek. Ben de babama eşeğin beni sevdiğini söyleyeceğim,” diye aklından geçiriyormuş.

İnsan eşini kaybettiği zaman yaşamının yarısını da beraber kaybettiğini bilemiyor ilk başta. Daha sonra görüyor sevincini, üzüntüsünü, fikrini paylaşabileceği kimse olmadığını. Bu da bana şu sözü hatırlattı, ‘Göğüs göğüs üstünde dinlenir, paylaşılan acı yarıya yarıya azalır, sevinçse iki katı artar’. Ben de sevdiklerimi kaybedince onlarla yarım kalan yaşamımızı kabirlerine giderek sesli sesli anlatıyorum. Onlara, kızlarının evlendiğini, torunlarının olduğunu,

oğlunun güzel bir ev aldığını, çocuklarının okullarını bitirdiğini, çalışmaya başladıklarını söylüyorum. Eşim Rıfkı da, “Gönül, dünyada hiçbir şey yok olmaz, onların ruhu bu anlattıklarını görüyordur,” derdi. “Cisimler çürür toprak olur ama ruh yok olmaz!”

Karadeniz

Rıfkı’nın bu konuşmasını düşünürken gayriihtiyari, “Rıfkı bak, Karadeniz görüldü,” diye içimden geçirdim. Sahiden de Karadeniz bütün güzelliği ve haşmetiyle önümüze serildi. Yol hemen hemen denizi takip ediyordu.

*Soldan sağa;
Muhsin Kantek,
dayım
Halit ZARBUN,
Terzi Ali
ve Rıfkı
ortaokul
yıllarında, 1926*

Etrafı yeşildi, hiç konuşmadan uzun süre denize baktım.
Başta küçük küçük beyaz dalgacıklar zaman geçtikçe büyüdüler,
sonraları sert dalgalar oldu. Sahilde bazı müsait yerlerde
çocuklar dalgalara doğru koşuyorlardı. Dalgalar da onların

üzerinden geçip sahile
vuruyordu. Çocukların başı
suyun içinde bir zaman
sonra ortaya çıkıyor, onlar
bütün gayretleri ile yine peş
peşe gelen dalgalara atlayıp
gölüşüyorlardı. Büyüdüğü
yerin iklimi insanın fizliğini
ve fikrini de etkilemiş.

Karadenizlilerin coşkuları,
mücadeleci ruhları,
başarıları buradan geliyor
sanırım. Gümüşhanelilerin
sakinliği ise Harşit Çayı'nın
şırıl şırıl akması ve etrafının
da yeşilliğinden, gururu da
dağlarının yüksekliğinden
olabilir belki. Bu sakinlik
ve gururları yüzünden
ben Gümüşhanelilerde

her zaman biraz burjuvalık da görmüşümdür.

Türkiye'nin en yeşil bölgesi Karadeniz sahili, seyretmeye
doyamıyorsun. İstiyorum ki bir de ev olsa, orada oturup
çay içerek sohbet edelim. Candan insanların yanında doğa da
seni sarıyor, dinlendiriyor, yeşillikler arasında görünen tek tek
evler, bana yalnız diye bakma, her ağaç benim dilsiz
arkadaşım, der gibi geliyor.

KARADENİZ

Karadeniz bu sabah
Yürüdük sahiline
Karşıladın sen bizi
Bütün nezaketinle
Mertliğine güvendik
Uzandık açıklara
Oltaları salladık
Bıraktık derinlere
Birden neye kızdın da
Buruşturdun yüzünü
Köpürttün dalgaları
Saldın üzerimize
Dinlemiyorsun artık
Ne motor ne dümen
Bizi kırdın geçirdin
Sonra sükûnet buldun

Giresun

Giresun'da öğle yemeğinde Karadeniz pidesi yerken biraz da sohbet ettik. Ben onlara her zaman hatırladığım bir anımı anlattım. Rıfki'yi ilk rahatsızlandığı zaman Marmara Üniversitesi Hastanesine yatırmıştık. Tek kişilik oda yoktu, iki kişilik bir odada kaldık. Yanımızda Giresunlu bir hasta yatıyordu, ona da oğlu, gelini, karısı sırayla refakat ediyordu. Gündüzleri ise sık sık bir tanıdıkları yardımcı oluyordu. İnşaat ustasıymış, kısa boylu, kırmızı yüzlü, alkolik intibai bırakan bir beydi. İki şeye şahit oldum o zaman. Birincisi, insan yetişmesiyle, fiziğiyle değil karakteriyle, ruhuyla efendi oluyor. Eğitim alamamış, bir şey bilmez diye baktığım ustanın ne kadar dikkatli ve fedakâr olduğuna, “Abla sen biraz uyu, dinlen veya git çay iç biraz, ben buradayım merak etme, hâkim beye bakarım,” diyerek Rıfki'yi kaldırırken, yatırırken, yedirirken bütün mahremiyet ve terbiye kuralları içerisinde bana içten yardımcı olmasına şahit oldum. İkincisi de insanlar her yaşta sevgiyi arıyor, bilhassa da anne evlat sevgisini. Yanımızdaki hasta 75 yaşlarındaydı. Felç olmuştu, ağrısı olduğunda, “Annecim gel gör ne hale düştü evladın, ıstırabım çok, anacığım dua et,” diye sızlanırdı. Usta da gayet sakin bir şekilde, “Annenin ruhu senin yanında, o görüyor, duyuyor, sana dua ediyordur,” diyordu. Elini başına koyuyor, hasta devam ediyor, “Anacığım gel evladını kurtar, başıma elini koy.” Orada bulunan ziyaretçi ile bizim yüzümüze de ağlamayla karışık bir gülümseme yayılıyordu.

Giresun'dan yolumuza devam ederken yine düşünüyordum; “Giresun sende çok anılarım var.” Gençliğimin kısa ama değerli bir parçası da burada geçti.

HASTANE

Ne bu dünyadayım
Ne de öbür dünyada
İkisinin ortası
Hastane odası
Bazen hayal kurup
Göklere yükseliyor
Sonra yavaş yavaş
Ayak yere geliyor
Gülümseme dudakta
Donmuş gibi duruyor
Dertlilerin koğuşı
Acıların arkadaşı
Seni hiç seven yok
Hastane odası

Giresun'dan Terzi
Zehra ile beraber

18 yaşımda ve kendi güzelliğimin de doruğundaydım. Hiç bir zaman gösterişli olmadım aslında. Beni ilk görenler, söylendiği kadar güzel değil, diye düşünürlermiş. Ama zaman geçince, “Sen sahiden çok güzelsin, frapan değilsin,” diye düşüncelerini itiraf ederlerdi. Bir yetmiş boyum, ince bir belim, muntazam bacaklarım, kollarım ve ellerim ile düzgün bir vücudum vardı. Gözlerim, ağzım ve dişlerim de çok güzeldi. Tenimle, burnum da ne övülecek ne de dövülecek gibiydi. Gençliğin verdiği güzelliğim ve kendime güvenimle her istediğime hâkim olacağıma inanıyordum.

Bu hâletiruhiye içinde olduğum bir dönemde Giresun’a, Ayhan ablamın gelinliğini ve elbiselerini akrabamız olan terzi Zehra dıksin diye gelmiştik. Çok sevdiğimiz polis Sefer abi de Giresun’daydı. Giresunlu Münevver ablayla evliydi. İlişkilerimiz güzel olan akrabalar, onlarda kaldık. Zehra ve abisi İsmail yazları Gümüşhane’ye de gelirlerdi. Sefer abi de ilk gençliğinde babama kâtiplik yaptı, sonra okudu ve polis oldu. Çocukluğumuzda annem de arada sırada onu yemeğe çağırırdı. Akşam olunca Ayhan ablamla beraber gelmesini beklerdik. Uzaktan görünce Ayhan ablam koşar ellerini tutar, onunla eve girerdi. Annemin yemeğe çağırmadığı günlerde bile bazen Ayhan ablam gizlice gider, “Annem akşam yemeğe bekliyor,” derdi. Aslında telefon da vardı o zaman. Telefon ile de aramak mümkündü ama babam telefonu yüksek bir yere koyduğu için boyumuz yetmiyordu kullanmaya. Bir de kolu vardı, onu çevirip sonra konuşuluyordu. Ayhan ablam her seferinde bana, “Bir daha ki sene ben büyüüp telefonla çağıracağım ama sen yine telefona yetişemeyeceksin, uzanamayacaksın,” derdi.

Balıkçılar

Giresun'da Sefer abilerin evi deniz kıyısındaki bir yamaçtaydı. Evden deniz kıyısına dik bir bahçeden geçerek gidiliyordu. Akşamları işten gelen komşuları, yemekten sonra ellerinde boş fenerlerle konuşarak bahçeyi geçip, kıyıya çekilmiş kayıkları denize indirerek balığa çıkıyorlardı. Gece dönerken ellerindeki fenerler yanmış oluyordu. Bir ritüel gibi her gece onları izlerdim yatmadan önce. Başta denizin üzerinde ateşböcekleri gibi görünen ışıklar, sonra yavaş yavaş büyüyor ve gelip kıyıya yanaşıyorlardı. Özel yaptırdıkları küçük iskeleye çıkıp kayıklarını kıyıya çektikten sonra yavaşça bahçedeki ağaçların aralarından geçerek evlerine gidişlerini izlerdim pencereden. Komşular uyanmasın diye, giderken yaptıkları gürültüden eser kalmıyordu dönüşlerinde. Gündüzün seyrettiğim sahilin doğal güzelliğine, Karadeniz dalgalarının kıyıya çarparken çıkardığı sesler ve gecenin sessizliği eşlik ederdi. Ben de ışığı söndürüp artık yatabilirim derdim. Sanıyorum, o sıralarda okumuş olduğum Piyer Loti'nin İzlanda Balıkçısı kitabının da etkisiyle her gece bu harika manzarayı izlemekten hiç bıkmıyordum.

Sabah kalkınca Sefer abi bizi alıp dikişlerimizle meşgul olalım diye götürüyor, akşam da Zehra'nın abisi İsmail bizi eve getiriyordu. Yolda annem onun koluna girerek yürür, bir yandan da bizim konuşmalarımızı dinlerdi. İsmail abi hukuk okuyordu ama babasını kaybedince ekonomik durumu dolayısıyla ara verdi. Nahiye Müdürü olarak çalışmaya başladı. O sıralar izinliydi. Ağırbaşlı, az konuşan, hislerini belli etmeyen biriydi. Sinirlendiğini kimse görmemiş. Her olaya karşı tarafın hâletiruhiyesini göz önüne alarak bakar, insanların görüşlerine çok değer verirdi. Konuşmaları çok dikkatle dinler, dinlediğini belli edecek jestler yapar,

karşısındaki insana samimiyet gösterirdi. Bunları bana daha sonraları edebiyat hocam Haydar Bey anlatmıştı. Trabzon Lisesi'nde aynı sınıfta okurlarmış. Çok olgun bir insan olduğunu söylemişti, teneffüslerde İsmail ile hocaları arkadaşlık yaparlarmış. Bilhassa edebiyat hocasından diğerlerine sıra kalmazmış.

İsmail ile önce Giresun'da daha sonra da Gümüşhane'deki temaslarımızdan birbirimize yaklaşmıştık. Benim hayat beklentim çok fazla olduğu için ona olan sevgim sadece beğenme ve takdirle kalmıştı. İsmail ise bana âşık olmuştu. Bunu hissediyordum. Nitekim daha sonra hastalandığı dönemde bunu söyledi. Hastalığı sinirseldi ve maalesef intihar etti. Bana gelince, kimseleri beğenmeme huyum daha da arttı. Bir de taliplerimi İsmail ile karşılaştırıyordum. Hepsi çok hafif kalıyordu. Kimi alırsam İsmail bana, “Bunu mu beğendin?” diyecek gibi geliyordu. Artık evlenmeyeceğimi düşündüğüm bir dönemde eşim Rıfki'yla karşılaştım, beğendim. O da beni isteyince, İsmail'in de beğeneceğini tahmin ettim. Her zaman keşke İsmail sağ olsaydı da Rıfki ile tanışsaydı, diye düşünmüşümdür. Çok iyi anlaşacaklarından eminim. Rıfki çok olgun, beni tanıyan, insan değeri bilen biriydi. Eğer Rıfki'ya, “Ben İsmail'i beğendim ama benim hayattan beklentilerimin dışındaydı,” deseydim bana kızmayacağına eminim ama yine de, “Ona haksızlık etmişsin,” derdi.

Çiftlik hayalim

Benim hayata bakışım tamamen hayal gibiydi. Gencim, dünya benim önüme serilmiş, istediğime sahip olabilirim ve olacağım, diye düşünürdüm. Çok büyük bir çiftliğim olmasını hayal ederdim hep. İçerisinde etrafı

MEHTAP

Mehtap sen ne güzelsin
Serpilmişsin doğaya
Bütün ihtişamınla
Gelin duvağı gibi
Yoksa aşk tanrısı mısın
Gökten kalbe inersin

salkım söğütlerle çevrili bir göl bulunacak, gölün etrafında şirin, çatılı, panjurlu, önleri yere kadar cam kaplı verandaları olan evler olacak. Misafirlerim, kardeşlerim geldiklerinde bu evlerde kalacaklar ve yemeğe bana gelecekler. Babam ve annem ise benimle oturacaklar, benim oturduğum ev tüm kardeşlerimin baba evi gibi olacak. Bayramlarda, tatillerde çocuklarıyla beraber babalarının ziyaretine gelecekler. Çiftliğimde bütün çiftlik hayvanlarından çok sayıda olacak. Ailece tabiatı çok sevdiğimiz için babamla, eşimle ve oradalarsa kardeşlerimle beraber çiftliğin arkasındaki orman yolunda atlarımızla tur yapıp çam kokusunu duyacağız. Gölün etrafındaki salkım söğütlerin altındaki masalarda oturup kahvaltı edeceğiz. Orada hazır olan ocakta babamın çok sevdiği kahvesini pişireceğim. Sonra çiftlikte bulunan ördeklere, kazlara yem verip evin önündeki nilüferlerle bezeli havuzu seyreden verandamızda oturacağım. Boş zamanlarımda yalnız kalınca çiftlikten geçen nehirde balık tutup, kitap okuyacağım. Bütün bunları bana evleneceğim eşim verecekti. Zaman geçti, yeni pırıl pırıl bir nesil geldi. Onlar da kendi hayalleriyle hayata başladılar. Bense anladım ki hiçbir şey azim olmadan, emeksiz, gayretsiz olmuyor. Olan her şey kendi gücün, emeğin dâhilinde.

Yolculuklarda genelde konuşmaz, dışarıyı doğayı seyrederim. Bu sefer öyle olmadı, dışarıya bakıyorum ama aslında anılarımı bir tülün arkasından seyrediyorum. Yaşımı düşünüyorum, seksenimi geçtim. Bu yaştaki insan bana yabancı gibi geliyor. Seksen yaşında dendiğinde ihtiyar bir insan düşünüyorum. Ama ben kendimi ihtiyar hissetmiyorum. Her ne kadar konuşurken ben artık ihtiyarladım desem de kendimce nezaketen tevazu gösteriyorum aslında.

SALKIM SÖĞÜT

Arabamız durmuştu
Salkım söğüt yanında
İnince arabadan
Koştum söğüt altına
Dalları eğilmişti
Masa ile sandalye
Gömülmüştü içine
Bu güzel manzaranın
Tam kalbine oturdum
Gözlerim takıldı
Sevgili kardeşime
Oltan gülerek geldi
Ne güzel bir yer dedi
Sevgimizle birleşti
İçimiz huzur doldu

Eskişehir

Ortaokulu bitirip ablamın yanında Eskişehir'e enstitüye gittiğimde, 15 yaşlarında ailesinden, komşularından, arkadaşlarından, Gümüşhane'den ayrılıp daha büyük bir şehre, yeni muhite giden çekingen bir cocuktum. Gençliğin tesiriyle yeni muhite, arkadaşlara, komşulara çabucak alıştım. Ablamın Eskişehir'de oturduğu ev, bahçenin içinde üç katlı bir köşktü. Ev sahipleri daha önce ablamın kirada oturduğu evi satınca kendi köşklerinin üst katına taşınmalarını istemişler. Ev sahibesi Hayriye Hanım ile ablam çok iyi anlaşmışlar, neredeyse anne kız gibi olmuşlar. Hayriye Hanım aslen Rum kökenliymiş. Ev sahibi Zeki Bey ise subay olduğu için azınlıklardan evlenmesi yasakmış o vakitler. Onunla evlenebilmek için ismini değiştirip Hayriye adını almış. Gerçek ismini söylediyse bile hatırlamıyorum. Ama arkadaşlarının hepsi Rumdu; Evdoksiya, Meri ve adını bilmediğim ama herkesin Madam dediği bir başka arkadaşı neredeyse her sabah 11:30 civarında gelip Hayriye Hanım'ın evinde veya bahçesinde kahve içer, fal bakarlardı. Sonra da geçen gün falda söylediğin aynen çıktı, nasıl da gördün diyerek birbirlerine iltifat ederlerdi.

Bahçe renk renk güllerle, çiçeklerle bezenmişti. Bahçenin birkaç farklı yerinde kameriyeler vardı. Asma ve sarmaşık gülleri sarmıştı. İki tane emme basma tulumbasıyla bahçe sulanırdı. Bir köşede kümes vardı. Üstümüzde de her daim uçuşan kuşlar olurdu. Kuş sesleri hiç eksik olmazdı. Zeki Bey her gün 10:30'da önce tavuklarını yemler sonra da kuşlara yem verirdi. Tulumbalardan birinin yanındaki kameriyenin altında hasır masa ve sandalye bulunurdu ve bu kameriyenin etrafı da güllerle donanmıştı.

Zeki Bey kuşlara yem verirken ona alışmış olan kuşlar hiç korkmaz, başının üstünde, etrafında fırıl fırıl uçarlardı. Ben de bu harika manzarayı her zaman hayran hayran seyrederdim. Zeki Bey bir gün bana, "Gönül, bundan sonra kuşların yemini sen ver istersen," dedi. Çok sevindim. Kuşlar beni de yadırgamadılar. O gün üzerimde kırmızı elbisem vardı. Ben mutlulukla kuşlara yem verirken uzaktan bizi seyreden Hayriye Hanım da Zeki Bey'e seslenip, "Gönül'ün bu kırmızı entarisi ile yem verirken resmini çekmek lazım, çok güzel gözüküyor," demişti.

*Eskişehir'de
Madam'ın kızı
Nejla ile beraber*

Okuldan kaçış

Rumların komşulukları güzel olduğu kadar gezmesini, eğlenmesini de çok severlerdi. Bu hususta bize göre daha cesur ve medeni idiler. Hayriye Hanım, Meri, Madam, Evdoksiya ve ablam akşamları sinemaya, dondurmacıya, börekçiye, bozacıya rahatça giderlerdi. Bazen benimle beraber Madam'ın kızı Nejla'yı da götürürlerdi. Buna Nejla da çok sevinirdi. Bana, "Sen yokken ben yalnız kaldığım için gezilerine iştirak edemezdim," derdi. Okula giderken de Nejla, ben ve komşumuzun kızı Bahriye hep beraber gider gelirdik. Okuldan kaçışlarımız da beraberdi. Bir gün öğleden sonra kaçıp sinemaya gittik. Bir başka gün hamamın havuzunda yüzmek için kaçtık. Üçüncüsünde arkadaşımız Bahriye, "Paralarınızı hazırlayın, yarın sizi köprübaşında çok güzel dondurma yapan manzaralı bir yere götüreceğim," demişti. O gün önlüklerimizi ütülerdik, yeni ayakkabılarımızı giydik, öğlen tenefüsünde okuldan çıkarak arkadaşlara görünmeden ve oldukça sapa yollardan yürüyerek yavaş yavaş dondurmacıya gittik. Pencerenin önünde Porsuk köprübaşını gören güzel manzaralı bir yer seçtik. Çok keyifliydik, elimizde olmadan baktığımız her şeye mütemadiyen gülüyoruz. Aşırılığımızı fark edip biraz sakın duruyorsak da çok kısa sürüyordu. Bu defa birbirimize bakıp gülüyoruz. Neticede dondurmalarımızı yiyip kalkabildik. Sonra da okuldan geliyormuş gibi evlerimize geldik.

Akşam evde otururken ablamın eşi Mustafa abi, "Türkân, köprübaşında bir muhallebici var, bir gün gidelim çok güzelmiş dondurması," dedi. Ben hemen atıldım, "Evet, evet, çok güzel!" dedim. Dediğim anda da gafımı anladım ve "Biz bugün arkadaşlarla gittik," demek zorunda kaldım. "Okuldan mı kaçtınız, cumartesi pazar günleri dururken,"

dedi ablam. Bu son oldu, gördük ki en büyük hata dondurmacıya gitmemiz değil okuldan kaçmakmış.

Dikiş hocamız Madam'ın arkadaşıydı. Onlara geldiği bir gün beni ve Nejla'yı yanına çağırdı. Dersten kaçıp nereye gittiğimizi sordu. Madam'ı da durumdan haberdar etti. Nejla ayaktaydı. Odadan dışarı çıktı.

*Eskişehir'de
enstitüden Bahriye
ile beraber*

Ben de kekeleyerek, "Hamamda yüzmeye gittik," dedim. O zaman hocamız da bize vaktiyle kendisinin de arkadaşlarıyla beraber okuldan kaçıp sinemaya gittiğini anlattı.

Nejla ve Bahriye ile o zamandan beri arkadaşlığımız devam ediyor. Artık birbirimize gidip gelemiyoruz, telefonla konuşuyoruz. Her telefonu açtığımızda karşı taraf telefonu artık açamayacak endişesi taşıyoruz. "Alo," diye ses gelince neşeyle konuşmaya başlıyoruz, zamanı unutuyoruz.

*Halime yengem,
ayakta kızı
Perihan abla,
Perihan'ın oğlu
Yılmaz ve
kızı Yıldız*

Halime yengem

Eskiden Gümüşhane'ye gitmek için önce Trabzon'a gidip oradan Zigana'yı aşarak giderdik. Şimdi ise Trabzon'a girmeden Tirebolu'dan Harşit Çayı vadisi boyunca yapılan yeni yol üzerinden gidiyoruz. Bu yolu yaptırmak için Oltan çok uğraşmıştı.

Gümüşhane'ye yaklaşmanın heyecanı yolculuktaki yorgunluğumu unutturmuştu. Trabzon'a girmedik ama eski yolculuklarım aklıma geldi. O sırada Güngör de Ertuğrul'a eskiden Gümüşhane'den Trabzon'a alışveriş yapmaya gelmemizden bahsetmeye başlamıştı. Gümüşhane küçük bir şehirdi. Büyük alışverişlerimizi yapmak için Trabzon'a gelirdik. Evlenenler mobilyalarını, halılarını, perdelerini, o zamanlar meşhur olan Trabzon yorganlarını, telkâri gümüşleri, takıları, Trabzon çekme bileziklerini alırlardı.

Gümüşhane'de lise veya öğretmen okulu yoktu. Okumak için de buraya gelirdik. Orhan abim liseyi, Ayhan ablam öğretmen okulunu burada okumuştı. Güngör'de öğretmen okulunun ilk senesini burada okudu. Ama sonra Gümüşhane'de öğretmen okulu açılınca orada bitirdi.

Güngör, Trabzon'daki günlerimizden bahsederken Rıza amcamın eşi Halime yengenin bizi 19 Mayıs bayramına götürmesini hatırlattı. Ben gitmek istememiştım önce, ama Ayhan ve Güngör çok ısrar edince onlara katılmıştım. Kuzenim Yıldız ve arkadaşım Selma da vardı bizimle beraber. Caddedeki resmigeçidi izleyecektik ama önümüz öyle kalabalık ki caddeye yaklaşıp bir şey izlemenin imkânı yok. Yengem hemen söylenmeye başladı, "Ayol bu çocuklar bayramı seyretmeye geldiler, yazıktır!"

Azıcık yer açın da seyretsinler,” diye, diye kalabalığı yarıp bizi en öne kadar getirdi. Ama bununla da yetinmedi, etraftaki genç çocuklara da sataştı. “Ayıptır oğlum, kızları rahat bırakın!” diyerek söylenmeye devam etti. Aslında bizi rahatsız eden kimse yoktu. Bir delikanlı, “Teyze, bayramı seyret! Kimsenin bir şey yaptığı yok!” dedi ama yengem susmadı, “Sizin de bacılarınız yok mu!” Etrafımızdaki diğer insanlar yengemin söylediklerine inanıp gençlere sert sert baktılar, belki birkaç laf da ettiler. Gençlerin bir kısmı da söylene söylene oradan ayrılıp uzaklaşmak zorunda kaldı.

Yengemin bu davranışları o genç delikanlılar kadar bizi de rahatsız etmişti aslında. Orada babamın bir sözünü hatırlamıştım, “Kızım gittiğiniz bir yerin havası hoşunuza gitmezse sesinizi çıkarmadan yavaşça bir şey bahane edin ayrılın,” demişti. Ancak burada bunu da yapamazdık çünkü bu sefer de yengem çocuklara “Kızları rahatsız ettiniz de bayramı seyretmeden gidiyorlar,” diyerek sataşır diye korktuk.

Trabzon Kalesinde

Trabzon’da Halime yengem ile beraber böyle çok anılarımız vardı. Bazen akşamüstünde bizi alır çay içmek için kaleye götürürdü. Masaların kalabalık olduğu bir yerde otururduk. Yengem de her defasında etraftakilere yüksek sesle, bu kalenin bir zamanlar kendi ailesinin mülkiyetinde olduğunu anlatmaya başlardı, “Bu kale bizim babalarımızın, Üçüncüoğulları’nın mülküydü. Askeriye burayı zaptetti. Ama ben bunu onlara bırakmam. Üçüncüoğlu olan bir sürü avukat var. Hepsiyle konuştum, tapuları getir, bu işe başlayalım, dediler.” Arkasından da çantasından bir paket yazılı sararmış kâğıt çıkarır, onun kaçık konuşmasına

bir anlam veremedi izleyen diğer masalardaki kalabalığa bu tapuları, evrakları gösterirdi. En çok ilgi gösteren masaya yanaşır, “Evladım, bunları versem bana bir oyun ederler mi, yoksa bende mi dursun?” diye sorardı.

Halime yengem çok gezen bir hanımdı. İyi dikiş dikermiş, tanıdıklarının gelinliklerini hep o dikmiş. Ahbabları da çoktu. Akşam gezmeden döndüğünde söylenirdi; “Ayol şu müdürle (veya şu paşayla) beni evlendirmek istiyorlar! Ben deli miyim ki rahatım dururken gidip onun bunun ihtiyarını bakacağım!” Kızı Perihan abla sinirlenir, “Anne bu sözler sana yakışıyor mu! Torunların evlenecek yaşta, bir daha böyle bir şey söyleme diye sana kaç defa söyledim.” Yengem hiç oralı olmaz, “Ben gülümün üstüne gül koklamam!” Perihan, “Anne, sus sus! Bunları da konuşma artık.” Yengem kendi bildiğini söylemeye devam ederdi. “Kızım, deli misin! Ben evlenmem diyorum!” diye itiraz eder ama peşinden de yine eklerdi, “Evlenmek istesem Hafız’ın kardeşi de istiyor.”

Her şeye rağmen yengemi severdik ve sık sık da hem biz giderdik hem de o bize gelirdi. Bir sefer yine yengemlere ziyarete gittiğimizde yengem incir reçeli pişirmeye kalktı. Evde yalnız kalınca sıkılmasın diye o gün komşularını da çağırmış, çay kahve ikram etmiş. Yengem ikide bir reçelden getirip, ayol bakın pişti mi, diye herkesin önüne bir parça koyuyor. Komşuların itirazlarına rağmen Allah’a yorup illa ki tatmalarını istiyor. Bunu o kadar çok yaptı ki akşama kocaman tencereden sadece bir küçük kavanoz reçel doldurabilirdi. Sonra da suçu kızı Perihan’a bulmuştu; “Ayol sanki ne vardı bu kadar az reçel yapacak, Perihan da korkmuş ki incir alsın.”

Doktorun kızları: Nurten, Ayten, Ayfer

Trabzon’u ve yengemi düşünürken yine geçmişten arkadaşlarımızı hatırladım. Bir doktorun üç kızı vardı, Nurten, Ayten, Ayfer. En küçükleri Ayfer çok güzeldi. 19 Mayıs törenlerinde herkes onu seyretmeye giderdi. Ayten ortancaydı. Çok güzel resim yapar, dikiş dikerdi. En büyükleri de Nurten’di. İki tane de abileri vardı. Kız kardeşleriyle beraber bizi sık sık kaleye götürürlerdi.

Denize uzanan yüksek bir yerde bulunan kale bakımlıydı ve çok da güzel manzarası vardı. Askeriyenin yönetiminde olduğu için içeri herkes giremezdi. Bir gün orada otururken Nurten şöyle bir şey söyledi; “Türkiye’nin her tarafında akşam sanat okulları ve bıçkı dikiş yurtları açıldı. Ortaokul, enstitü mezunlarını kursa tabi tutup buralarda sanat derslerine hoca olarak alıyorlar. Ben Gümüşhane’de ortaokulda bir dersten kalmıştım.

*Doktorun kızı
Ayten ve ben*

Babam tayin olunca tekrar dönüp sınava giremedim. Şimdi tekrar sınava girip bu dersi verirsem, seminerlere gider sanat hocası olurum.” O zaman nişanlıydı Nurten. Ama nişanlısıyla konuşmuş, evde boş boş oturmak istemiyorum, bir gayem olsun, deyince nişanlısı da onaylamış. “O halde benimle Gümüşhane’ye gelirsin Nurten,” dedim. “Şimdi sınavlar başlayacak. Hem sınava girersin hem de Gümüşhane’ye gelişin de bir değişiklik olur.”

Çok mutlu bir şekilde yola çıktık. Kışları Zigana Dağı’nda sis olur ve çok kar yağar. Bazen tipiden yollar kapanır. Çok zorlu bir yolculuk olur. Ama bu sefer doğanın en güzel olduğu zamandı, ilkbahardı. Tüm bu yeşillikleri yıkar gibi yağmur yağıyordu. Biz de hem sohbet ediyor hem de etrafı seyreliyorduk. Otobüs bir yere gelince durdu. Önümüzdeki bütün arabalar da durmuştu. Karşı şerit ise bomboştı. Ne oldu diye sormamıza lüzum kalmadan, muavin geldi. Selden yol kapanmış. Bütün yolcular arabalarından inip selin getirdiği toprağın üzerinden yürüyerek geçiyormuş. Çok yakındaki bir kahvede greyder gelip yolu açana kadar bekleyeceklermiş. Otobüstekiler hemen böyle bir şeyi bekliyormuş gibi indiler.

Kadir abinin Austin kamyonu ile

Nurten’le ben şaşırdık. Otobüsten indik ama ayağımızda yüksek topuklu ayakkabılarla o çamur deryası toprağın üzerinden geçmemiz imkânsız. Sırtımızda geçirelim diye teklif ettiler ama kabul etmedik. Otobüste bekleriz, dedik. O sırada bir bey yanımıza geldi, “Ben de Gümüşhaneliyim sizi tanıyorum. Greyderin ne zaman geleceği belli değil. Siz bekleyin ben size ayakkabı getireyim,” dedi. Kısa bir süre sonra da elinde iki çift lastik ayakkabıyla geldi. Onları giyip biz de geçtik teşekkür ettik. Gümüşhane’ye vardığımızda babam da durumu öğrenip bu beye teşekkür etmişti.

Nurten gerçekten de Gümüşhane’de ortaokulda kalmış olduğu tek dersten sınava girdi. Ancak maalesef başarılı olamadı. Okuldan ayrılalı seneler olmuştu. Sınavda onun bu durumunu dikkate almadılar. Genç hocalardı, düşünemediler bence. Onun kadar ben de üzül müştüm. Bir insanın ilk adımını atmasına mani olursanız, ikinci adımı artık atamıyor. Nurten eşini de çok erken kaybetti. Ölene kadar hep aynı şeyi söyledi; “Bir boşluktayım, uğraşacağım işim yok, artık kendimi lüzumsuz hissediyorum.”

Nurcihan

Artık Torul’a geldik. Maziden kendimi kurtaramıyorum. Arkadaşım rahmetli Nurcihan’ı hatırladım. Benden küçük ama çok anlaştığım bir arkadaşım. Öğretmendi, okuldan çıkınca bana uğramadan evine gitmezdi. Annesi, “Sizin göbeğiniz beraber mi kesildi,” diye söylenirdi hep. Bizim giyimimizi de eleştirirdi, “Moda olsa, ayaklarınızla değil ellerinizle tepe üstü yürürsünüz,” derdi. Nurcihan, Nidai Bey ile evlenip Torul’a gelin gidince, hafta sonunda

veya tatillerde yine bir araya geliyorduk. Bu defa da annesinin yerini Nidai Bey almıştı. Bana, “Gönül, evlen, Avrupa’ya gelin git, bütün çeyizini ben yapacağım,” derdi.

Yine Torul’a gittiğim bir gün akşam beraber rahat rahat oturup konuşabilelim diye Nurcihan da eşi Nidai Bey’i, “Bu akşam sana müsaade, arkadaşlarınla beraber yemek ye, eğlen!” diyerek evden göndermişti. Akşam sohbetimiz erken bitince bezik oynamaya başladık. Oyunu ben kazandım. Nurcihan her zaman çok muzip ve espriliydi. Küçük görümcesine dedi ki, “Git arkadaşlarının yanında abine de ki, yengem karpuzuna oyun oynayıp kaybetti. O yüzden karpuz alıp göndermen gerekiyormuş.” Bu durum çocuk yaştaki görümcesinin de hoşuna gitti ve hemen gülerек gitti. Torul çok büyük bir yer değil, karpuzla beraber neşe içinde dönmesi çok uzun sürmedi. Biz yeni oyuna başlamıştık ve yine ben kazandım. Nurcihan yine gülerек görümcesine, “Git abine de ki, yengem fındıkla kuru üzümüne oynadı ve yine yenildi.” Onları da alıp geldi yanımıza, hep beraber gülerек yedik. Bu durumdan en az bizim kadar eğlenen Nurcihan’ın küçük görümcesi biraz sonra, “Yenge, gidip abime söyleyeyim ki yengem yine yenildi.” Biz gülmekten kırılıyoruz. Nurcihan, “Koş o zaman, abin gelmeden yetiş. Gazoz söyle bu sefer!” dedi. Çocuk fırladı gitti, biz heyecanla bekliyoruz. Yine çok neşeli bir şekilde geldi. “Yenge, abim dedi ki, yengen deliliğini arkadaşlarıma ispat etmek mecburiyetinde mi?” Arkadaşları ise, “Olmaz Nidai, kumar borcu namus borcudur, ödenmesi lazım, ayıptır!” diyerek gülmüşler.

Yine bir gün bir kamyonetin içine dolmuş hep beraber pikniğe gidiyorduk. Biz gençler kamyonun arkasına

doluşmuş, annemler ise çift oturma sıralı şoför mahallinde oturuyorlardı. Nurcihan'ın sesi de güzeldir, var gücüyle bağırarak şarkı söylüyor. Nidai Bey, “Kızım, güzel söylüyorsun tamam ama bari biraz yavaş söyle!” Nurcihan, “Olmaz Nidai, ben seni mahcup eder miyim? Öndeki büyükler de duysun, desinler ki, aferin Nidai'ye, ne kadın aldı ama!”

Şimdi Torul'dan geçerken seslenmek istedim, “Nurcihan, Nidai, ben geldim siz de yarın Gümüşhane'ye gelin!” Seslenemedim, içimden Allah rahmet eylesin diyerek dua okudum.

*Nurcihan
ve ben, 1961*

Gümüşhane'ye varış

Sonunda Gümüşhane'ye evimize geldik. Evin anahtarı bizde değildi. Oltan'ın arkadaşı Süleyman Köprülü'ye telefon ettik, “Biraz önce geldik, henüz gelmemiştiniz, hemen getiriyoruz,” dediler. Arabayı kenara çekip evin önündeki verandaya geçtik. Orada bulunan bir tahta kanepeye Güngör'le beraber oturduk. Ertuğrul ve Figen arabadan eşyaları indirdi. Bahçeden bazı ağaçların dalları verandanın iki yanını yeşil bir duvar haline getirmişler. Bazı dallar da bulunduğumuz yere kadar uzanmış. Batmak üzere olan güneş son ışıklarını, rüzgârla hafif hafif sallanan dalların arasından ya gözümüze ya üstümüzü düşürüyor. Bizi mutlu etmeye çalışır gibiydi. Neden burası bana bu kadar güzel göründü? Acaba yoldan itibaren merdivenler ve verandayı kaplamış bu kiremit rengi karo taşlardan mı, eski demirleri kaldırıp verandanın etrafına ve pencerelere koydurduğumuz bu yeni ferforje demirlerden mi, yoksa iki taraftan yükselip oturduğumuz yere kadar uzayan yeşil ağaç dallarının arasından değişik ışık oyunları yapıp bize göz kırpan güneşin etkisi mi, bilemedim. Ne hepsi ne hiç birisi, bana güzel gözükken şey evimize gelmiş olmamdı sanırım.

Ve daha fazla oturamadan anahtarı getirdiler, kapı açıldı, önden içeri giren Figen'den çığlıkla karışık hayret sesleri duyuldu. Yavaşça yerimden kalkıp içeri doğru yürüdüm. Çığlıkların, Akif'in İstanbul'dan getirip eve yığıldığı eşyaların tüm odaları neredeyse tavana kadar doldurmuş olmasından geldiğini anladım.

Orhan abimin oğlu Akif, doktor olduğu zaman yine doktor olan arkadaşı Cemile ile evlenmişti. Amerika'ya yerleştiler ve beş kızları oldu. Kızları da yetişip hepsi doktor oldu.

GÜMÜŞHANE

Gümüşhane’de doğdum
İstanbul’a kondum
Artık durma bilmedim
Gezdim bütün dünyayı
Bırakmadım hiçbir yer
Hepsi başka güzel
Hepsi görmeye değer
Döndüm baktım içime
Orada Gümüşhane

Çocuklarının büyümesinden sonra Akif de eşi Cemile’yi alıp biraz da vatanında doktorluk yapmak için Türkiye’ye döndü. İstanbul’da dâhiliyeci olarak özel bir hastanede çalışmaya başlamıştı ama iki sene sonra eşi hastalanınca onun tedavisini yaptırabilmek için kızlarının yanına döndüler. O zaman tüm eşyalarını Gümüşhane’ye göndermişti. Ama tüm eşyaların evin içine girilemeyecek derecede evi doldurduğunu ben de bilmediğim için bize kötü bir sürpriz oldu.

Akşam evde yatabilmemiz için evin içine girebilmek gerekiyor. Komşunun oğluyla beraber Ertuğrul eşyaları boşaltmaya başladılar. Biz de, bunlar atılsın, bunlar kalsın diye gösteriyoruz. İlk önce yatak odasından başladık. Neredeyse bütün somyaları, yatakları attık. Komşulara da haber verdik, ihtiyacı olanlar eşyaları alabilirler diye. Yardım eden kadın bir taraftan temizliyor, boşalan yerlere yatılacak kanepeleri, yatakları koyuyorlar. Akşama bir oda hazırlandı. Üç tane üçlü kanepeler kondu. Ortaya halı serip küçük bir masada yemek yedik. Güngör, Figen ve ben burada kaldık. Ertuğrul da eşyaların arasında bulduğu bir çekyatta yattı.

İlk gece

Gece yatarken onların neler hissettiğini bilemiyorum. Ben çok mutluyum. Yanımızdaki benzin istasyonundan gelen ışık odayı aydınlatıyor. Baş tarafımda annemin konsolu, bir köşede ninemin sarı çivili yeşil sandığı, duvarda babamın ve dedemin resmi, kapı ve tavanlı pencereler eski evden gelme. İçimde huzur, defalarca aynı eşyalardan gözlerimi geçiriyorum. Evimizdeyim, evimizdeyim, diye mırıldanıyorum. İçimdeki coşkudan uyuyamadım, kalktım. Yavaşça kapıyı açıp dışarı çıktım.

Eşyalardan dolayı evde dolaşmaya imkân yok. Verandaya çıktım. Dışarı atılmış annemin kırmızı koltukları, sandalyeler, benzinciden gelen aydınlık dalların arasından süzülüp onların üzerine serpiliyor. Beni davet ediyor gibiydiler. Hiç âdetim değildir ama bir sigara alıp geleyim, dedim. Masanın üzerindeki sigarayı alıp çakmakla yaktım. Çıkıp koltukta oturdum, ayaklarımı öne uzatıp arkama yaslandım. Pek görünmeyen sigaramın dumanına bakmaya başladım. Yoldan arabalar gelip geçiyordu. Büyükçe bir köpek geldi. İçeri giremezdi, demir kapı kapalıydı. Dışarıdaki eşyaları tek tek kokladı. Kendi işine yarar bir şey var mı diye kontrol ediyordu sanki. Sonra da geldiği gibi gitti. Gidişine bakarken gözlerim kabristana takıldı. Kabristan bizim eve yakın ve görünür bir yerde. Ay ışığında zorlukla seçiliyordu. Babamın kabrini göremiyorum ama orada olduğunu biliyordum. Hemen sigarayı söndürdüm ayaklarımı çekip toplandım. “Evet baba, bak gördün mü, evimize geldik,” dedim içimden.

Serçe

Sabah olmuştu, hava tamamen aydınlandı. Ben hâlâ pencere önünde oturuyorum. Bir serçe geldi, verandadaki masanın üzerinde akşamdan kalan bisküvi kırıntılarını yiyor. Arada bir de kara gözleriyle bana bakıyor. Gözleri sanki insanla konuşuyor. Ben de, “Korkma ye, ben zaten içerideyim, sen kendini korumasını da bilirsin, kışın soğuğuna, rüzgârına, fırtınasına, yazın sıcaklığına, yağmuruna o küçük bedenle karşı koyup yaşıyorsun. Bu arada güzelliğine de zarafetine de diyecek yok,” diye düşünürken ne zaman sandalyeye çıktığımı görmediğim bir kedi serçenin üzerine atladı, boynundan yakaladığı gibi yere sıçradı. Ben de verandaya koştumsa da

GECE

Gece neden geldin karanlığınla
Sana aşklarımı anlatacaktım
Pencere dostumdu
Sen de sırdaşım
Mehtabın duvağım
Gölgense yoldaşım

iş işten geçmişti. Serçenin boynu kedinin ağzında, kanatları açılmış, tüyleri pörsümüş cansız bir şekilde asılıyordu. Onu kaptığı gibi oradan uzaklaşıyordu. Ben dondum kaldım. Bir zaman sonra kendime geldim. İçeri girdim bu defa yatağımda oturdum. Şaşkın bir şekilde televizyonu açtım. Bir ses, “Dünkü operasyonda altı terörist ölü olarak ele geçirildi. Üç şehidimiz var. Bir uzman çavuş ile iki asker.” Önce kulaklarımı tutma ihtiyacı hissettim, sonra gayriihtiyari televizyonu kapadım. Yatağıma yattım. Yorganı başıma çektim. Ses kulağımda, serçenin cansız bedeni gözümün önünde duruyordu.

İlk sabah

Sabah kalktığımda herkes çalışmaya başlamıştı. Yardımcı kadın mutfakçı temizliyor, Figen eline geçeni dışarı atıyordu. Ertuğrul bana sormaya başladı, “Teyze, söylediklerini attım, başka neler saklanacak, neler atılacak?” “Çekyatlar, divanlar ve babamın hasır takımları dursun,” dedim. “Bir iki yeni sehpa ile masayı ayırın, diğerlerini atın.” Ben iş yapamıyordum. Dışarı çıktım. Figen’in attıklarını kontrol ediyor, gizlice alıp mutfakçı çekmecelerine saklıyordum. Figen’e eşyalardan fenalık gelmişti. Sadece evi boşaltmaya çalışıyor. Kristal kadehleri, şekerliği, güzel bir servis takımını da gizlice alıp içeri sakladım. Gelen gidene de eşyaları vermeye devam ediyoruz bir yandan. Gümüşhaneliler gözleri tok insanlardır. Eşyalardan kendilerine lazım olan sandalye, masa, koltuk, kütüphaneyi, bunu birisine söz vermedinse ben alabilirim, diyerek istiyorlar. “Tabii çok mutlu olurum, bizden de bir hatıra olur,” diyorum. Bu arada sohbet de ediyoruz. Ya kendileri ya da annesi babası tanıdık çıkıyordu.

Eşyalar çoğunlukla yeniydi. Akif onları sadece bir iki sene kullandı. Okumak için üniversiteye gelen öğrenciler kitaplık, masa, sandalye ihtiyaçları olduğunu söyleyip müsaade ederseniz biz de şunu alalım diyorlardı. Figen alıcı bulunca onların isteklerine karşı evde ne varsa veriyor. Öyle oldu ki bir ara dinlenirken bir fincan kahve içelim dedik, fincan bulamadık. Hepsini vermişiz. Çay bardağı ile içtik.

Eşyalar gittikçe kapının önü açılmaya başladı. Bir ara çok sevdiğim bir komşum geldi. Varsa bana koltuk verebilir misiniz, dedi. Eşyayı dağıtmadan önce ona sormam lazımdı, diye düşündüm. Acıyı veremediğim bir ikili ve iki tane de tekli takım vardı. Onları da ona verdim. Bu arada bize temizlikte yardımcı olan kadın mutfakçı işini bitirdi, salona başladı. Ertuğrul da Figen’in yıkadığı perdeleri yerlerine taktı. Ev şekle girmeye başladı. Figen’in de neşesi yerine geldi. Zaten ben her durumda mutluyum. Baba evi istimlak olunca annemle yaptırdığımız bu küçük, ismine Serçe Sarayı dediğim ev benim için baba ocağıydı.

*İlk günün sonu
ben, Figen
ve Güngör*

Gümüşhane’de ilk gün

Oturduğum yerden yolun karşı tarafındaki yamaca sonradan yapılmış evlere bakıyorum. İlk halleri kalmamış. Önlerine asmalar yapılmış, ağaçlar dikilmiş. Evler yeşillikler arasına gizlenince daha güzel gözüküyorlar. Bahçemizi görmek için aşağı inince çok hayal kırıklığına uğradım. İstimlâk nedeniyle yıkılan evimizin iki yanında sekilerimiz, kameriyemiz, bahçemize inen merdivenlerimiz, iki kuyumuz, tulumbamız vardı. İstimlâk edilmesine rağmen kalan iki üç dönüm bahçenin önünden Harşit Çayı geçiyor. Onun kenarına dikili bir sıra kavak ağaçları, iki çardağa sarılı asma, suya doğru eğilen söğütler, yine kenara dikili ayva ve ceviz ağaçlarının hiçbiri yoktu. Harşit Çayı’nın karşısındaki sırtın üzerinde, çocukluğumda hep bakarak farklı şekillerini izlediğim kayalarla kaplı genç dağların önünde şimdi dimdik bir duvar gibi 13-14 katlı apartmanlar sıralanmıştı. Kenarına oturup seyrettiğimiz şırl şırl sesini dinlediğimiz Harşit Çayı beton bir kanala hapsedilmiş. Her zaman oturuşumun tersine, arkamı dönerek orada bulunan masanın yanına iliştim. Düşünmek istemiyorum, eski hali gözümün önünden gitmiyor.

İlkokulda okurken yazları arkadaşım Suzan ile kayalardaki badem ağaçlarının altında oturup hayal kurardık. Bir uçak geliyor, orada bulunan en yüksek zirveye çarpıp düşüyor. Herkes ölmüş ama biz Suzan ile koşup iki kişiyi kurtarıyoruz. Kurtardıklarımız da İsmet İnönü’nün iki oğlu. Uçağın sağlam kalan bir kısmından yaralı olarak çıkarıp onları tedavi ediyoruz. Ben babamın yaptığı kara merhemi, Suzan da annesinin bir ilacı varmış, onu getirip

sürüyor yaralarına ve iyileşiyorlar. Aslında o zaman bile bunların çok saçma olduğunu bilecek yaştaydık sanırım. Ama çocukluk hayali işte, sınır tanımıyor. Neticede iyi oluyorlar ve Ankara’ya dönüyorlar. Babalarına, yani

2009

2016

İsmet İnönü’ye, her şeyi anlatıyorlar. İnönü bana bir inci kolye, Suzan’a da bir gerdanlık hediye ediyor. Daha küçükken kaybettiğim bir inci kolyem için çok üzüldüğümünden inci kolye hayal etmiştim.

MAZİ

Gördüğün dağlar hayal ürünü
Çocukluk günlerimin ilkbaharıdır
Gözlerim maziye döndüğü zaman
Yüreğim fısıldar gençliğimi

Kayık sefası

Bahçede sandalyede otururken aklıma gelmeyen kalmadı. Hayallerle süslediğimiz yaşamımızı hatırladım, aslında hiç unutmadım. Harşit Çayı bizim bahçenin önünden geçerken bir gölcük oluşturur. Su orada hafifçe döner. Bu gölcükte bütün akraba ve komşu kızları yazın beraber yüzeriz. Evdeki tahtadan yapılmış büyük çamaşır teknesini de indirir kayak gibi kullanırız. Bizi gören komşuların on iki, on üç yaşlarındaki oğulları da kendi çamaşır teknelerini alır inerler. Orası bizim denizimizdir. Büyük erkekler gelmezdi, çünkü orası kızlar plajıydı. Biz öyle adlandırmıştık. Kuzenim Beyge ile beraber komşularımızı da paşazadeler ya da paşalar diye adlandırmıştık, Enver Paşalar, Ali Paşalar, Hasan İbrahim ve Kamil Paşazadeler. Çocuk oldukları için onlara nişanlılarımız derdik. Bir gün Kamil Paşazadenin oğlu gülerek geldi, “Size bir sürprizim var!” dedi. “Teknemize nişanlının adını koydum, biraz sonra suya indireceğim.” Konuşmalarımızda hiç Harşit Çayı veya çamaşır teknesi gibi kelimeler yoktu. Yabancı birisi dinlese bizim bir deniz kenarında oturduğumuzu ve yatlarımızdan bahsettiğimizi düşünür. Nihayet tekne kurdelelerle süslü bir şekilde getirildi, ismini Beyge koymuşlar. Makası uzattı, “Kurdeleyi kes de indirelim!” Beyge hem gülüyor hem de “Bücür, sen bunları nereden öğrendin?” diye soruyordu. “Sinemada gördüm!”

Aradan seneler geçti. Rıfkı ile Gümüşhane’ye gittiğimizde bahçede oturduğumuz bir gün bizi gören bir bey yanımıza geldi. Tanıyamadım, tanımak için zihnimi zorluyordum ki o kendini takdim etti, “Bendeniz Paşazade Kamil Bey’in oğlu Rauf,” deyince kendimi tutamadım. Ona yine çocukluğumuzdaki gibi sarıldım, yanaklarından öptüm.

Oturduk, konuşurken gayriihtiyari konu teknelere döndü. Rauf gayet neşeli bir şekilde eşime anlatıyordu, “Beyefendi inanamazsınız ne kadar eğlendiğimize. Heyecanla çamaşır teknelerini dereye indiriyorduk, müthiş zevk alırdık. Bazen gölde üç dört tekne oluyordu. Sözde yat sefası yapıyoruz. Gönül ablalar büyüktü bizden ama hepsi çok anlayışlı davranıyorlardı bize karşı. Sonraki seneler onlar büyüdüğü için gelmez oldular tekne sefalarına. Ama biz büyüyene kadar bırakmadık. Hatta geceleri de iniyor, fenerlerle teknelere binip eğleniyorduk. Annemlerden de sürekli azar işitiyorduk. Sonra biz de büyüdük. Bende böyle bir hayata kavuşma arzusu doğdu. Ankara’da Orta Doğu Teknik Üniversitesi mühendislik bölümünden mezun olunca bir zaman serbest müteahhittlik yaptım. Ev aldım, araba aldım hatta tekne de aldım. Ama babamın cebinden bir sigara çalıp deredeki çamaşır teknesinin içinde yere uzanmış bir şekilde içmek zevkini hiçbir zaman alamadım.”

Sonra bana döndü, “Gönül abla, Ankara’da Beyge ablayı görmüştüm ama çekindim, yanına gidemedim. O zaman talebeydim. Her zaman onun süslü haliyle arkası üstü suya düşüşünü hatırlarım, kaldırırdık, gülmekten tekrar düşerdi.”

Beyge’nin suya düşüşü

Bir gün kuzenlerimizle, arkadaşlarımızla konuşurken bir karar aldık, yazın 15 günde bir birimizin bahçesinde toplanıp eğleneceğiz. İlk olarak bizim bahçede başlattık. Herkes o gün çok süslendi. Kuzenim Beyge de önce bana yardım etti, bahçede masaları hazırladık. Sonra da eve gidip giyindi, en son o geldi. Zaten güzeldi, süslenmiş daha da güzel olmuş. Herkes, “Neden bu kadar geç geldiğin

belli oldu. Özendin, bizleri geçtin,” dedi. Nazar alacaksın diye de takıldık. Beyge de, “Siz gelene kadar Gönül beni çalıştırdı, sonra gittim giyindim,” dedi. Herkes bu toplantıdan çok memnun, iyi ki böyle bir şeye karar verdik, diyoruz. Toplu resimler çekirdik. Sonra bir de suyun içinde derenin kenarında çekelim dedik. Hep beraber gülüşerek şakalaşıyorduk ki Beyge derenin içinde bir kaygan taşla bastı ve kayıp arkası üstü suya düştü. Kenarda bulunan Rauflar gelip hemen kaldırdılar ama Beyge gülmekten kendine gelemiyordu, “Bana nazar verdiniz!” diyordu. Dengesini tam toparlayamadığı için onu kaldırırlarken tekrar düştü. Bu defa saçlarına kadar ıslandı. Çocuklar yine kaldırdılar. Biz de elbiselerimiz ıslanmasın diye uzaktan elini tutmaya çalışıyorduk. Elbiseleri ıslanmış üstüne yapışmıştı. “Beyge,” dedim, “Esas şimdi nazar alacaksın, bütün vücut hatların ortaya çıkmış!” Evleri yakındı, çocuklar elbise alıp getirdiler. Rauf’un aklında kalan düşüş buydu işte.

Rauf’un anlattıklarını ben çok güzel anladım. Biz de bu hayal yaşantımızda her şeye süsleyerek bakıyor, öyle görüyorduk. Gölümüz bizim denizimizdi, çamaşır tekneleri de yatlarımız. Komşularımız Kamil abi, İbrahim, Hasan, Enver amcalar değil onlar da paşa veya paşazadelerdi. Düşünecek hiçbir sıkıntımız yoktu. Yazları küçüklerin okulu da yoktu. Sadece günümüz güzel, eğlenceli geçsin diye bakıyorduk. Biz başlattık, çocuklar ilerletti. Fenerlerle gece sefası yapıyorlardı. Rauf’un sesi güzeldi, bazen hafif hafif şarkı da söylerdi. Rauf’un Rıfkı’ya söylediği gibi, büyüyüp gerçeğine sahip olsak bile çocukluğumuzdaki hayallerimizin verdiği tadı alamıyoruz.

Soldan en başta ben, sağa doğru Mübeccel, Necla, Sabiha, arkasında Ayhan ablam, Sabahat öğretmen ve Tomris'in arkasında Güler, Şerefnur, ?, Gülderen, ?, Gülseren ve en sağda Ufuk, arka kıyıda çocuk da muhtemelen Rauf ya da Burhan.

Bir gün bahçede oturuyorduk. Derenin karşısındaki ince yoldan Burhan sesleniyordu, “Gönül abla, Gönül abla!” Kalkıp ayağa baktım, elinde yeni bir el arabasını sürüyordu. Bana arabayı gösterip, “Babam bana sınıfımı geçtiğim için bir Cadillac aldı,” dedi. Biz de hem güldük hem de “Güle güle kullan!” dedik. Seneler sonra yine Gümüşhane’de Burhan’la karşılaştığımızda sordum, “Cadillac’ı hâlâ kullanıyor musun?” Hemen hatırladı, “Yok Gönül abla, artık yerli arabaya geçtik.” Sonra da bir kahkaha attı, “Biz şanslı insanlarız, çocukluğumuzu çok güzel yaşadık, teknelerle, yatlarla, arabalarla. Şimdikiler o yaşantı yanında kıymetsiz kaldı,” dedi.

*Beyge'yle
beraber*

BEYGE

Yokluğun bir başka acı
Dönüşün hep bir rüya
Sanma gelecek uzaklarda
Geçmiş kadar yakın
Uzak olan sensin Beyge

Armut alma

Gümüşhane’de kendimize eğlence olsun diye yaptığımız şeylerden birisi de babamın dayısının bahçesinden gece vakti gidip elma armut almak. Eğlence diyorum çünkü aslında bizim bahçemiz de elma armut dolu, ihtiyacımız yok. Öte yandan gidip söylesek gündüz de toplayabiliriz, gece gizlice gidip almaya da lüzum yoktu. Ama öyle olursa ne heyecanı oluyor ne de zevki.

Evimizde kiracı olarak matematik hocası Sebahat, ablasıyla beraber kalıyordu. Teyzemin evinde de müzik hocası Tennure var. Onlarla beraber kuzenim Beyge de gelir ve gece beraber gidip bahçeden armut alarız. Sonra da sabahleyin Sebahat arkadaşı olan bir başka matematik hocası Adnan’a armut ikram eder, “ok güzel, lütfen buyrun!” diye. Adnan Argın babamın dayısının oğlu. Evleri de bizim meyveleri aldığımız bahçenin üstünde. Bizim duyduğumuz heyecan da onlara duyurmadan bu işi yapmak.

O sene de armutların olmasını bekliyoruz. Bir gün Sebahat eve geldi, “Bugün Adnan Hoca arkadaşları bahçeye armut yemeye davet etti,” dedi. Armutlar olmuş anlaşılan. Biz de o akşam için hazırlandık. Sebahat, ablası Melahat, Tennure, Ayhan, Güngör ve ben ortalığın kararmasını bekledikten sonra yola çıktık. Bahçenin duvarından geçip armut ağacının altına gelince Ayhan ablam ayakkabılarını çıkarıp ağaca tırmandı. Biz de alttan toplamaya çalışıyorduk ki Adnan elinde bir lüks lambayla evden ıktı. Bahçeye doğru yürümeye başladı. Meğer okulda mahsustan armut yemeğe davet etmiş. Bizim geleceğimizi tahmin edip beklemiş. Yakalanmamak için ellerimizdeki armutlarla bahçenin duvarından yola

atladık ve koşarak kaçtık. Ayhan ablam ağaçtan inince ayakkabılarını karanlıkta arayamamış. Eteğine topladığı armutları da bahçeye dökmüş ve kaçmış. Sebahat bir armut ayırdı, “Yarın Adnan Hoca’ya ikram eder kızdırırım,” dedi.

Sabah erken kapı çalındı. Adnan’ın bir elinde küçük bir sepet, içinde armutlar var. Diğer elinde de Ayhan’ın ayakkabıları. Gülerek, “Yazık çok yoruldunuz ve

alamadan yakalandınız. Size acıdım da armutları getirdim,” dedi. Ayhan ablam hemen atıldı, “Hayır başardık biz, yakalayamadın ki!” dedi. Adnan gülerek konuşmaya devam etti, “Ayhan hele senin hiç konuşmaya hakkın yok. Ayakkabılarını bile bırakıp kaçtın. Ben de sana soracaktım, Ayhan yalınayak koşmak rahat mı, diye.”

*Soldan sağa;
Ayhan ablam,
Selma, ben,
Nebihe,
oturanlar; Güler,
Sabahat öğretmen,
Mübeccel*

YAŞLI ELMA

Bahçede geziyorum
Bir ilkbahar sabahı
Tüm ağaçlar fidan
Hepsi yeni dikilmiş
Üstlerinde çiçekler
Güneşle parıldıyor
Bir kenarda duruyor
Yaşlı elma ağacı
Yarı beden çürümüş
Dallar yere inmiş
Dargın bana bakıyor
Teselli etmek için
Ta yanına yürüdüm
Ben seni tanıyorum
Bilirim gençliğini
Dargın olma ne olur
Bu gördüğün fidanlar
Hepsi senin torunun
Onlar senin gururun

Ayhan ablam

Ertuğrul pencereden seslendi, “Teyze gel, çay içiyoruz!” Herkes verandada oturmuş, ellerinde çaylar, ortadaki sehpanın üstünde annemin sevdiği kare şekilli Ülker bisküviler. Bu bisküviler bana her zaman annemi hatırlatıyor. Çaylarımızı içerken, Figen de annemin onun piyano çalışmasını dinleyişini anlattı; “Ben piyano derslerimi çalışırken anneannem tesbihini alıp gelir, salonda yanımda oturup beni dinlerdi. Daha doğrusu ben öyle zanneder hevesle çalışırdım. Sonra bir gün odada oturan anneme, git Figen’in yanında otur ki, senin dinlediğini zannedip hevesle çalışsın, demiş.” Gülüştük hepimiz.

Ben de onlara Ayhan ablamla benim bir çocukluğumuzu anlattım. İstanbul’dan teyzemin eşi Şevki Bey Gümüşhane’ye gelirken teyzem de bir Ayhan’a bir de bana inci kolye göndermiş. Hevesle boynumuza takmıştık. Ayhan yanımızdan ayrıldı bir ara. Annem Şevki Bey’e ikramda bulunmaya gayret ediyordu ki Ayhan bana seslendi, “Gönül, Gönül!” diye. Sesin geldiği bahçe merdivenlerine gittim ki merdivenler pırl pırl parlıyor. Ayhan, “Sen de incilerini ver, çok güzel kırılıyor, çıtır çıtır,” dedi. Kendi incilerinin hepsini kırmış, tozları merdivenlere yayılmış. Boynumdaki kolyeye sarıldım ben vermemek için ama “Vermezsen bir daha seninle konuşmam, hep yalnız kalırsın,” dedi. Kolyeyi alıp kopardı ve incileri kırmaya başladı. Gerçekten yaşım çok küçüktü sanırım. Zaten olayları da çok net hatırlayamıyorum. Sonrasında olanları da annem anlatmıştı. Annemin yanına gitmişim, bir anneme bir de merdivenlere bakıyormuşum. Misafiri ile meşgul olduğu için bana ne istiyorum diye bakmamış.

Ayhan ablamla
beraber

Şevki Bey gittikten sonra annem olayı görmüş.
“Utanmışım da, isminiz deliye çıkmasın diye kimseye anlatamamıştım,” demişti.

Ayhan’la ben bir araya gelince akıl almaz işler yapardık. Çünkü Ayhan gerçekten çok yaramazdı. Annemler gezmeye gidince evde kimse olmazsa Ayhan kapıları kapar, babamın üstüne yılan sarılı gibi olan bastonunu alır, yılan başı şeklindeki sapını bana doğru uzatıp, “Bak anneme bir şey söylersen seni yılan ısırtırım!” derdi. Ben de gerçekten korkar, “Hayır! Vallahi demem!” deyince evdeki çekmeceler, konsollar, sandıklar açılır, ne kadar dantel, kurdele, boncuk varsa onları alıp bebeklerini süslerdi. Eğer annemin geceliğinde, kombinezonunda süslü fiyonk varsa o da kesilir, kendi bebeğinin yakasına dikilirdi. Annem bunlara alışkındı. Ayhan okula başlayınca sandıklarda bir şey bırakmadı. Annemin sandığı zengin bir sandıktı, ne kadar elbiseler, yatak örtüleri, işlemeler, bohçalar varsa hepsi okul müsamerelerine taşındı.

Annemin halısı

Annemin kendi ördüğü bir sedir halısı vardı. Bahçede otururken masa, sandalyelerle beraber bazen de yerde üzerine uzanmak için sergi götürürdük. Bunun için en uygunu da annemin halısıydı. Çoğu kez akşam eve taşımaz, toplar bahçede bırakırdık.

Gümüşhane’de hırsızlık olayı hiç yoktur. Kapılarımız sabahleyin açılır, ancak akşam yatarken kilitlenirdi. Bir gün bahçeye indik ki halı yok, alınmış. Annem, bu haliyi ben örmüştüm, diyerek üzüldü. Babam ise her zamanki empatik yaklaşımıyla, “Her halde pazara gelen köylüler almıştır,

bahçede bıraktığımız için değersiz bir şey sanmışlardır, bir iki muhtara söylersem alanlar duyar getirir,” dedi.

Birkaç gün sonra bir sabah kapı çalındı, açtım, bir bey elindeki yuvarlak bir paket yapılmış halıyı bana uzattı. Ben şaşkın bir şekilde halıyı aldım. Adam da bir şey söylemeden döndü gitti. Ben aynı şaşkınlıkla oturma odasına gidip halıyı getirdiklerini söylediğimde babam kapıya koştu ama adamı göremedi. O halıyı önemsenmeyen değersiz bir şey diye almışlardı, böyle yapınca adamcağız suçlu gibi oldu, diyerek canı sıkıldı. O halıyı bir daha açmadık. Evimiz istimlâk olup yıkılırken, diğer fazlalık eşyalarla beraber verildi gitti.

Bu olay hepimizin içinde bir burukluk bırakmıştı. En çok da annemde. Annem o olaydan sonra bir daha ‘çalındı’ kelimesini ağzına almadı. Büyükada’dayken kışın iki defa evimize hırsız girmiş ve bazı eşyalarımız çalınmıştı. Annem her ikisinde de polise haber verdirmedi. İhtiyaçları varmış ki almışlar, diyordu. Ne zaman bir şeyini kaybetse, inşallah ihtiyacı olan biri bulur, helâl olsun, derdi.

Sınıftan atılma

Ortaokula Ayhan ablamla beraber gitmeye başladım. Benim ilk senem, Ayhan’ın da son senesiydi. O zamanlar okulda mütalaa saatleri vardı. Her sınıfı hoca haftada birgün kütüphaneye götürürdü. Bizler de kütüphanede ister ders çalışırdık istersek kütüphaneden kitap alır okurduk. O gün de bizim sınıfın mütalaa günüydü. Tarih öğretmeni Seydi Bey de bizi yine kütüphaneye götürdü. Biraz sonra kapı çalındı, Ayhan ablamla arkadaşı Ayten gayet mahcup bir şekilde başları önlerinde içeri girdiler. Seydi Bey’e, “Hocamız bize kızdı ve sınıftan dışarı attı. Dışarıda üşüdük,

Ben, Ayhan ablam, Beyge, oturanlar; Güngör ve Tomris

müsaade ederseniz biz de burada kitap okuyalım,” dediler. Seydi Bey güldü, “Peki, yalnız yaramazlık yok!” Hemen gelip bizim masaya oturdular. Kitap alıp okumaya başladılar. Biraz sonra benim arkadaşım Nevin yanımdan kalktı, eğildi ve masanın diğer tarafından bir kitap alıp yerine oturdu. Ama Ayhan ablam sandalyesini usulca kenara çektiği için Nevin kendini arka üstü yerde buldu. Ayhan kendi yapmamış gibi, bir de Nevin’in yerden kalkmasına yardım ediyordu. Seydi Bey çok kibar bir hocaydı. Ablam ve arkadaşına dönüp, “Hadi, hemen dışarı!” dedi. Yine ikisi gayet uslu bir şekilde başları önlerinde çıktılar. Ben çok utanmıştım. Sonraki seneler gördüm ki Ayhan’ın sınıftan atılması sık yaşanan bir olaymış. Buna rağmen bütün hocalar onu çok severlerdi. Her zaman başı önünde, “Tamam hocam! Bir daha yapmam hocam!” derdi.

Sarhoşluk

Ayhan ablam Mehmet Bey ile evlendiklerinde bir süre bizimle beraber oturmuşlardı. Ev büyük olduğu için bir rahatsızlık olmuyordu. Birkaç ay sonra bir akşam Mehmet Bey eve sarhoş geldi. Babamlar evde yoktu. Ayhan korkup oturma odasına kaçtı. Ben içeri aldım, misafir odasına yatak yapıp yatırdım. Sonra ben de ablamların yanında yattım. Ama Ayhan ablam çok korkmuştu. Mehmet Bey yatak odasına gece gelir diye kapının arkasına sandalye dayadı. Gece de hep ayak sesi dinledik. Sonra babamlar geldi yattılar. Mehmet Bey de hiç kalkmadı. Sabah erkenden oturma odasına gittik. Ayhan heyecanla annemlere geceki macerayı anlattı. Anlatırken de Mehmet Bey’in deli olduğunu söylüyordu.

Babam, “Hayır kızım, sarhoş olmuş işte. Şimdi ayılmıştır. Ben şimdi çıkıyorum, siz de benim erken gittiğimi söyleyin,” dedi. Ablam ise babam evdeyken Mehmet Bey’i de alıp gitsin istiyordu. Yavaşça misafir odasının kapısına gitmeye çalışıyor ama aynı zamanda da korkuyordu. Mehmet Bey ise çoktan kalkmış, karısı yanına gelip ne olduğunu soracak diye bekliyormuş. Kapının aralığında Ayhan’ın yaklaştığını görünce kapıyı açmış, ablam çığlık çığlığa bağırarak oturma odasına kaçtı. Babam çıkmak üzereydi, “Kızım hangi sarhoş hep sarhoş kalmış ki! Git kocana benim gittiğimi söyle,” diyerek çıktı. Ayhan bana dönüp, “Ne olur sen söyle,” dedi. Ben de gidip söyledim. Mehmet Bey üzgün bir şekilde annem ve ablamın yanına geldi, “Çok aşırı bir hareket mi yaptım?” diye sordu. Zaten çok efendi bir insandı. “Hayır,” dedi annem, “Mehmet Bey, kusura bakma benim kızım biraz fazla korkaktır.”

Ayhan ablam ve eşi Mehmet Özer

İspanyolca

Sık sık katıldığımız yurt dışı turlarından birinde gemiyle Barcelona'ya gitmiştik. Gemiden indiğimizde alışveriş için dağıldık. Sonra bir noktada toplanıp gemiye dönecektik. Ben tur arkadaşlarımızla dolaşmaya gittim. Ayhan ablam da kendi başına mağazalara girmeye başladı. Gemiye geri döndüğümüzde o gün yaptıklarını bana anlattı. Bir mağazaya girmiş ve bir tezgâhtara işaret etmiş, “Benim de senin gibi bir oğlum var, ona mont alacağım,” diye. İşaret diliyle anlattım, diyor. Tezgâhtar önce gömlek getirmiş ama sonra anlamış ve mont getirmiş. O sırada yanlarına bir de genç gelmiş. Ona da yine işaret etmiş ve yanına çağırıp oğlunun da onun boyunda olduğunu, montu bir zahmet giyse de baksa olacak mı, diye sormuş. Delikanlı da, olur diyerek giymiş ve çok güzel oldu, demiş. Ayhan da beğenmiş, teşekkür etmiş. Kendi kendine de, pekâlâ biraz işaret dili, birkaç kelime Fransızca ile İspanyollarla anlaşabildiğini, düşünüyormuş. Paketi tezgâhtardan aldığı anda yanlarındaki delikanlı, “Teyze ben sana yardımcı olayım, aynı gemiye gideceğiz, paketi verin taşıyayım,” demiş. Ayhan ablam yine işaret ederek konuşmaya çalışarak, bizimle aynı turda olup olmadığını sormuş. “Evet,” deyince Ayhan ablam da “O zaman sen de Türk’sün, neden benimle Türkçe konuşmuyorsun?” demiş. Genç delikanlı da, “Teyze, ben seninle hep Türkçe konuşuyorum ama sen benimle işaret diliyle konuşmaya çalışıyorsun,” diye cevap vermiş. Ayhan ablam, “Aman çocuğum sakın bunu gemide kimseye anlatma,” diye tembihlemiş.

Bavul

Evlerimizi aldık, çocuklarımızı okuttuk ve artık belli bir yaşa geldikten sonra kendimize de zaman kaldı ve fırsat buldukça seyahatlere çıkmaya başladık. İşte bu seyahatlerimizden birinde Mersin’e gitmiştik. Otobüsten inip taksiye binince şoföre bizi güzel bir otele götür dedim. Bir hayli yol alınca kendi kendime düşündüm ki, iyi otel diye çok tembih ettim, bizi şehir dışında Hilton, Sheraton gibi beş yıldızlı bir otele götürmeye çalışıyor herhalde. Şoföre sorunca, “Hayır abla, ben sizi istediğiniz gibi iyi bir otele getirdim,” dedi ve caddenin köşesinde güzel bir otelin önünde durdu. Taksiden indik. Otel görevlisi gelip bavullarımızı aldı ve odaya kadar taşıdı. Bizim bavullar da tekerleksiz, büyük, eski tip bavullar. Şimdikiler gibi tekerlekli ve taşınması kolay değil. Odamızı görünce de çok beğendik. Pencereden dışarıya bakarken, Ayhan ablama döndüm, “Tam istediğimiz gibi bir otel, taksici nasıl da anladı böyle bir otel istediğimizi?” dedim. Ayhan ablam çocuğun taşıyıp getirdiği bavullara bakıp, “Her gün yolcu taşıyor bu adamlar. Bu bavulların Hilton’luk olmadığını bilir herhalde. Bavullarımıza munasip bulunduğu yere getirdi,” dedi.

İlkokul aşkım

Çay sefası devam ederken birden Ertuğrul döndü, “Teyze, kısım kısım anılarını anlatıyorsun, hiç mi aşka ait anın yok?” diye sordu. “Olmaz olur mu!” dedim. Her zaman hatırladığım ve çok sevdiğim bir anımı anlattım.

Biz Gümüşhane’de bütün akrabalar, hemen hemen hepimiz Daltaban Mahallesi’nde oturuyorduk. Hepimiz birbirimize gider gelirdik. Yaştlarımız da hep teyze, hala, dayı çocukları olan kuzenlerimizdi. O yüzden bizim ilk aşklarımız ancak okulda başladı. İlkokula gidince sınıfın en popüler çocuğuna bütün kızlar âşıktık. Ortaokula başladığımızda okula yeni tayin olan hocalarımız da genellikle yirmi beş otuz yaşları arasındaydı. Biz sınıftaki talebeleri bıraktık, artık hocalara âşık olmaya başladık. İkinci sınıftayken arkadaşım Perihan Karakelle yanıma gelip, “Biliyor musun, 2-A’daki Fatma, Süleyman Hoca’yı seviyormuş!” deyince ben de, “Okula yeni tayin olan jimnastik hocası Mümtaz Bey çok yakışıklı,” dedim. Meğer Perihan da görmüş Mümtaz Bey’i, “Ben de çok beğeniyorum,” dedi. Yanımızda bizi dinleyen bir arkadaşımız daha atladı hemen, “Ben de, ben de!”

Artık neredeyse her teneffüs üçümüz bir araya gelip Mümtaz Bey’i konuşuyorduk. Saçını taramasından, gömleğinin rengine, makosen ayakkabılarına kadar her şeyinin ne kadar şık ve güzel olduğunu anlatıyorduk birbirimize. Diğer sınıflardan daha kimler hocayı beğeniyormuş diye konuşuyor, sevenlerin sayısı ne kadar fazlaysa o kadar gururlanıyorduk. Kendimizi de bu aşkın assolistleri sayıyorduk.

Önümüzde 19 Mayıs Bayramı var. Mümtaz Bey'e gittim, "Geçit töreninde bayrağı ben taşımak istiyorum," dedim. O da bana, "Bayrağı üçüncü sınıflar taşır ama senin de boyun müsaitmiş, tamam," deyince benimle beraber gelen diğer iki arkadaşımı gösterip, "Hocam, flamayı üçüncü sınıflar taşısın ama bu iki arkadaşımız da çelengi taşımak istiyorlar acaba mümkün mü?" diye sordum. Mümtaz Bey yine, "Tamam," deyince, "Hocam, sonra bizi mahcup etmeyin, söz mü?" dedik. "Tamam çocuğum, çelengi de siz tutarsınız," diye söz de verdi. Bayrama daha on gün var. Biz üçümüz her teneffüs toplanıp bunu konuşuyoruz. Duyulur da üçüncü sınıflar itiraz ederler diye kimseye söylemedik. Bayramdan bir gün önce prova yapıldı. Henüz çelenk yoktu. Bayrağı bana verdiler, kimseden de ses çıkmadı. Boyum uzun olduğu için normal karşıladılar. Flamayı üçüncü sınıftan bir çocuk taşıdı. Provalar bitti ama bizim heyecanımız devam ediyordu. Mümtaz Bey durumu anladı, "Bugün çelenk hazır olmadığı için sizi önde boş boş yürütmedim, yarın çelenk hazır olunca siz taşıyacaksınız, merak etmeyin," dedi. Bayram günü heyecanla okula gittik. Bayrağı bana, çelengi de arkadaşlarıma verdiler. Gururla taşındık. Arada birbirimize bakıp gülüyorduk. Aşkımızın zaferi olarak görüyorduk bu durumu.

Beyge

Günün yorgunluğu ile erken yattık ama ben yine uyuyamadım. Biraz kendi kendime babamın resmiyle içimden konuştum. Sonra yavaşça kalktım. Ses çıkarmamaya çalışarak oturma odasına geçip pencerenin önüne oturdum. Yoldan uzaklara baktım. 53 yaşında

Beyge ve ben

kaybettiğim sevgili kuzenim ama aynı zamanda da arkadaşım olan Beygelerin evine doğru baktım. Orada artık hastane binası var. Beyge evlenince de uzun zaman onun yokluğuna alışamamıştım. Çok erken kaybettim onu. Nasıl giyineceğimizi, nereye gideceğimizi, ne olacağımızı sürekli konuştuğum, her sevgimi, her derdimi paylaştığım, neredeyse sadece bakışlarımızla anlaştığım arkadaşım yok artık.

Ben pencerenin önünde oturmuş yalnız başıma bunları düşünüyorum. Beyge, hani İstanbul'a gitmiştik, fitilli kadife pardösü modası çıkmıştı. Ben nefli, sen de lacivert rengini alıp dikmiştik. Elimizde birer yeni modaya uygun uzun saplı şemsiye, daha sonra bana üstü yeşil altı siyah, sana ise üstü çingene pembesi altı siyah, pandoradan etek bluzlar dikmiştik.

Kuzenim Sevgi'yle beraber de mantolarımızı söküp siyaha boyatmış, önden sonuna kadar büyük düğmeli, yanları yırtmaçlı hale getirmiştik. Hayatta en çok sevdiğim kıyafetlerimden birisiydi. Benimkinin astarı, düğmeleri ve üstteki dikişleri beyaz, Sevgi'ninkiler ise kırmızıydı. Sende de belden bağlı kiremit rengi bir pardösü vardı. Birer tane omuzdan askılı yeni moda olan çantalardan almıştık. Şimdi sen yoksun ama ben seninle konuşuyorum. Beyge, 82 yaşıma geldim, hâlâ sana ihtiyaç duyuyorum, geçen sene de Süheyl'i kaybettik.

Oturma odasında daha fazla oturmak istemedim. Yavaşça yatak odasına geçtim, yatıp uyumak istiyordum. Ancak uyuyamadım yine. Eski evimiz ve orada yaşadıklarımızı düşünmekten kendimi alıkoyamıyorum.

BEYGE

Özlüyorum seninle
Geçen çocukluğumu
Elele tutuşarak
Bahçede koşuşumuz
Yavaş yavaş büyüyüp
Genç kız oluşumuz
Her gün süslenerek
Aynaya bakışımız
Emin ol ki Beyge
Sensiz geçen günlerim
Sensizlikle doldu

Altan yukarıya doğru; ben, Sabahat öğretmen, kızkardeşi Mübeccel, Güler, Nebiye, Selma, Ayhan ablam. Önde kayalara yaslanmış olan İnci Soysal. (Sorda'da, yeni adı Bağlarbaşı'nda çekilmiş)

Ablamın evlenmesi

Türkân ablamın evlenmesi çok erken yaşında olmuştu. Daha 16 yaşlarındaydı. Babam çok erken dediyse de halamlar çok ısrar etmişler. Beşik kertmesiydi. Yani daha doğduğu zaman, henüz beşikteyken halam gelmiş ve ben Türkân'ı oğlum Mustafa'ya beşik kertmesi yapıyorum, demiş. Bir nazarlık, bir de altın takmış. Sonra da oğlumun evlenme zamanı geldi, Türkân yabancı değil biraz da Mustafa'nın yanında büyür, deyince babam çok karşı gelememiş. Mustafa abim havacıydı. Mesleği icabı Mısır'a ve Amerika'ya gittiği seyahatlerinden de ablama çok hediyeler almış. Bu getirdiği hediyeler içinde hatırladığım Ayhan ablamla benim çok hoşumuza giden bir yağmurluğu, bir kutudaki kalem takımı ve bir de şalı vardı.

Evimizde ilk defa birisi gelin oluyordu. Annemler Trabzon'a gidip eşya aldılar, elbiselerini ve gelinliğini diktirdiler. Gelince bize de aldıkları kumaşlardan elbiseler diktiler. Ayhan ablam kendi elbisesinin önüne bir kurdele buldu, fiyonk yapıp dikti. Annem de beğenince ben de istedim aynıısından. Ama Ayhan ablam, "Olmaz! Aynı model olur!" deyince sustum.

Türkân ablam hazırlanırken şalını omuzlarına alıyor, biz de hayran hayran bakıyorduk. Yine Ayhan ablam bana söz veriyor, "Ben nişanlandığımda, benim nişanım da bana yağmurluk ve şal alırken sana da bir şal aldıracağım."

Nihayet düğün oldu. Evin en üst katında geçici bir yatak odası hazırlandı. Bir hafta orada kaldılar. Her sabah Ayhan ablamla ben düğün elbiselerimizi, ayakkabılarımızı giyiyorduk. Başıma da kurdelemi takmayı unutmuyordum.

Ayhan ablamla el ele yukarı kata çıkıp ablamlara, “Çay hazır, buyrun!” diyorduk.

Mustafa abi Eskişehir’de havacıydı. Bir hafta sonra onları yolculadık. Annemler ağlayınca ben de ağladım. Ayhan ablam da bana, “Bak, ben gelin giderken de ağlayacaksın!” demişti. Bunları düşünürken de gözlerim kapanmaya başladı, zihnim de bulandı.

Çok geç uyumama rağmen sabah yine erken uyandım. Üstümü giyip verandaya çıktığım zaman evde herkes uyuyordu. Yalnız başıma oturdum bir süre. İstimlâk olan evimizden bir iz aradım, hiçbir şey yoktu. Bahçenin bir başında üçgen şeklinde bir arsa kalmıştı sadece. Bizim evle eski transit yol arasında büyük akasya ağaçları vardı eskiden. Yol aynı şekilde durduğu halde akasyalar gitmiş ama tohumlarından yeni akasyalar çıkmış.

Eski evimiz

Küçük bir duvar parçası görsem bu da eski evimizin şu köşesi diye sevineceğim ama yok. Hayalimde eski ev canlandı. Büyük bir çocuk odası vardı. Annem başından bizi uzaklaştırsın diye, gidin orada oynayın, derdi. O oda, Ayhan ablam evlenince ona yatak odası olarak hazırlandı. Ondan sonra da her evlenenin yatak odası oldu.

Evlendiği zaman Ayhan ablamlar her ne kadar bir süre bizimle beraber oturdularsa da Ayhan artık bizim arkadaşımız değildi. Annemlerle beraber kabul günlerine gidiyor, kabul günü yapıyor, eşinin arkadaşlarıyla görüşüyordu. Ben de Ayhan’ın yerine kardeşim Güngör büyüdüğü için onu koydum. Orhan abim daha üniversitede öğrenci iken evlenmişti. Eşi Seniye yengemle ilk çocukları

Akif’i, okulunu bitirene kadar bizim yanımızda bıraktı. Mezuniyetten sonra önce Diyarbakır’a sonra Erzurum’a Karayolları Genel Müdürlüğüne tayin oldu. Ayhan ablamın eşi Mehmet Bey de o sırada Erzurum’a Devlet Su İşlerine tayin olmuştu. Böylece Ayhan ablamlar ve Orhan abimler Erzurum’da da birbirleriyle görüşebiliyorlardı. Yazları, tatillerde, bayramlarda Gümüşhane’ye geliyorlardı. Biz de fırsat buldukça Erzurum’a onları görmeye giderdik.

Evlenen kardeşlerimiz baba evine geldiklerinde çocukları ile beraber evin içinde bazen on beş, yirmi kişiyi buluyorduk. Bir koşuşturmadır gidiyordu. Çok yorulurduk ama yine de gelmelerini dört gözle beklerdik.

Gümüşhane’de istimlâk edilerek yıkılan evimizin önünde soldan sağa; Mübeccel, ben, Sabahat öğretmen ve Ayhan ablam

Selime abla

Gümüşhane evlerinin tavanları yüksek, ısınması çok zordur. Her zaman bir oturma odası vardı. Ortada bir kuzine sobası olur, hem yemek pişirilir hem de etrafında oturulurdu. Yatak odalarında yatarken bir soba yakılır, o da odanın havasını biraz kırar. Ancak yatakların içi yine buz gibidir. O zamanlar sıcak su torbası bulmak da zor olduğu için sıcak su doldurulmuş cam şişeler koyardık yatağın içine. Bazen onlar da çatlar, yatağımız ıslanırdı. Bir diğer yöntem de, yorganları sobaya tutup ısıtmaktı. Ancak dikkat etmezsek bazen sobaya fazla yanaştırıp yorgani kavurduğumuz da olurdu. Kim yatağını becerip güzel ısıtırsa o şanslıydı. Oltan ve Ozan bizden küçüktü. Kışları bizim yanımızda yatarlardı. Oltan becerikli olduğu için bizim yardımımıza tenezzül etmez, kendi yatağını ısıtmanın yollarını bulurdu. Ozan en küçüğümüzdü. Hiç kendini yormazdı, “Ben sizin ayak dibinizde yatayım,” diyerek sıcak bulduğu yatağa girer yatardı.

Evimizde beş oda ve ortada bir salon vardı. Yazları çok kalabalık olduğu için biz genellikle iki katı kullanırdık. Orhan abimin çok yatılı arkadaşı vardı. Evlenene kadar son kat onundu. Yemekleri de oraya verilirdi. Evde daima yardımcımız olurdu. Selime abla dediğimiz bir yardımcımız vardı. Evlendi, çocuğu oldu ama eşini çok çabuk kaybettiği için o da bebeğiyle beraber yine geri geldi. Selime abla da evin dışındaki fırın damının yanında küçük bir odada kalırdı. Akşamları onun yanına gitmeyi çok severdik. Mutfaktaki ocağı yakıp patates haşlar ve çay yapıp ocağın karşısında yapılmış setteki minderlerde otururduk. Ozan’ın yaşı küçük olduğu için zaten hemen uyurdu. Selime abla onu kucağına alarak yatağına götürüp yatırırdı.

Orhan abimin yemekleri

Orhan abim bize karşı çok anlayışlıydı. Annem bize ne zaman kızsın onun önüne geçer, “Anne gel beni döv de hırsın geçsin, çocuklara kızma!” derdi. Eve misafir geldiğinde annem onlarla ilgilenirken Orhan abim de bahçede bize yemek pişirirdi. Yaktığı ocakta tencerelerin arkası kapkara olur, evde ne kadar tabak, kaşık, çatal varsa bahçeye taşınırdı. Yaptığı yemek de ya pilav ya da mücver olurdu. Bahçede salatalık varsa cacık da yapardı ama çoğu zaman ona da üşenir, “Boşverin, yoğurt yiyin,” derdi. Sonra da bütün kap kacağın temizlenmesi işi bize kalırdı. Dipleri ateşin isinden kararan tencereleri bir türlü temizleyemezdik.

Orhan abim çok zeki idi. Bilhassa matematik zekâsı çok yüksekti. Aynı zamanda kalender, adil ve hoşgörülüydü. Bu hoşgörüsü özellikle zayıflara karşı çok fazlaydı. Onları, yaptıkları yanlışlara şartlar mecbur ediyor, diye düşünürdü. Kuvvetliler ise ezilmez diye düşünür, onlara hiç tolerans göstermezdi. Konuşurken yeri gelince şöyle söylerdi; “Herkesi saygılı olun ve onların da size saygılı olmasını bekleyin. Kimse sizden daha akıllı ve daha ahlâklı değildir. Sizin kontrol edeceğiniz, saygı duyacağınız kişi önce kendinizdir.” Orhan abim erkenden emekli oldu. Müteahhitlik yapacaktı ama beceremedi.

Giyimine hiç dikkat etmezdi. Karayolları’nda çalışırken arazide işçilerinin kıyafetlerini giyer, araziden gelirken arabadan inip yine o kıyafetlerle alışveriş yapar, gezerdi.

Orhan abim

Yine böyle kılıksız bir şekilde Ankara'ya Türkân ablamın yanına gittiği bir sefer ablamın damadı Niyazi Erdoğan onu alıp Beymen'e götürmüş. Mağazaya girince Orhan abimi baştan aşağı giydirmelerini söylemiş. Kendisi de yakışıklıdır ve giyimine özen gösterir. Orhan abim içeride giydirilirken Niyazi de mağazadaki görevlilerle konuşarak bekliyormuş. Orhan abim giyinip içeriden çıkınca çok şaşırmış.

Orhan abimin giydiği takım elbise ile çok değiştiğini ve çok yakışıklı gözüktüğünü söylüyor. Onu görünce diğer görevlilerle beraber kendisi de, o vakitler televizyondaki Beymen reklâmlarında kullanılan "Ooo.. Beymen'den mi geliyorsun!" sloganını tekrarlamış. Kılığına kıyafetine dikkat etmez, değer vermezdi ama uzun boylu ve kalıplı yapısıyla Orhan abim aslında çok yakışıklı bir adamdı.

Kardeşim Ozan

Oltan ve Ozan

Annem hep iki kızı, iki oğlu olsun istemiş ama öyle olmamış. Bir erkek çocuğu ve dört kızı olunca, "Allahım, bana bir erkek çocuğu daha ver. Tuttuğunu koparan, hakkını kimseye çiğnetmeyen, ateş gibi bir oğlum olursa onu 40 kurbanla büyüteceğim," diye dua etmiş. Hakikaten de annemin bu dileğinden sonra arka arkaya önce Oltan, sonra Ozan doğdu. Oltan gerçekten de annemin istediği gibi bir çocuk oldu. Ele avuca sığmazdı. Annem de bir gün olsun, "Oltan neden bu yaramazlığı yaptın!" demedi.

OZAN

Bugün geldim kabrine
Oturdum ayak taşına
İlkbahar bütün varlığıyla
Gülüyordu yüzüme
Birden karşıma çıktı
Senin gülen hayalin
Ozan gitme dursana
Dedim kendi kendime
Gönül kapa gözünü
Bütünleş bu rüyayla
Otuz yılın hasreti
Birden bire canlandı
Gözümde sevinç oldu
Kulağımda senfoni

Ayhan ve Oltan

Ayhan ablam rahat durmaz, hep Oltan'a takılırdı. Sonra da birbirlerine girerlerdi. Bir kış günü yine kavgaya tutuştular. Ayhan ablam baş edemeyince onu tutup dışarı attı ve kapıyı kapattı. Oltan küçüktü, gücü yetmiyordu Ayhan'a. Yapacağı bir şey yok diye düşündüm ama tahmin ettiğimiz gibi olmadı. Buz gibi havada Oltan kazağını, fanilasını çıkarıp oturma odasının penceresinin önünde karların üzerine yattı. Annem bulduğu bir örtüyü eline alıp koştu ve Oltan'ı sarıp kucağına alarak içeriye getirdi. Annem ona sarılıp ısıtmaya çalışırken Ayhan ablam da sobada elbiselerini ısıtıp giydirdi ve barıştılar. Aradan zaman geçti. Yine kavga ettikleri bir yaz günü Ayhan ablam, "Şimdi ne yapacaksın bakalım!" diyerek Oltan'ı yine kapı dışarı edip kapıyı kapadı. Daha bir dakika geçmeden Oltan bu sefer de yerden topladığı taşları evin camlarına atıp, çat çat kırmaya başladı. Annem yine dışarıya koşarak Oltan'ı kucağına alıp öptü, "Yapma yavrum! Sen ablana kıızıyorsun ama bize zarar veriyorsun," dedi. Oltan, "Ablamın kocaman gücü beni kapının dışına atarken sesiniz çıkmıyor. Benim gücüm de cama yetiyor işte!" dedi. Annem önce şaşırdı sonra Oltan'a sarıldı, "Çok şükür!" dedi. Ben anneme "Neden şükrediyorsun?" dediğimde annem, "Senin çocuğun yok, anlamazsın," diye cevapladı. Ama ben anlamıştım, annem Oltan'ın cevabına ve zekâsına şükrediyordu aslında.

Ayhan ve Oltan gibi zaman zaman birbirimizle didişsek de tüm kardeşler birbirimize çok düşkündük. Oltan da hem zekâsıyla hem sevgisiyle tüm hayatımız boyunca kardeşlerinin yanında oldu. Ben Oltan'ı hep dallarını yanlara doğru şemsiye gibi uzatan, bedeniyle de dimdik duran bir ağaca benzetirim.

Oltan askerdayken

*Güngör ve
Ozan ile beraber,
1952*

Ozan'ın ağlaması

Ozan ve Oltan bizden küçük oldukları için beraber büyüdüler diyebilirim. Ozan, Oltan'ın aksine, sessiz ve sakindi. Ayhan ablam gibi, insanları kırmadan şakalar yapmayı, kandırmayı çok severdi. Bir de çocukları kızdırmayı. Bir çocuk görünce herkesi unuttur onunla meşgul olurdu. Çok güzel bir çocuktü. Sanıyorum zayıf olduğu için olsa gerek, başı bize büyük görünürdü. Bu yüzden ona koca kafa derdik. O da sık sık aynanın karşısına geçip, başını sağa sola döndürerek bakmaya çalışır, “Bu kafanın neresi büyük, koca kafa sizsiniz,” derdi.

Bir gün oynarken arkadaşları Ozan'ı dövmüşler, eve ağlayarak geldi. Oltan da tekrar dövdü, “Sen neden ağlayarak eve geldin. Dövüşmeye devam etseydin ya. Bak hâlâ ayaktasın, dövüşecek gücün var,” dedi. Bu defa Ozan ağlayarak evden çıktı kapının önünde ağlamaya devam etti. Biz de, “Yazık, günah değil mi! Zaten dayak yemiş, bir de sen dövdün,” dememize kalmadı, Ozan dışarıdan bağırmağa başladı, “Oltan koş, koş, bak horozlar kavga ediyor,” diyordu heyecanla. Bahçedeki horozların kavgasını görmüş. Oltan da yanına gitti ve beraberce hiçbir şey olmamış gibi horozların dövüşünü seyrettiler. Sonra da koşarak bahçeye indiler. Bizim lafımız ağzımızda kaldı. Onlar sadece çocuktular o zaman.

İkinci gün

Evdekiler kalkmışlardı. Ertuğrul yanıma gelip telefonu bana uzattı, “Oltan dayım arıyor,” dedi. Oltan, “Gönül, nasılsınız, çok yoruldunuz mu?” diye soruyordu. “Ben hiç iş yapmadım ki,” dedim, “Geldiğimizden beri çocukluğumu, gençliğimi yeni baştan yaşamaya başladım. Şimdi de seninle Ozan'ın çocukluğunu düşünüyordum.” Oltan'ın ses tonu değişti,

OZAN

Her g zelli te görmek istediğim
Her uzaklıkta varmak istediğim
Suların derinliğinde aradığım
Göklerde hayalini kurduğum
Rüyalarımda kavuğtuğum
Daima yokluğunu duyduğum
Ozan sen bizimlesin, i imizdesin

“Ozan’ı anmadığımız an yok,” deyince, ben de “Hayır, ben Şimdi sizinleyim, mutluyum,” dedim. “Keşke ben de orada olsaydım,” dedi Oltan. Bütün kardeşler her zaman beraber olmaktan büyük bir zevk alırsınız. Her fırsatta da bir araya geliriz. Bu hiç doymadığımız bir his.

Ozan fazlasıyla dalgındı. Bunun için olacak, çocukluğundan beri çok kaza geçirmiŐti. Ortaokuldayken askerî araba çarptı. Kayak yaparken düŐüp kolunu kırdı. Meslek hayatında arazide üç defa kaza geçirdi. Birinde o kadar morali bozuldu ki 15 gün izne çıkıp İstanbul’a geldi. Gelir gelmez de İstanbul’da annemin dizinin dibine yere oturdu. Yüzünü anneme doğru kaldırıp konuŐtuĐunda annem onun durumunu anlamıŐtı ki hiç bozmadı, “Ozan, iyi ki geldin. Benim de bu ara canım çok sıkılıyordu,” dedi. Elini Ozan’ın başına koydu, uzun uzun konuŐtular. Bana da yemek, çay, kahve servisi vazifesini verdiler. Bazen ben de Ozan’ın karşısında yerde oturup onlara katılıyordum. Ozan 15 gün boyunca bir defa olsun sokağa çıkmadı. Ozan’ın ölümü annemin vefatından bir sene sonra trafik kazasında oldu. Bizim için büyük, çok büyük bir acıydı.

Selma ve itikatları

Kahvaltı hazırlamıŐlar, Güngör seslendi, “ ayın soğudu, gel,” diye. “Yemeyeceğim,” deyince bir bardak çay getirdiler.  ayı eski evimizin yerine dönerek içmeye başladım. Evimizin sökülmeye baŐladıĐı ilk gün yine  ayı elime alıp ustaları seyretmiŐtim. Gümüşhane’de kar çok yağar. AĞırlığı çatıyı   kertmesin, kayıp aşağı dökülsün diye çatılar çok dik yapılırsınız. İşte o dik çatıların tepesine    usta çıkmış, kuş gibi oturmuŐlar. Ellerindeki aletlerle sökmeye çalışıyorlardı. Bir yandan da

birbirleriyle konuşup, gülüşüyorlardı. Onların böyle tehlikeli bir şekilde çalışmalarından huzursuz olmuştum. Çok sürmeden çatıda üç delik açıldı. Delikler gittikçe büyüdü. Çatının kirişleri görünmeye başladı. Ustalar bu kirişlerden faydalanıp daha rahat hareket etmeye başlayınca ben de rahatlardım.

O gün hemen hemen çatı katına kadar sökmüşlerdi evi. O katta Selma otururdu. Çok tatlı bir kadındı. Genç kızken Bekir abiyi sevdi. Babam da onları evlendirdi. Evini döşerken eve ilk giren eşya ayna ve Kur'an olursa hayırlı olurmuş. Beyge ile ben de aynayı ve Kur'an'ı götürmüştük. Sonra eşyalar geldi. Selma'nın da böyle şeylere itikadı çoktur. Bir gün bana, "Sen çok düşünüyorsun, annen senin dizinde çörek kırmadı mı?" dedi. "O da nasıl bir şeymiş öyle?" diye sorunca, "Çocuklar iki üç yaşlarına geldiklerinde düşmeden yürümeleri için anneleri çörek yapar, çay hazırlar, arkadaşlarını çağırır, çocuğun dizinde çörek kırarlar. Herkes bir parça alıp yer ve düşmeden yedi adım koşar," diye anlattı. Bu da benim çok hoşuma gitti. Eğlenmek için bahane olsun. "Selma, üç yaş olması şart değil, olsun on yedi yaş. Sen çörek yap, dizimde kırılım," dedim. Selma da bizim gibi genç, fikir hoşuna gitti. "Bu cuma selâ arasında yapalım," dedi. Böyle batıl itikatlar genelde cuma namazı selâsı ile öğle namazı arasındaki sürede yapılırdı. Hemen Beyge, Tomris, Şeref nur, Sabiha ve Yurdanur'a haber verdik. Ayhan ablam, Güngör, Selma ve benimle beraber dokuz kişi olduk. İki gün sonra cumaydı, hazırlandık. Selma'nın evinin önündeki terasa masa, sandalye, semaver çıkardık. Kızların da hepsi süslendi, pırıl pırıl geldiler. Çaylar doldu, tam selâ okunurken benim dizimde çörek kırıldı. Sözüm ona bir parçasını alan yedi adım koşacak. Ancak çöreği alan herkes birkaç adım atıp yere yatıyor, ah, oh diye inlemeye başlıyordu.

Arkada ayaktakiler soldan sağa; Tomris, Beyge, ben, Güngör, öndekiler; Ufuk, Şeref nur, Ayhan ablam

Bir tek Selma ile ben kalmıştık ayakta. Meğer kendi aralarında anlaşmışlar, bizimle eğleniyorlar. O kadar komik bir manzara ki gülmemek imkânsız. Selma sözde sinirlenip, “Utanmıyor musunuz!” demeye çalışıyor ama gülmekten diyemiyor. Diğerleri de gülerek, “Biz bilemedik bir daha yapmamız lazım!” diyorlar. Sonra bunu herkes kendisi için birer kere yapsın diye kararlaştırdık. Beyge onların bahçede bir cuma günü kendisi için düzenledi ama ilki kadar eğlenceli olmadığı için bir daha yapmadık.

Ayağımın uğuru

Bir yılbaşı sabahı Selma’da kalan hırkamı almak için yukarı çıktım. Selma kapıyı açtı, “Yeni yılda bana ilk sen geldin. Bu senem kötü geçerse senden bilirim,” dedi. Onun bu batıl itikatlarını bildiğim için hemen dua ettim, “İnşallah bu yıl ve gelecek yıllar hep beraber huzur içinde yaşayalım!” dedim. O yılı iyi geçmiş, bir de ev arsası almışlar. Bana, “Bundan sonra unutma, her yılbaşı sabah erkenden bana gel. Ben sana çay hazırlarım,” demişti. Ben de ayağımın iyi gelmesine sevindim ama Selma’dan kurtulamadım. Benim uğuruma inandığı için ne zaman elişi örmeye başlasa, bana, “Koşa koşu kapıdan gir, bana, kolay gelsin, elin kuş gibi olsun de,” diyordu. Bu defa ben de, nerede otursa hemen eline elişini sıkıştırıyordum, “Şunu hemen bitir de, ben de kurtulayım artık!” diyordum.

Selma, çabuk çabuk iş yapayım derken bir gün Bekir abinin traş aynasını elinden düşürüp kırınca, “Aman iyi ki evlenmişim, yoksa ayna kırdım diye yedi sene daha evlenemeyecektim,” demişti. Bekârlar ayna kırınca yedi sene evlenemezmiş, kismetleri kapanırmış.

Tel helvası

Yılbaşı geceleri Gümüşhane’de ekseri tel helvası çekilirdi. Tel helvası dediğim pişmaniye benzeri bir tatlı. Pişmaniyenin elde yapılanı. Kalabalık bir grup halinde yapardık ve çok eğlenirdik. O yüzden biz de bundan sonra kışın her hafta bir yerde toplanıp tel helvası çekelim diye karar verdik. Bizim mahalleden 10-12 kadar genç kız hem bir araya geliyor hem de helva yaparak eğleniyorduk. Çok kalabalık olduğumuz bir günü hatırlıyorum. Helvanın ununu Nurhayat Coşkun kavuruyor, Nuran Aksakal ağdayı yapıyor, Nafiye ağdayı

Önümde oturanlar soldan sağa; Nuran, Nurhayat ve Gülşen

eline alıp halka yapıyor ve çekilecek hale getirdikten sonra siniye serilmiş unun içerisine bırakıyordu. Esin, Nuriye Hanım, Ufuk, Tomris, Gülşen ve ben helvayı çekmeye başlıyoruz. Kuzenim Asuman ve Şule de ellerinde tabakla helvayı bekliyorlardı. Bu defasında helvayı çekerken ben nezle olduğum için Nuran eline bir büyük mendil aldı, mütemediyen burnumu siliyor. Ben de, “Korkma, akıyor!” dedimse de anlamadı. Yine eğildi burnumu silmeye gayret ederken o sırada yanındaki Nafiye’nin de hapşıracağı tuttu. Ama tam ağzını açıp, “Haa..” diye nefes alırken Nuran elindeki mendili Nafiye’nin ağzına yetiştirip helvayı kurtarmıştı.

Kayıp para

Evdeki işlerim bitince çatıda çalışan ustaları seyrediyordum. Onlar da üçüncü gün çatının sonuna gelmişlerdi. O sırada bir şey buldular ve birbirlerine göstermeye başladılar. Arada bir de bana dönüp bakıyorlar, sonra tekrar konuşuyorlardı. Sonunda karar verdiler ve üçü birden çatıdan inip benim yanıma geldiler. “Sizin hiç paranız kayboldu mu?” diye sordular. “Hayır,” dedim, “Olmadı.” “Ama olmuş. Bak burada,” diyerek buldukları şeyi bana uzattılar. Bir bez mendilin yarısı ve yalnız büyükçe bir köşesi kalmış bir deste para. Ben yine “Hayır, bizim paramız kaybolmadı!” diye tekrar ederken o an aklıma annemin teyzesinin yıllar önce kaybettiği para geldi. “O zaman inanmamıştım ama bak doğruymuş demek,” dedim kendi kendime.

Yıllar önce Alime teyzenin bize geldiği bir seferdi. Her geldiğinde bizimle aynı katta kalırdı. Ancak o sefer ev kalabalık olduğu için üst katta yengemde kaldı. O sabah da yengemle beraber hamama gitmişlerdi. Dönünce parasını sakladığı çatının arasında bulamadı. Bize sordu, annemler gidip çok aradılar. Belki yerini unutmuştur, başka yere koymuştur diye düşündüler. Ancak kaybolduğunu söylediği miktar oldukça yüksek olduğu için bana inandırıcı gelmemiştir. Babasından aldığı aylıklarla zorlukla biriktirdiğini söylüyordu. Annem de her ne kadar, “Kızım, kendi ismine bir çeşme yaptırın diye biriktiriyormuş bu parayı, teyzem yalan söylemez,” dediyse de ben yine de inanmamıştım. Koyduğunu söylediği yerden onu kimse alamaz, yengem de hırsız değil, diye düşünüyordum.

Babam, “Üzülme, senin adına bir çeşme yapmaya çalışırız,” diye söz vermişti ama Alime teyze bu olaydan sonra hastalandı ve yaklaşık 40 gün sonra da öldü. Onu da tesadüf kabul etmiştim. Şimdi seneler sonra gerçeği anladım. Aklıma mendilin içine sarılı parayı farelerin kaçıracağı gelmemiştir hiç. Çatı arasında kalan tavuk yemlerinin arasına sakladığı paraları fareler kaçırp kemirmişler, büyük bir kısmını da yemişler. Bunu anlayınca vicdanım çok sızladı, kadıncağızın içi yandı demek. Bir zaman sonra da babam vefat etti. Çeşme yapılamadı. Kayıp paraların doğru olduğunu görünce ben yaptırayım diye düşündüm. Ama sonra bütün evlere şebeke suyu bağlanınca çeşmenin de bir anlamı kalmadı.

Lütfiye halam

Alime teyzem bize geldiği zamanlarda genellikle Lütfiye halam da gelirdi. Çok zeki bir kadındı ama bizleri çok güldüren davranışları da vardı.

Bize geldiğinde bahçeye iner, ağaçlar nazar almasını diye hepsinin dallarına eski ayakkabı bağlardı. Bahçede ağaç çok, ayakkabı bulmak zor. Her ne kadar kalabalık bir ev de olsak halama ayakkabı yetiştiremezdik. Bu defa bize kızardı, “Kalıklarınız (eski ayakkabılarınız) de çok değerliymiş, yenilerini alsanıza,” diye. Bir gün kardeşim Güngör ayakkabısını arıyor, bulamıyor. Ayhan ablamın da terliğinin teki kayıp. Ama hiç aklımıza halamın bunları ağaçlara bağlayacağı da gelmiyor. Sonra Güngör bahçede ayakkabısını ağaca bağlı görünce anladık. Bu sefer tek tek ağaçları dolaşıp bakmaya başladık. Bilmediğimiz daha çok

ayakkabımız asılıydı ağaçlarda. Mesela Ayhan ablamın gelinlik beyaz ayakkabılarını bulduk. Bir gün Lütfiye halamın yanındayken bu ayakkabılarını hiç giymediğini söylemiş. Halam da alıp ağaca bağlamış demek ki. Ayakkabıları tek tek topladık, halamdan gizli eve getirdik. Neyse ki farketmedi.

Halam bize çok düşküdü. Biz de onu çok severdik. Bizde olduğu bir gün Orhan abimden mektup geldi. O sıralar İstanbul'da üniversitede okuyordu. Para istemiş mektubunda. Babam da kızdı, "Parasını ona buna veriyor, sonra da parasız kalıyor, göndermeyeceğim," dedi. Halam hemen atıldı, "Hiç öyle şey olur mu, gurbet elde parasız pulsuz kalacak, sefil olacak, sonra intihar eder." Sonra da, "Ayy.. bana fenalık geliyor!" diyerek oturduğu yerde uzandı.

*Gümüşhane'deki
evimizin
bahçesi, 2016*

Lütfiye halam, dedemin ilk eşinden olan çocuğu olduğu için babamdan 30 yaş büyüktü. Babam ona karşı her zaman çok saygılı davranırdı. Halam öyle uzanınca babam heyecanlanıp "Abla, abla!" diyerek yanına koştu. Halam gözünü aralayıp, "Kardeşim Süleyman korkma, iyiyim. Biraz fenalaştım sadece," dedi. Babam halamın mahsustan böyle davrandığını hiç kabul etmezdi. "Kızgınlıkla öyle söyledim. Para göndereceğim elbette," dedi. Daha sonra halam teyzeme anlatırken dinledim; "Süleyman Orhan'a para göndermeyecekti. Azıcık bayıldım, gönderecek şimdi."

Yemek saatlerinde, "Kızım ayıptır, koca adamlar, kadınlar aç olmuştur, radyoyu kapayın da yemeğe geçsinler," derdi. Her yemekte mutlaka kuşlara da masadan yiyecek ayırır, mendiline sarıp cebine koyardı. Sonra da gidip kuşlar yesinler diye bahçeye atardı. Kedileri de boş geçmez, "Bizim evde de sizin evde de kediler oruç tutuyorlar, günahır," diyerek onları da beslerdi.

Halama güneşin batışı da çok dokunurdu. Gün batımında sık sık beni yanına çağırır, "Gönül bak, bu güneş ha battı ha batacak. Benim ömrüm de işte o kadar kaldı," derdi. Arada bir de, "Bu şarkı senin için yazılmış sanki," diyerek şarkı söylerdi. Sesi de doğru düzgün çıkmazdı:

*Sende bu güzellik
Malı neylersin
İnce bel üstüne
Şalı neylersin
Bin değil gönlün
Bin daha edersin*

Bebeğin ölümü

Muzaffer teyzemler bizim evin üst katında oturuyorlardı. İki kızını yirmüçer yaşlarında, kocasını, bir de yeni doğan torununu bizim evde kaybetti. Babaannemden sonra gördüğüm ilk ölüm olaylarıydı. Bana en çok dokunan ise Muzaffer teyzemin kızı Kadriye ablanın doğum yaparken ölümü ve yeni doğan bebeğin annesiz kalmasıydı. Teyzem bir sütannesi tutup çocuğu baktırmaya başladı. Her gün üst kata çıkıp sütanne bebeği iyi bakıyor mu diye kontrol ediyorum. Hayaller kuruyorum, o büyüyecek annemler ona da çok güzel elbise dıkecekler, ben elini tutup gezdireceğim, bayrama götüreceğim, renk renk balon alacağım.

Bir gün yukarı çıktığımda Muzaffer teyze, “Bebek ateşlendi. Bu gece doktor çağırdık, çok korktuk,” dedi. “İyileşti mi?” diye sorunca daha ilaçlara yeni başladığını söyledi. O gün hiç başından ayrılmadım. Annemlerin ağızlarını dinliyorum. Çocuk iyileşmedi, iki gün böyle devam etti. Artık ben neredeyse aşağıya bizim eve hiç inmiyordum. Sonra yavaş yavaş çocuk gözlerini kapadı, inliyordu. Bir gün öğlene doğru beni oturduğum yerden kaldırdılar, “Koş babana söyle bebek uyumaya başladı,” de. Ben de baktım, sesi çıkmıyordu, gözleri de kapalı. “Tamam!” dedim sevinçle, küçük kardeşim Güngör’e, “Ben gelene kadar bebeği yalnız bırakma,” dedim. O da hemen beşiğin karşısındaki koltuğa ayaklarını çekip bağdaş kurdu oturdu. İki elini kucağına koyup gözlerini açtı, bebeğe bakmaya başladı. Koşarak gittim, hükümet binasına girdim, kendimi o an çok büyük bir insan gibi hissettim. Babamın yanına gidince, “Baba, bebek uyuyor. Artık uyanmaz, merak etmesin dediler,” dedim. “Bir adam gönderecekmişsin.” Babam, “Biliyorum kızım, gönderdim,” dedi. Beni oyalamaya

çalıştı ama durmadım. Para verdi, “Çikolata al, Latifli’den (Harşit Çayı’nın karşı kıyısından bizim eve giden yürüme yolundan) doğru git. Dikkat et! Kenardan kenardan yürü!” dedi. Yola çıktım, çikolatayı açmadım. Evde açıp bebeğin diline de azıcık sürerim diye. Eve gelince doğru bebeğin yanına koştum. Yatakta yoktu. Aşağı bizim eve indim. Annemler kapı önünde dikiliyorlar. İki adam orada, biri kolunda sarılı bir şey tutuyor. Hemen anladım, bebeği kaybettik. Güngör, “Hiç gözlerimi kapamadım ama onlar çocuğu aldılar,” diyordu. Babamın yanından ayrılırken babam bana, “Annesi de yavrusunu kucağına almayı nasıl istiyordur,” demişti. O zaman babamın üzülmemem için beni avutmak amacıyla bunu söylediğini anladım.

Çocuğu göturdüler, beni koymadılar. Ağlayarak bahçeye indim derenin kenarına oturdum ve çikolatamı açıp hepsini orada yedim. Sonraki seneler ne zaman Meliha teyzemin kızı Esin’i görsem, “Bebek de yaşasaydı böyle güzel olacaktı,” diye düşünmüşümdür. Esin bukleli saçlı, kara gözlü, çok güzel bir çocuktur.

Kadriye abla

2. Dünya Harbi yıllarında bazı ilaçları, özellikle antibiyotik ilaçları bulmakta güçlük çekildiğini hatırlıyorum. Sanıyorum temin edilebilen ilaçlar da öncelikle orduya, askerlere gönderiliyordu. Annem rahatsızlandığında antibiyotik ihtiyacı olmuştu, babam zorlukla bulup getirebilmişti. Allahtan çok ağır bir rahatsızlık değildi de kısa sürede toparlamıştı. İlaçların da bir kısmı kullanılmadığı için kalmıştı.

Birkaç ay sonra Muzaffer teyzemin büyük kızı Kadriye abla doğum yaparken hastanede mikrop kaptı ve ciddi bir şekilde rahatsızlandı. Yine antibiyotik ilaca ihtiyaç oldu. Ancak bu sefer ne Trabzon'da ne Erzurum'da ilaç bulunamadı. Ankara'ya, İstanbul'a kadar da sorulabildi mi bilmiyorum, çocuktum. Zaten ilaçlardan da pek anladığımız yoktu aslında. Doktorların söylediklerine göre hareket ediyorduk.

Nitekim ilaç bulup getiremeden Kadriye ablayı kaybettik. Ölümünden önce Muzaffer teyzemin aklına annemin tedavisinden artan ilaçlar gelmiş ve bunlarla tedavi edilebilir diye sevinmiş. Ancak maalesef geç kalınmıştı ve Kadriye abla o gece vefat etti. Muzaffer teyzem neredeyse çıldırdı, "Evladımın katili benim!" diyordu anneme. "Hatice, sen bilemezsin ama o ilaçların olduğunu ben biliyordum, elimizin altındaki ilaçlar aklıma gelmedi, çocuğumu ölüme bıraktım!" Günlerce teyzemin, ben çocuğumun katiliyim, diye feryadını dinledik.

Kadriye ablanın dört yaşındaki kızı ve yeni doğan bebeği öksüz kalmıştı. İşte benim bütün sevgimi bağlayıp başını beklediğim, ölümünden sonra da sıkça mezarını ziyaret ettiğim bebek buydu.

Evimiz

Gümüşhane'de evler genellikle üç katlı konaklardı. Herkes üç katını da kullanırdı. Daha sonraları bunların zorluğunu görünce her kata bir oturma odası, bir mutfak, tuvalet banyo ve bunların ortasına da antre yaptırıldık. Salonun önündeki balkon da eve katıldı ve balkon kapısı

Ayakta duranlar; Orhan abim, Kadriye ablam, eşi Münir Bey, oturanlar; annem, kucağında Oltan, babam, Muzaffer teyzem, İhsan Coşkun, yerde oturanlar; Tekin, ben, Ayhan ablam, Güngör, 1938

giriş kapısı oldu. Katlara çıkan merdivenler de kaldırılınca, her kat ayrı bir daire oldu. Gümüşhane'deki birçok konak buna benzer değişiklikler yaptılar. Neredeyse tüm konaklar sanki daha baştan bu stil yapılmış gibi oldu.

Üst katlara dönerek çıkılan tırabzanlı geniş merdivenlerin kaldırılmasıyla bu merdivenlerin yerine de ilave bir oda yapılmıştı her katta. Merdiven sahanlığını aydınlatan pencereleri de olduğu için odalara ayrıca pencere açmaya bile gerek kalmamıştı. Bizim katta yapılan oda da kardeşim Güngör'le benim yatak odam oldu. Oldukça da geniş ve aydınlık bir odaydı.

Katlar ayrı ayrı kiraya verildi. Babam çoğu zaman talebelere parasız verirdi. Uzunca bir süre de Muzaffer teyzemler kalmıştı üst katta.

Yatmak için artık kavga çıkmıyordu, biz çok memnunduk. Ama zaman zaman bize yatılı gelen arkadaşlarımız hiç sevmedi bu durumu. Bilhassa kuzenim Beyge, "Gönül, eskiden yemekten sonra üst kata çıkınca kendi başımıza kalıyorduk, bütün kat bize ait oluyordu," diyerek memnuniyetsizliğini belirtmişti.

Kardeşlerim evlenip evden ayrıldığı için bize bir kat kâfi geliyordu artık. Sonradan eklenen odayla beş yatak odası olmuştu. Çoğu konakta genellikle salonların cumbalı kısmı salondan ayrılıp ayrı bir oda yapılmıştı ama bizimkinde ayırmadık. O yüzden büyük, uzun bir salondur. Cumbalı kısım oturma kısmıydı, salonun diğer ucunda ise yemek masası vardı. Yuvarlak, güzel bir yemek masamız vardı. İki tane birbirinin aynı, altı üstü camlı dolaplar vardı. Birini kütüphane diğerini de büfe olarak kullanırdık.

Gümüşhane'deki evimiz; ben, babam ve Güngör

Dedemin zevki

Dedem her çocuğunu evlendirirken İstanbul'a gidip eşyalarını kendisi almış. Pirinç kornişler, yanlarına püskül geçilmiş tomar perdeler kordonlarla toplanıp yanlara takılıyor. Perdelerle aynı kumaştan masa ve karyola örtüleri, karpuz lambalar, üzerinde aynasıyla beraber konsol gibi büyük eşyalarla beraber ayrıca kızlarının gelinliklerini ve gelin bohçalarını da İstanbul'dan almış. Hepsine mutlaka pirinç mangal, semaver, abdest almak için şık ibrik ve leğenler, porselen yemek takımları alıp getirmiş. Zaten kendisinin de Gümüşhane'de büyük bir mağazası olduğu için sık sık İstanbul'a gidermiş. Çok da zevклиymiş ama aynı zamanda da huysuzmuş. Annemler, şunu al, diyemezlermiş. O her şeyi kendi beğenir almış. Gümüşhane'deki kendi evi için daha o zamanlarda dekoratör getirmiş, saten kumaşlarla dublelenmiş (astarlanmış) kırmızı kadifeden, üstlerinde dönen tomar perdeleri, koltuk ve yemek takımlarının hepsi birbirinden şıktı. Ben de anneme, "Sen de kırmızı gibi güzel bir renk isteseydin ya," demiştim ama annem, "Biz babamızın karşısında kolay kolay hiçbir şey konuşamazdık kızım, o kendi seçerdi her şeyi," diye cevaplamıştı.

Annemin söylediğine bakılırsa bizim eski konağımız yapılırken de dedemin kontrolünde yapılmış. Konağın katlarının ayrılması sırasında eve ilave bir oda, mutfak ve banyo yapılırken ise babam kendisi başında durarak yaptırmıştı. Babam dedem gibi çok zevкли sayılmazdı ama o bir mühendis kadar zeki ve dikkatliydi. Tırnaklarını yiyerek düşünür, sonra düşündüğü şeyi bir ustaya değil sıradan bir ameleye yaptırırdı. Çünkü ustaların meslekleri icabı onun dediğini yapmayacaklarını bilirdi. O yüzden kendi

dediklerine itiraz etmeyecek bir amele bulup, tuvalet buraya yapılacak, su borusu buradan geçecek, gider buradan yapılacak diye detaylarıyla tarif ederek yaptırırdı. Su ve gider kanallarını özellikle kışları donmasın diye derinden geçecek şekilde yaptırmıştı. Ancak bizim sonra eklenen kısımda estetik diye bir şey yoktu. Her taraf siyah çimentodan yapılmıştı. Hatta ev istimlâk olurken, o kısımdan kurtulacağız diye sevindiğimi söylemiştim. Ama büyük konuşmuşum, sonradan eklenen bir bölüm olduğu için konağın yıkılmasından nispeten daha az etkilendiği için en son o bölüm yıkıldı. Biz de bahçeye yaptırdığımız yeni ev bitene kadar o kısımda oturmak zorunda kaldık.

Gümüşhane'de kışlar çok soğuk geçtiğinden çoğu zaman konaklarda sular ve tuvalet giderleri donardı. Babam o zaman çok gururlanırdı bizim evdekiler donmadığı için. Ama çok hassastı, diyemezdik ki, "Babacığım biraz da estetik yaptır-san ne iyi olurdu!" Aslında annem hırslıydı, babasına benzemişti ama babama karşı zaafi çoktu. Onun hiçbir yaptığına itiraz etmezdi.

Teyzemin tabakları

Konağın katlarını ayırmak için merdivenler sökölüp odalar yapılırken üst katta çalışan ustanın yanına gittim. Akşamüzeriydi. Sökölürken çıkan küçük tahta parçalarından bana oyuncak masa sandalye yapmasını istemiştim. Baktım ki usta tam gitmek üzere, "Usta hani bana sandalye yapacaktın?" deyince döndü eğildi ve yerdeki küçük bir tahta sandalyeyi gösterdi. Doğrulurken de koynundan bir porselen tabak düştü yere. "Bunu da yerine koyacaktım," dedi. Ben de, "Teyzemin tabağı," diyerek aldım ve eşyaların

toplanıp koyulduğu çatı kısmına geçip içinde tabakların olduğu sandığa koydum tabağı. Döndüğümde usta gitmişti. Bu olayı annemlere söylemedim. Usta bana oyuncak yapmaz diye düşündüm sanırım. Aradan bir süre geçti. Teyzem bizim alt katın inşaatı bitince oraya taşındı. O zaman çatı katındaki eşyalarını da taşıdı. Anneme, “Hatice tabaklar eksik, sende mi kaldı?” diye sordu. Annem, “Hayır abla, bizde yok, bilmiyorum,” deyince ben söze karıştım ve daha önceki olayı anlatarak ustanın alıp götürmüş olabileceğini söyledim. “Peki neden o zaman söylemedin?” diye sorduklarında ise, “Siz bana, büyüklerin işine karışma bacaksız, demiyor musunuz. Koskoca ustaya hırsız mı diyecektim,” diye cevap verince teyzem şaşırdı. Dudaklarını uzatarak, “Bücüre bak, бүcüre!” demişti bana.

Kahvaltıdan sonra sabah yine çalışma başladı. Akşam olunca sadece oturduğumuz veranda kalmıştı temizlenecek. İçeriye girdik. Yemekten sonra yatacağımız yerleri doğru şekle soktuk. Üç tane yastık kalmış. Yüzleri sararmış diye diğerlerini Figen atmış. Bir kırlente yüz geçirip yastık yaptık.

Saniye

Sabah kalktığımda, Gümüşhane’nin Köse nahiyesinden yanımıza alıp büyüttüğümüz evladımız Saniye’yi düşünüyordum. Bugün onu görmeye gideceğiz. Saniye yanımızda büyüdü, sonra İstanbul’da İsa isminde bir bey ile evlendirdik. İstanbul’da Mısırlı Mağazaları’nda çalışmıştı. İki çocuğu oldu, oğlu mühendis, kızı da modelist oldu. İstanbul’da oturuyorlar ama eşi emekli olunca köylerinde yazlık bir ev yaptırdılar ve her yaz oraya gidiyorlar. Biz de ilk defa bu yeni evlerini görmeye gidiyoruz.

Giderken yolda Kov Kalesi’ni görmek istedim. Kale ana yoldan bir hayli içeride. Ancak arabayla gidilebiliyor. Yanına kadar çıkmadık, biraz uzaktan baktık. Her tarafı dik yarılarla çevrili tam bir kale. Tek bir yönden bağlantısı var, pek yıpranmış görünmüyor. Görünüşte ıssız bir yer. Etrafında dağlardan başka bir şehir olacak yer yok. Acaba bir kervan yolu üzerinde miydi, bilemiyorum.

Köse’ye gelince telefonla evin yerini sorduk. Bir hayli ıssız bir yoldan devam ettik. Saniye ve kocası yolda bizi

Kov Kalesi

bekliyorlardı. Ormanın eteğinde, iki katlı, önünde bahçesi olan beyaz şirin bir ev. Elektriği, suyu, telefonu bağlanmış. İçerisi de tam döşeli, bütün elektronik eşyalar tamam. Kendi kendime dedim ki, “Gönül, eski köyler yok artık. Türkiye bir yere geldi.” Yine de çok sevinemedim. Çünkü bir yandan da, bu kadar kanaatkâr olmak doğru değil, insanlar aya çıkıyor, diye düşünüyorum. Biraz dinlendik, beraber yemeğimizi yedik, hasret giderdik. Saniye bahçesinden bize soğan, sarımsak, nane, tere otu topladı, arabaya koydu.

Saniye'den dönüşte evimizin yakınında, evvelsi gece uzaktan baktığım kabristandaki babamın mezarını ziyaret ettik. Yolu çok yokuştur. Güngör ve ben arabanın çıktığı yere kadar gidebildik ve orada dua okuduk. Figen ve Ertuğrul yanına kadar çıktılar. Gelince bana, “Senin diktiğin akasyalar, mor zambaklar büyümüş, etraf yemyeşil olmuş, kabristanın etrafı da duvarlarla çevrili olduğu için çok güzel bir bahçe havası veriyor,” dediler.

Yarın Bayburt'a, Aydıntepe'ye gideceğiz diyerek yattık.

*Saniye'nin
Kazantaş Köyünde
yaptırdığı evi*

Baksı Müzesi

Ertesi sabah Aydıntepe'ye giderken Bayburt'tan doğru geçip Profesör Hüsamettin Koçan'ın açtığı Baksı Müzesini de gördük. Çok seyahat yaptım. Dünyanın çok farklı ülkelerini gördüm. İçlerinde Mısır'a, Bangkok'a ve Orta Asya ülkelerine gitmek beni özellikle çok mutlu etmişti. Baksı Müzesini de görmek neredeyse aynı

derecede güzeldi. Hiç ummadığınız ıssız bir yerde önünüze çıkan bu orijinal binanın içerisinde birçok ressamın tabloları ve değişik etnografik eserler bulunuyor. Bu küçük köyden çıkıp okuyan ve bu mevkilere geldikten sonra bu güzel eseri yapan kişiye hayran olmamak imkânsız.

Baksı Müzesinden Aydıntepe'ye doğru gitmek için yola koyulduk. Bayburt'u geçtikten sonra bir motosikletli de bizimle yolda yarış eder gibi bazen önümüze geçiyor bazen de arkada

kalıyordu. Yolun ikiye ayrıldığı bir sapağa yaklaşırken bir kalabalığa rastladık. Süslü bir gelin arabasının etrafında insanlar, atlar vardı. Motosiklet geçti ve bu kalabalığın arasına karıştı. Biraz ileride davullu zurnalı bir başka kalabalık bunlara doğru geliyordu. Hepsi atlıydı. Yanlarında da bir otobüs vardı. Sorduk, oğlan evi gelin evini karşılamaya geliyormuş. Oradaki kalabalık da gelini yolculamaya gelmiş. Biz yolumuza devam ettik.

*Baksı Müzesinin
önünde ben,
Figen ve Ertuğrul*

TARLALAR

Bayburt ovasında
Gördüm sanki denizi
Birbirine eklenmiş
Buğday tarlaları
Uzaniyor sonsuza
Olgunlaşmış başaklar
Altın sarısı dalgalar
Kıvrılarak rüzgârla
Uzaniyor engine

Pamukkale

Bu motosikletli bana Ayhan ablam, eşi Mehmet Bey ve Rıfki ile beraber Pamukkale'ye gidişimizi hatırlattı. Otel işini her zaman ben organize ederim. Pamukkale'ye gelince otobüsten indik. Ayhan ablamlar bir kahvede oturdular. Ben de Rıfki'yla otel bakmaya başladım. Ancak hiçbir oteli beğenemedim. Rıfki sıkıldı, geri dönüp ablamların yanına oturdu. Ben de oteldeki çocuğa, burada yeni yapılan bir otel olup olmadığını sordum. Hem temiz olur hem de hemen müşteri edinemeyeceği için uygun fiyatlı olur diye düşündüm. Çocuk da bana, “Abla bizim yeni yaptırdığımız bir otel var, boş oda da bulunur ancak biraz uzak. Motosikletin arkasına oturabilirsen seni götürüp göstereyim,” dedi. “Tamam, otururum,” dedim. Çünkü her zaman görüyordum, arkada oturanlar rahat rahat oturup önde motoru sürenin belini tutup gidiyorlar.

Üzerimde dar eteğim olduğu için dikkatlice oturdum. Çocuğun belini de iki elimle tuttum. Ancak motosiklet hareket edince ben neredeyse uçuyordum. Kayıp düşeceğim sandım. Çocuğun belini sıkı tutabilmek için öne doğru eğildim ve başımı sırtına yasladım. Bacağlarımı iki yana açmak zorunda kalınca eteğim de bacağımın sonuna kadar çekilip açıldı. Motosikletin üzerinde bu şekilde giderken Rıfki'nın oturduğu yerin önünden geçtim. Neyse ki gittiğimiz oteli beğendim. Dönüşte daha dikkatli oturdum. Rıfki'nın yanına geldiğimde bana bir şey söylemedi. Demek ki o pozumu görmedi diye düşünerek sevindim. Taksi tutup otele gidince odalarımıza çıktık. Dayanamadım, dedim ki, “Rıfki, turist kızı gördün mü, ne güzel motosiklete binmişti.” Bana döndü, “Gönül,

keşke Ayhanların önünden de geçseydin o şekilde.
O sırada onlar orada yoktu. Göremediler, yazık!”

Daha sonra bu olayı arkadaşlarıma da anlattım.
Bir arkadaşım benzer bir olay yüzünden eşler arasında
boşanma davası açıldığını anlattı. Hâkim sormuş,
“Önde mi oturuyordu, arkada mı?” diye. Eğer önde
oturursa boşanma konusu olabilirmiş. Demek Rıfki
o yüzden bana bir şey dememiş, diye güldük beraber.

Aydıntepe

Aydıntepe’ye gelirken etrafı seyrettim. Bu haliyle de
güzel ama keşke ilkbaharda gelseydik, tarladaki ekinlerin
hafif rüzgârda deniz gibi dalgalanmasını ve gelinciklerle
süslü hallerini görseydim diye geçirdim aklımdan.
Şimdiki adı Aydıntepe olan bu ilçe bizim çocukluğumuzda
Hart isminde bir nahiye idi. İsmi gibi kendi de değişmiş.
Tanıdığım hemen hemen hiçbir şey kalmamış.
Evimizin önündeki harmanlar kaldırılmış, meydan olmuş.
Meydana bakan bir sürü iki üç katlı evler dolmuş.
Eskiden sadece ağaların evleri iki katlıydı. Ama onlar
bile boyasızdı. Kale denilen tepeyi sur gibi duvarlarla
çevirmişler. Her ne kadar 15 senelik sur da olsa yine de
beğendim. Hükümet binası eski yerinde değil. Eski
Çeşme’yi de kaldırmışlar.

Babamın nahiye müdürü iken büyük emeklerle
yaptırdığı bölge okulu duruyor. Ama bilmiyorum ki,
müzesinde ilaçlı suda duran yılan hâlâ duruyor mu.
Birinci sınıfı orada okudum. Kavanozdaki o yılan çok
önemliydi bizim için. Sonra senelerce arkadaşlarıma
bizim Hart’ta çok güzel bir müzemiz vardı, İstanbul’da

bile öyle bir şey yoktur, kavanozda kocaman bir yılan var,
diye anlatırdım. Belki de müzede doğru dürüst bir şey
yoktu, hatırlamıyorum. Annem bizi okula çok küçük
gönderdiği için tam bir çocuktum. Annemler anlatmıştı;
babam bana, “Kızım, okulda öğretmeninden izin iste,
sizi Bayburt’a götürüp ayakkabı alacağım,” demiş.
Ben de, “Üzüm istemem utanırım,” demişim. Bu komik
diyalog devam etmiş: babam, “Kızım, üzüm değil izin
iste.” Ben, “Hayır, hayır, üzüm istemem ayakkabı
istiyorum ben.” İzinle üzümün farkını anlatamayan
babam, “Peki, müsaade iste,” demiş. Ama ben, “Ayıptır,
onu da söylemem,” diye cevaplayınca, “Öyleyse git
öğretmenine, ‘Ben okula gelemeyeceğim, babam bana
ayakkabı alacak’ diye söyle,” demiş. Ben de okula gidip
öğretmenime, “Ben okula gelemeyeceğim, babam bana
ayakkabı, size de üzüm alacak,” demişim.

Kuzu postum

Annem anlatıyor, ben çocukken bir beyaz kuzu
postum varmış. Ucundan tutar nereye gidersem
onu da çekerek götürürmüşüm. Ne zaman, Gönül otur
sana mama vereceğiz derlerse hemen postu bırakıp
üstüne oturur beklermişim. Vermezlerse sesim çıkmaz
yine postu tutar sürükleyerek yürümeme devam edermişim.
Halamın kocası Yaver Bey her cuma mutlaka babaannemi
ziyarete gelirmiş. Ben de evdeki konuşmalardan Yaver
Bey’in geleceğini anlar, posta oturur beklermişim.
Yaver Bey gelince atını bağlar, beni kucağına alır, şeker
verir, sonra beraber içeri girermişiz. Beni yere bıraktığında
beyaz kuzu postunun ucunu yine elime verirlermiş.

Küçük ev ve bahçe

Akşamüstü Gümüşhane'ye döndük. Bugün burada son günümüz. Yarın sabah İstanbul'a dönüş yoluna çıkacağız. Eşyaları dağıttık, evi oturacak hale getirdik. Birkaç gün de içinde yaşadık. Günlerce eskileri düşündüm, İstanbul'u hiç aklıma getirmek istemedim. Burası benim içine sığındığım son cennet köşesiydi. Serçe Sarayı dediğim bu ev eski büyük konaktan sonra çok sevimli gelmişti bize. Hakikaten çok güzeldi ve kullanışlıydı. Her şey bir yana, bizim evimizdi, yurdumuzdu. Orada annemiz, babamız, kaybettiğimiz kardeşlerimiz ve bütün anılarımız sanki toplanmış hep beraber gibiyiz. O sıcaklığı hissedebiliyordum.

Burada müteahhitlerle görüştük ve anlaştık. Mukavele imzalanırsa inşaaata başlayacaklar. Yani baba evinden kalan son bahçe ve annemle yaptırdığımız bu küçük ev de yıkılacak. Bahçenin ortasına babamın adını taşıyan bir apartman yapacaklar. Yanlarında bir buçuk dönüm bahçe kalacak diye düşündük ama kendimizi kandırıyoruz. O kısımlara da araba park yeri filan yaparlar nasıl olsa. Yaptırmasak diye de düşündük ama burası aslında eski evimiz değil artık. Karşımızdaki dağı apartmanlar kaplamış, bahçemizin yanından geçen Harşit Çayı beton bir kanala hapsedilmiş. Etrafta bizim evimiz ve bahçemizden başka bahçe kalmamış zaten. Bahçe yok, dağ yok, Harşit Çayı yok, sadece binalarla dolu bir vadi var, binalar vadisi. Biz de gittikten sonra bu evin de bir ruhu kalmayacak artık.

*Evimiz
apartmanlarla
kuşatılmadan
önce, 1991*

DOĞAL YAŞAM

Ben çok severim
Müstakil kulübeyi
Önünde bahçesi
Kapısında çeşmesi
Bir odada kuzine
Diğerinde sediri
Yan tarafta komşusu
Sık sık hu hu demeli
Kuzusuysa melemeli
Bütün bu güzellikler
Yaşamın ta kendisi

Babaevindeki korkum

Gümüşhane'deki baba evimiz çok dik çatılı, yüksek tavanlı bir evdi. Katlar ayrılıp, kat kat kullanılmaya başlanınca tekrar kocaman bir mutfak, oturma odası, banyo eklenince ev daha da büyüdü. Yakın civarımızda başka ev olmaması ve ayrıca kabristana da yakın olmamız sebebiyle özellikle geceleri bana çok kasvetli gözükürdü. Sinemada izlediğim bir filmde, ıssız yerde ormanın içindeki şatoya fırtınalı bir havada gelen mürebbiyenin gece olunca köpeklerin ulumasından, bodrumdan gelen acayip seslerden duyduğu korkuyu izlemiş ve etkilenmişim. Fırtınalı gecelerde bizim evin dik çatılarından da böyle uğultular çıkar, köpekler de sanki inadına ulumaya başlardı. Ben de dışarıdan gelecek her türlü sesi dinleyerek huzursuz olur, bir türlü uyuyamazdım. Ses alamayıp uyuduğum geceler daha da zor olurdu. Bu sefer kâbus görür korkuyla uyanırdım. Ta ki İstanbul'a gelene kadar. İstanbul'da her taraf aydınlık, elektrik lambaları evleri de yolları da aydınlatıyor. Her katta başka komşular var. Etraf apartmanlarla dolu. Ihlamur Deresi'nden Şişli'ye doğru çıkan yolda duyduğum köpek havlamaları gecenin doğal bir parçası gibi gelirdi bana. Şimdi bahçedeki küçük evimizin çatısı da küçük, yanımızdaki benzin istasyonunun ışıkları her yeri aydınlatıyor. Yoldan arabalar sık sık geçiyor. Etrafta da birçok evler yapılmış. Yer aynı yer ama bu küçük ev bana daha sevimli geliyor artık. Tek başıma bile yatabilirim.

Soba sefası

Evimiz yıkılırsa bu güzelliğini kaybedecek diye düşündükçe bir taraftan da içim burkuluyor. Aklıma annemle beraber yattığımız geceler geliyordu. Bir kış gecesi, dışarıda soğuk ve fırtına var. Ama bu kutu gibi evde, hiç bir ses beni korkutmuyor. Diğer büyük evdeki gibi ne çerçeveler gıcırıyor ne de çatı uğulduyor. Sobanın üzerine ıhlamuru koymuşuz, hem içiyor hem de sohbet ediyoruz. Annem mangaldaki ateşi maşa ile karıştırıp oyalanıyor. Bazen de, aslında içerisi sıcak olduğu halde alışkanlıkla ellerini mangala tutup sözde ısıtıyor. Bana dönüp, “Bu seferki ıhlamur ne kadar güzel, fark ettin mi?” diyor. “Her kaynattığımızda bütün evi kokusu sarıyor. Rengi de tadı da güzel. Gönül, biliyorsun baban kahveyi ve ıhlamuru severdi. Her içtiğimde onu hatırlıyorum. Allah rahmet eylesin, çok mükemmel bir insandı.”

Annemin yatsı namazı saati gelince namazını kılar yatardı. Ben kitap okumaya devam ederdim. Sonra da sobaya odun atıp ışığı söndürür, babam gibi pencerenin önünde otururdum. Babam sobanın ışığını seyrederdi. Bense hem sobanın hem de bu güzel küçük evimize penceresinden gelen benzin istasyonunun elektrik ışıklarını seyrederdim. Yoldan geçen arabaları, bazen düşmemek için birbirine tutunarak yürüyenleri, arada düdüğünü çalarak geçen bekçiyi, yiyecek bulamadığı için uluyan köpekleri seyreliyordum. Babam sağken çıkar, onlara ekmek atardı. Bu yaz günü gecesi içimden birden kış gecelerini özledim. Sobası yanan sıcaklık bu odada korkusuzca kendi dünyamda her şeyden uzak yatma arzusu duydum. Şimdi bu küçük evi neden bu kadar çok sevdiğimi anladım.

Son gece

Baba evimiz gündüzleri çok güzeldi ama geceleri de beni ürkütürdü. Evin her odasında insan olsun isterdim. Bunları düşündükçe yarın ayrılacağım evin kalkıp kalkıp her tarafına bakıyorum. Kendi kendime söyleniyorum, “Siz yıktırmazsanız, belediye veya resmi bir daire için istimlâk yapılacak, laflarını dikkate almasa mıydık?” Bu kış gelebilsem de evimizde soba yakıp bir hafta kalabilsem, soba yanarken yatıp uyusam. Kim getirir beni? Eşim Rıfkı olsa, onun da böyle zevkleri vardır. Ben üşensem, vazgeçsem bile o bana, “Gönül, o ki istedin, kendini bu zevkten mahrum etme,” derdi. Bunları düşününce Rıfkı’yı da özlediğimi gördüm. Bu defa da kendi kendime kızdım, “Gününü yaşa, gezinin zevkini bozma!” Tekrar gözüm odada kurulu duran sobaya takıldı. İçinde odunun çıtır çıtır yanması, ön kapağından çıkan ışığın odada aşağı yukarı oynaması gözümün önüne geldi. Kışın gelemesem bile ilkbaharda veya Büyükada’dan döndükten sonra sonbaharda gelebileceğimi düşündüm.

Artık İstanbul’a dönme zamanı geldi. Burada bir işimiz de kalmadı. Serdiğimiz eşyaları topladık veya üzerlerini örttük. Yatacağımız yatakları da sabah yola çıkmadan önce toplayacağız. Ev toplandı, bavullar hazırlandı, Ertuğrul arabaya eşyaları yükledi. Erkenden yola çıkalım diye nihayet yattık. Geldiğimiz günlerdeki neşemden eser kalmamıştı. Yatakta bir o yana bir bu yanıma döndüm durdum. Hiç uykum yok. Sonunda kalktım yine, oturma odasına geçip oturdum. Aklımdan sıkıntıları uzaklaştırmaya çalıştım.

Gümüşhaneliler

Dağların arasına sıkışmış, bu toprağı kıt coğrafyada olması bence Gümüşhanelilere bazı meziyetler vermiştir. Burada büyük sanayi kuruluşları, fabrikalar yok. Ya devlet dairesinde çalışılır ya da kendi kendilerine yetecek şekilde bahçelerini ekip yaşarlar. Hemen herkes evinin bahçesini eker, sebzesini meyvesini yetiştirir, baktığı birkaç hayvan ile de kendine yetecek sütü, peyniri, yağı, yoğurdu, yumurtası ve hatta balı da olurdu. Sanıyorum ki, bu durum onları kimseye bağımlı kılmadığı için kişiliklerini de etkiliyor. Kendilerine güvenerek dik durmalarını sağlıyor, etraflarına saygı ve sevgiyle bakıyorlar.

Orhan abim İstanbul’da evlenip Gümüşhane’ye geldiği zaman eşi Seniye yengem Gümüşhaneliler için, “Bu Gümüşhane’nin etrafındaki dağlar sanki birer dev aynası, burada yaşayanlar da kendilerini bu aynalarda görüyorlar, bu ne özgüvendir böyle!” demişti.

Hemen hepsi güzel giyinmeye de dikkat ederlerdi. Günlük kıyafetleri dahi düzgündür. Hemen her evde dikiş makinesi vardı. Şık giyinmek için herkes uğraşırdı.

Gümüşhaneliler aynı zamanda çok da ikramlıdır. Misafirlerine her zaman ellerindekinin en iyisini ikram ederler. Yine yengem, “Ben sizi anlamıyorum. En iyi lokmanızı misafirinize ikram ediyorsunuz,” demişti. Ancak bu tam doğru değil, evet misafire en iyisini veririz ama kendimize de en iyisini layık görürüz. Çocuklarımıza en iyisini sunmaya gayret ederken onların da gerektiğinde bunları misafiriyle de paylaşmasını bekleriz. Belki de bu yüzden mizaç olarak da hırstan uzaktırlar.

Türkiye’nin neresinde bir Gümüşhaneliye rastlasam, oturmalarıyla, kalkmalarıyla, giyimleriyle, saygılarıyla her zaman fark edilirler. Her zaman Gümüşhaneli olmaktan gurur duydum. Şimdi Gümüşhane artık değişti. Eski evler, konaklar, bahçeler hepsi yok oldu. Yerlerine koca beton binalar yapıldı. Bilmiyorum, bu değişim Gümüşhanelilerin kişiliğine de yansıyacak mı, inşallah yansımaz.

Tabii ki dünya değişiyor, sanayileşiyor. Olması da gerekiyor belki. Babam hayal ederdi; bir gün öyle olacak ki herkesin arabası yerine özel uçağı olacak, her istediğin yere hemen gidebileceksin. Böylece hiç kimse memleketinden çıkmayacak. İnşallah bizden sonraki nesiller daha huzurlu yaşar. Gümüşhane, sen de daha mükemmel olursun!

*Gümüşhane’deki evimizin önünde
Güngör, ben,
Türkan ablam,
2008*

Gümüşhanelilerin hırstan uzak, olaylara karışmaktan çekingenliklerini düşünürken aklıma kardeşim Oltan ile bir konuşmam geldi. Bir gün Oltan’a, “Acaba bizler, yani Sungurlular, biraz korkak mıyız, bir olay büyümesin diye haklı olduğumuz halde çoğu zaman susuyoruz, fazla konuşmuyoruz,” demiştim. Oltan da, “Hayır, bu korkaklık değil. Olayların büyümesini istemediğimiz için susuyoruz. Biraz da başkalarının pek yapmadığı bir şey yaparak, empati kuruyoruz, sizin de haklı olduğunuz taraflar var diyerek işi tatlıya bağlıyoruz,” diye cevaplamıştı.

Aynı konuda kardeşim Ozan’la olan bir konuşmamızı da hatırladım. “Ben hayatta hakkım olan hiçbir şeyi zamanında alamamışımdır,” demişti. “Bana hakkım olanın verildiği zaman zaten o seviyeyi çoktan aşmışımdır. Mesela bana verilmesi gereken mevkinin, yetkinin gereksinimlerini ben çoktan geride bırakmışımdır, benim için bir değeri kalmamıştır.” Hep düşünürüm, Ozanım geçirdiği trafik kazasından sonra götürüldüğü Amerika’daki hastanede de altmış dokuz gün boyunca hep cihazlara bağlı olarak yaşadı. Ölümü bile geç elde etti.

Türkân ablam da kendisi Eskişehir’e gelin gittiği için kızını ve oğlunu hep Gümüşhaneliler ile evlendirmek istemişti ama olmadı. Çocuklarının yanında Ankara’da yaşadı hep. Damadı Niyazi Erdoğan onun bu Gümüşhane sevgisini bildiği için büyük bir çiftlik evi satın aldı, adını da Gümüşhane Villa koydu. Geniş bahçesinin içine Türkân ablam için, önünde verandası da olan güzel bir ahşap ev daha yaptırdı. Ablam bu evi çok sevmiştir. Son senesinde ablam bana, “Ayhan’ı da al gel, kiraz zamanı çiftlikte benim evde kalırız,” demişti. Ayhan’ı birkaç ay önce kaybetmiştik ama Türkân ablama söyleyemedik. Kiraz zamanı geldiğinde ise Türkân ablamı kaybettik.

Soldan sağa; Turan Doğru, Lütfullah dayım, arkada beyaz elbiseli Beyge, Sami Zarbun, Saadet teyzem, en öndeki babam, kuzenim Ufuk, Meliha teyzem, kuzenim Sema, Tahsin Kantek (Vali Alaattin Sarıalioğlu'nun kızının nikahında, 1958 olabilir)

Gümüşhane'de yaşamak

Gümüşhane, burada yaşamasını bilenler için güzel, sakın bir yerdi. Hatta şöyle söylenir, Gümüşhane'ye tayin olup gelen memurlar iki kez ağlarmış; bir geldikleri gün bir de gittikleri gün. O zamanlar herkesin kabul günleri vardı, yerlisinin de memurunun da. Günlere yetişemezler, bir günde iki yere birden giderlerdi yeri geldiğinde. O gün misafir kabul etme sırası kendilerinde olanlar erkeklerini erkenden evden gönderirler. Zaten onlar da buna alıştı. Babamın en çok hoşuna giden de bu şekilde evden yollanan arkadaşlarına takılmaktı. Çarşıda Cemal Ataç, Mustafa Ataç veya Hicabi Bey'i gördüğünde, "Yazık bacılarım sizi bu soğukta kapıya atmış. Üşümüşsünüzdür siz. Gelin de size bir çorba ikram edeyim, içiniz ınsın," diyerek şakalaşırdı. Onlar da bu espriyi bozmazlar, "He Süleyman, he! Doğru söylüyorsun, bir çay içelim de ısınalım!" Kışları genellikle ya Lütfullah dayımın (Kantek) matbaasında ya da Hamit ve Mahmut San'ın dükkânında otururlar, yazları da Fikri Karabey'in mağazasının önünde oturur sohbet ederlerdi.

Bayramlarda, yılbaşlarında balolar yapılır, konserler verilir, tiyatro grupları gelir, okullar müsamereler düzenlerdi. Sinema da vardı tabii ki. Ama ben annemlerle beraber günlere gitmeyi, yeni yetişen genç kızlar gibi el işi, çeyiz yapmayı da sevmezdim. Düğünlerden, balolardan da çok hoşlanmazdım. Canım çok sıkılırsa kitap okumayı tercih ederdim. Ama en çok da kuzenim ve aynı zamanda da çok sevdiğim arkadaşım Beyge ile yürüyüş yapmayı severdim. Genellikle akşamüstü vakitlerinde Gümüşhane'nin tek yolu olan ve hemen hepimizin evlerinin önünden, yakınından geçen transit

yolun üzerinde yürüyüşe çıkardık. Bu da o zamanlarda insanlara ters gelirdi. Şimdi gördüm ki bütün gençler de yaşlılar da yürüyüş yapıyorlar. Biz yürüyüş yaparken babam bazen bizi karşılamaya çıkardı. Bunun sadece bir gösteri olduğunu tahmin ediyordum. Herkese ters gelen bu yürüyüşlerimizin onun nazarında normal olduğunu göstermeye çalışıyordu etrafa. Karşılaştığı komşular, “Süleyman Bey, nereye?” diye sorduklarında, “Kızları karşılamaya çıktım,” derdi ama yürüdüğü toplam mesafe 20-30 metreden fazla değildir genellikle. Tanıdıklar bizi görünce, “Süleyman Bey de yürüyor, sizi karşılayacak,” derler, babamın yanına geldiğimiz zaman ise bizimle konuşur ama beraber gelmezdi. Yoldan geçenlerle bir iki ahbaplık ederek oyalanır, ondan sonra gelirdi. Bize her zaman kendimize güvenmeyi öğütlerdi. Babam öğretmendi, bir yanlışımızı görse, “İnsan yanlış yapar, görür, anlar ve düzeltir,” derdi.

Gece sohbetleri

Bazen Beyge bize gelir bazen de ben onlara giderdim. Ayrılırken de birbirimizi yolculamak için yine konuşmamıza devam ederek yola çıkar, beraber yürürdük. Çok defa konuşmamız bitene kadar diğerimizin evine vardığımız olmuştur. Bu defa ters yönde yolculama yürüyüşü yapardık. Babam da her defasında gülerek, “Kızım konuşmanız bitsin de sonra birbirinizi yola koyun,” derdi. Ne konuşuyoruz diye sorsalar, ya okuduğumuz kitaptan, gördüğümüz filminden, diyeceğimiz kıyafetten ya da İstanbul’a gittiğimizde nelere ihtiyacımız var, neler alacağız, diye konuşurduk. Bazen geceleri de bir arada kalınca o kadar geç yatardık ki bir seferinde Saadet

Ben, Beyge, Güler

teyzem, yani Beyge'nin annesi, bu kadar zaman ne konuşuyorlar diyerek bizi dinlemiş. "Uykusuz kaldığınıza değmez, konuştuklarınızın hepsini toplasan bir fındık kabuğunu doldurmaz," demişti.

Beyge orta boylu muntazam vücutlu, güzel bir kızdı. Dışa dönük, sosyal biriydi. Bulunduğu meclislerde fark edilirdi. Konyalı Necdet Bey ile evlenince Ankara'ya yerleştiler. O gidince uzun zaman kendimi boşlukta, yalnız hissettim. Herkes bizi beraber görmeye alışkındı. Bazen hiç tanımadığım kimseler bile, beni gördüklerinde "Arkadaşın yok mu?" diye sorarlardı. Beygeler birkaç sene sonra Ankara'dan İstanbul'a taşındılar. O sırada ben de banka kredisi de kullanarak Şişli'de bir daire aldım. Diğer kuzenim Süheyl de Şişli'de oturuyordu. Çok da iyi anlaştığımız bir kuzenimizdi. O da bizimle aynı yaşıyordu. Beraber büyümüştük ve birbirimizi çok severdik. Üçümüz yine bir araya geldik.

Önde ben, annem,
Saadet teyze,
arkada
Ayhan ablam ve
Beyge

Süheyl

Süheyl, dayım Sami Zarbun'un kızıydı. Orhan Yüce ile evliydi. Maddi olanakları çok iyiydi. Uzun boylu, güzel bir kadındı. Her zaman çok güzel ve şık giyinirdi. Gümüşhane'den İstanbul'a geldiğimiz zamanlarda da, daha sonraları artık tamamen İstanbul'a yerleştiğimiz zamanlarda da ne alacağımızı, ne giyeceğimizi mutlaka Süheyl'e sorardık. Her zaman bizim işimizi de kendi işiymiş

Süheyl ile
Büyükdada'da

gibi samimice takip ederdi. Ortaokuldan sonra koleji okurken ailece Gümüşhane'den İstanbul'a gitmişlerdi. Böyle olduğu halde Beyge ve Süheyl ile bir araya geldiğimizde hep Gümüşhane'ye ait anıları anlatırdık. Beyge'yi 30 sene önce kaybettik, Süheyl'i de geçen sene. Artık her hafta bana, "Gönül, balık yemeye gel, şoför gelip seni alacak," diye kimse demeyecek. Komik ama ben balığı da çok sevmem, sevdiklerimi görmek için giderdim. Sevgi, Süheyl, İleri, Aygün, her şey çok güzeldi ve bizleri de her zaman Süheyl toplardı bir araya.

SÜHEYL

Göge doğru yükselen
Ağaçların ucunda
Her gün bize göz kırpan
Yıldızların üstünde
Şırl şırl çağlayan
Suların sesinde
Yavaşça uzaklaşan
Bir tabutun içinde
Ve buruk kalplerdesin
Dudaklarda isminle

Dönüş

Sabah erkenden uyandık ve el çantalarımızı toplayıp arabaya bindik. Hareket ederken evimize, bahçemize baktım. Sonra yakınımızdaki kabristanda babamın mezarını görmek için o tarafa döndüm. Babamın mezarı gözükmüyor ama bizim aile kabristanının duvarları ve bir de benim diktiğim akasyalar görünüyorlar. İçimden konuşmaya başladım, “Babacığım, yılların yıprattığı ayaklarım beni sana getiremedi. Zaten görsen de tanımazsın beni. Senin evladın 82 yaşında artık, ama sen yine 67 yaşındasın.” Uykusuz kaldığım geceler hep hayal kurarım. Bunların birinde, bir mucize olsa, ölenler bir defaya mahsus dünyaya dönseler, çocuklarını, onların kucaklarında taşıdıkları, kokladıkları torunlarını görseler, acaba ne hissederlerdi.

Araba bir tünele girdi. Tünelleri hiç sevmem. Etrafı seyrederek gitmek dururken tünelden geçmek. Yollar kısalsın, trafik rahatlasın, benzin sarfiyatı da azalıyor belki. Ama yine de benim hoşuma gitmiyor. Kardeşim Oltan’ın vekilliği sırasında yapıldı bu tüneller ve yollar. Tabii onlar ihtiyaçları düşünüyorlar. Mesela Tirebolu’dan doğru transit yol yapıldı, yol çok kısaldı. Zigana dağından döne döne geçmiyoruz artık. Neyse ki Kürtün’e de baraj yapılmıştı aynı dönem. Yol da barajı takip ediyor. Baraj gölünün havası zaman içinde yolun karşı yamacını yemyeşil yapmış, güzel olmuş. Bu seferki gidişimde Zigana’yı aramadım yeni yolda.

Gümüşhane’ye
girmeden önceki
son tünel

Uzak Doğu

Yollar bana seyahatlerimi hatırlatıyor. Uzak Doğuya gittiğimizde Tokyo'yu görünce turdaki diğer arkadaşların hiç sesi çıkmamıştı. Bense şaşırıp kalmıştım, bütün yollar köprülerle doluydu, köprü üstünden köprü geçiyor, yandan köprü, alttan köprü, bana sadece beton yığını gibi geldi. Acaba bizim şehirlerimiz de buna mı benzeyecek bir süre sonra. Öyle bir gün gelecek ki büyük şehirlerde oturan torunlarımızın torunları alt geçit ve tünellerden gide gele doğup büyüdükları şehri tanımadan yaşlanacaklar.

Uzakdoğu
gezisinde
Güngör ile
beraber

Ben Tokyo'da yaşayanlar bunalıma girerler diye düşünüyordum. Diğerleri ise mühendislik gözüyle bakıyorlardı bunlara. Japonya'da bunalımlı insan çok mu bilemiyorum. Ama çok güzel ormanları da vardı. Uzak Doğu seyahatimizde en çok Güney Kore'yi sevmiştim. Ülke de güzeldi, insanları da. Kuzey Kore ile Güney Kore sınırında Güney Kore tarafında yapılmış olan bir anıt görmüştük, çok etkilendim. Metalden yapılmış olan anıt

ortadan ikiye ayrılmış bir küre şeklinde. İki yarım küreyi altta bir nokta birleştiriyor sadece. Yarım kürelerden birini iki Güney Koreli genç, diğer yarısını da iki Kuzey Koreli genç iterek birleştirmeye çalışıyorlar. Yanına gidince, gayriihtiyari ben de küreyi itmek için elimi uzattım. Sonra baktım ki etrafımda benim gibi yapan başkaları da var.

Rusya

Rusya'ya yaptığımız Beyaz Geceler turumuz aklıma geldi. Çok güzel bir geziydi. Leningrad'a kadar gemiyle gitmiştik. Sadece gezilecek yerlerde indik ama yine de yorulduk. Ben hariç turdaki tüm arkadaşlarımız, Leningrad'dan Moskova'ya trenle dönüş yolculuğumuzun gezinin en sıkıcı kısmı olduğunu düşünüyorlardı. Benim için ise hiç de öyle değildi. Eski bir trene binmiştik. Odalar iki kişilikti ve çok küçüktü. Yerlerde eski soluk halılar, nevresimlerde de renk kalmamış ama temiz yıkanmış, paketlenmiş. Eşim Rıfkı karşı koltuğa uzandı. Ben her zamanki gibi uyuyamadım. İki tane elmam vardı, onları yemek için bir bıçak alıp trenin gidiş istikametini seyredecek şekilde pencerenin önüne oturdum. Tren hareket etti, ormanların içinden kıvrıla kıvrıla gidiyoruz. Manzara çok güzeldi. Hava neredeyse hiç kararmıyor ya, beyaz geceler diyorlar, o yüzden etrafi rahatça izleyebiliyorum. Ağaçların gölgeleri manzaraya bir derinlik katıyor. Tren düdüğünü çalmaya başlayınca bir istasyona geldiğimizi anlıyorum. Elinde feneriyle tren memuru görünüyor. Birkaç yolcu varsa iniyor veya biniyor. Bu defa tren memuru düdüğü çalıyor. Yine hareket ediyoruz. Moskova'ya geldiğimizde gördüm ki önümdeki elmalardan birisini ancak yemişim. Manzaraya kendimi öyle kaptırmışım. Dönüş yolunun da en güzel kısmı buydu benim için.

Yengemin hastalığı

Bu arada da yavaş yavaş Gümüşhane'den uzaklaşıyoruz. Yine mazimin içine dönüyorum. Yengemin hastalığı artık ağırlaşmıştı. Netice belliydi. Kendi kendime düşünüyordum. Anadolu'daki âdetleri değiştirmek zor. Orhan abim eşini kaybedince çocuklarını, iki oğlunu ve iki kızını, baba evine getirecek. Dedeleri de onları, oğlu evlenip yanına isteyene kadar bakmak mecburiyetinde. Sonradan gelen bayan ister mi ya da annem de çocuklar ezilmesin, bizde büyüsünler diye düşünürse, bu çocukların sorumluluğunu alıp bakmak kolay değil. Ben istediğim gibi yaşam ararken bu huzurlu yaşamımdan olmak da var. Şimdi bir de sorumluluk gerektiren dört çocuk varken, zaten belli bir yaşa gelmiş annem ve babamın yanında benim farklı bir hayat beklentisinde olmam çok zor. En iyisi artık evlenmeye karar vermek, dedim. Bu da, beni isteyenlerin arasından birisini seçmek anlamına geliyor. Tabii o sırada isteyenim olursa.

Herkes söyletim, ben artık evleneceğim, diye. Orhan abimin çocukları bu eve gelmeden evlenmek istiyordum. İsteyenlerin içinde alabileceğim üç kişi vardı. Hepsi de eşleri ölmüş, çocukları olan beyler. Haliyle ben de küçük değilim. Benim yaşıma göre bekâr bulmak zor. En sonunda Rıfkı Dervişoğlu'na karar verdim. Onun da mühendis çıkmış Ezel adında bir oğlu vardı. Rıfkı'yla aramızdaki yaş farkı benim için önemli değildi. Rıfkı'nın kişiliğini beğenmiştim. Yine de bazı şartlarım vardı. Düğün istemiyordum. Bu Rıfkı'nın da hoşuna gitmişti. Daha önceki evliliklerinde düğün yaptığı için tekrar düğün ona da zor geliyordu. Zaten ben

oldu bitti sevmem, başka düğünlere dahi gitmem. İkinci esas şartım da yengemi kaybetmeden hemen yıldırım nikâhıyla evlenmek. Rıfki da kabul etti ve o zamanlar hâkimlik yaptığı Adapazarı'nda ev tuttuk. Eşyalar alınmaya başlandı. O sırada yengemi kaybettik. Ancak benim evlilik şartlarım olduğu için annem de bakamaz diye Orhan abim çocukları Erzurum'dan göndermedi. Ben de yengemin kırkını bekledim ve sonra yıldırım nikâhıyla evlendim.

Rıfki ile evliliğim

Çocuklar her yaz, bayramlarda bizlere geldiler. Bütün mesuliyet yine de üzerimize kaldı. Annem iki kıza kooperatiften bir daire aldı. Orhan abim tekrar evlendi. İkinci eşi Nevin Hanım'ın da üç kızı vardı. Çocuklara karşı ters düşmedi. Kızlar büyüyüp belli bir yaşa gelince ayrı oturmak istediler. Her ikisinin de doğuştan gelen bazı rahatsızlıkları varsa da kendilerini idare ediyorlar. Abileri Atıf da kontrol ediyor, çok da güzel meşgul oluyor. Biz ailece birbirimize bağlı olduğumuz için herkesin gözü onların üstündedir.

Rıfki'yla evliliğimiz 10 senede ancak yerleşti. İlk başlarda neden olduğunu bilmeden neredeyse her gün benimle darılıyordu. Sorduğumda da hiçbir zaman cevap vermiyordu. “Neden darılıyorsun, söyle sebebini bileyim. Ben bilerek bir şey yapmıyorum. Söylersen bir daha yapmamaya çalışırım veya sana sebebini söylerim. Biraz sen hoş görürsün, biraz da ben,” diyordum. Zamanla bu dargınlıkları günlerden haftalara, aylara sonra da senelere düştü ve bitti. Dargınlıklarının

sebebini bir türlü öğrenemedim. Çok sonraları bana şöyle demişti, “Eşler darılır, barışırlar. Üzerinde çok duruyorsun. Sizin ailede birbirinize olan saygı sevgi bana gösteriş gibi geliyor.” Bundan başka bir de, “Sen aileni benim önümde tutuyorsun. Onların her isteğine peki diyorsun. Hayır, kocam bunu böyle istiyor, ben onun isteğini yaparım

dediğin yok,” demişti. “Rıfki sen aile dışı mısın, kendini neden aileden ayrı tutuyorsun ki? Kardeşlerim, eşleri, yeğenlerim, kuzenlerim, onların eşleri, hepimiz bir aileyiz. Sen de bunun bir parçasısın, neden ayrı oluyorsun anlamıyorum,” dedim. Rıfki az konuşurdu. Her konuda hemen fikrini paylaşan birisi değildi. Ama zaman içinde gördü ki bir konu hakkında kendi görüşünü söylediğinde

*Rıfki ile beraber
Büyükkada'da*

kimse itiraz etmiyor. Hatta tam tersine onun fikrine değer veriyorlar ve görüşlerini sorguluyorlar. Sonunda o da bizim samimiyetimizi görüp anladı, ama neredeyse 10 sene sürdü. Başka tanıdıklarına da bunu söylemiş, “Ben bu ailenin sevgisini biraz gösteriş tahmin ediyordum ama gördüm ki değilmiş.”

Rıfki yaşlılara saygılı, çocuklara ise sevgi dolu ve toleranslıydı. Onu da herkes severdi ve çok fazla sayılırdı. İlk hanımından olan tek evladı Ezel de babasına benzer, çok dürüst, ağır başlı ve saygındır. Ondan olan iki torunumuzdan büyüğü Özgün ağırbaşlılığı ile dedesine, küçüğü Erkin de dışa dönük sosyal yapısı ile gelinimize yani annesi Fatma’ya benziyor.

Tirebolu’dan sonra ilk benzin istasyonunda durduk. Çaylarımızı içerken bir gelin konvoyu geldi. Ancak onlar çok durmadılar, ellerini yüzlerini yıkayıp tekrar yollarına devam ettiler. Ertuğrul’a dedim ki, “Annem, Rıfki ve ben bir Gümüşhane dönüşünde yine böyle bir gelin alayına rastlamıştık. Annem de, bu rastlantının hayırlı olduğunu ve bu sene bir yenilik yaşayacağımızı söylemişti. Tesadüf bu ya, senelerdir almak istediğimiz Büyükkada’daki evimizi de gerçekten o sene almıştık. Şimdi bu gelin konvoyunu gördük ya, artık Güngör’le benim ne yeniliğimiz olacak, bu sene de inşallah Figen ile sana bir hayır olur.” Figen, “Biz İstanbul’da her gün gelin arabaları görüyoruz. Hayır olsa her gün olur,” dedi. “Olaylar yerlerine göre değerlendirilir Figen,” dedim. “Beyoğlu’nda yürüyen kuzu görsen, hayırdır, dersin. Nereden düştü buraya, diye.”

RIFKI

Konuşan gözlerini
Konuşmayan dilini
Söylemediğin sevgini
Hüzünlü bakışını
Her an arıyorum

Büyükada'daki ev

Evet, o sene Büyükada'daki evi aldık. Altı senedir adada ev arıyorduk, bir türlü istediğimiz gibi bir yer bulamamıştık. Rıfki'nın da her zaman küçük müstakil bir evde oturmaya hevesi vardı. Benimle evlendiğinde de böyle küçük bir evde oturuyordu. Bana, "Gel gör, beğenirsin, çok şirin, orada oturalım," demişti. Evi görmeye gittiğimde dış kapıdan bile eğilerek girmek zorunda kalmıştım.

Büyükada'daki evimiz

Büyükada'da da böyle bir ev arıyordu. Ama nihayet onun değil benim istediğim oldu. Vaktiyle burada bir evim olsun diye iğne attığım yerde üç katlı bir binanın giriş bahçe katını kardeşim Güngör ile beraber aldık. Denizin hemen üstünde, Anadolu Kulübünün çok yakınında bir yerdeydi.

Bir yanımda hükümet konağının bahçesi, önümüz çam ağaçlarının arasından denize hâkim bir manzara. O kadar sevindim ki o gece sabaha kadar uyuyamadım. Buna karşılık Rıfki bir ay benimle konuşmadı, onun istediği evi almadım diye. Ben de ona söz verdim, "Yazın Büyükada'ya geldiğimizde burada kardeşim oturacak, onlar da sana istediğin evi kiralayacaklar," dedim. "Biz de seninle orada oturacağız." Razı oldu. Yaz gelince aldığımız evin ön cephesinde bir oda vardı, orayı ona göre hazırladım, "Rıfki, ev bulup taşınana kadar burada kalırsınız," dedim. Adaya taşındıktan sonra gelen akrabalar evi çok beğendiler. Burada satılan başka daire olursa onlar da almak istediklerini söylediler. Nitekim daha sonraları dayızadem Çetin Kanteke ve eşi Tomris de bizim binadan bir kat aldı. Rıfki başka ev aramadı. Kaldığı odayı beğendi, "Bu oda benim olursa başka bir ev istemem," dedi. Zaten ev dört odaydı ve iki banyosu vardı. Kardeşim Güngör'le bize yeterliydi.

Ada bana çok hitap ediyor, hiçbir şey için emek istemiyor. Bütün yaşantıyı bana sunuyor. Oradaki arkadaşlarım beni hemen kadınlar birliğine aldılar. Anadolu Kulübü evimize çok yakındı. Annem sıkılırsam kulübe giderim diyordu ama kulübe gidebilmek için üye olmak lazımdı. Demokrat Partinin Sağlık Bakanlığını da yapmış olan Münif İslamoğlu kulübün başkanıydı. Kendisi Gümüşhanelidir. Kulübe üye olmak istediğimi kendisini bulup söylediğimde, iki kulüp üyesinin önermesi gerektiğini söyledi, "Biri ben olurum, diğeri de dayın." Dayım Halit Zarbun da kulüp üyesiydi. "Eşinin adına müracaat yap, o zaman dörtte bir fiyata üye olabilirsiniz." Eşim birinci dereceden hâkim olduğu için indirimli fiyattan üye olduk.

İhtilal

12 Eylül ihtilali adaya gittiğimizden bir sene sonra oldu. Arkasına yeni partiler açılmaya başlandı. Kardeşim Oltan da Gümüşhane’de Anavatan Partisi’nin kurucusuydu. Güngör ile ben de Büyükada’da Anavatan Partisinin ilçe merkezinin önünden geçerken içeri girip üye olduk. Arkasına belediye seçimleri oldu. Meclis üyeliğine aday adaylığımı koydum. Başkan Recep Koç, “Şimdiye kadar adada hiç kadın meclis üyesi olmadı, iyi olur,” dedi. Ben de, “Sayın Başkanım, ortaokulda okurken sınıf mümessili seçildim. O zamana kadar da hiç bir kız mümessil olmamıştı. Derse giren çıkan çocuklar önce bizim sınıfın kapısını açar, sahiden bir kız mümessil olmuş mu diye bakarlardı. Üç sene boyunca da hep ben oldum. İnşallah burada da öyle olur,” dedim. Öyle de oldu ve meclis üyeliğine seçildim. İlk başta Recep Bey ile çalıştım. İyi bir belediye reisiydi. İktisat mezunu, akıllı, hitabeti güzel, her şeyi çabuk kavrayan, pratik zekâlı ve Adalıydı. Ada’yı seven birisiydi ve betonlaşmasını istemiyordu. Onun için de izin vermediği bir inşaatın sahipleri tarafından gündüz vakti çarşının ortasında silahla vurulup öldürüldü. Bu kadar medeni bir yerde de olsa cahil yine cahil. Çok üzüldüm. Ayrıca ailece de tanıdığım ve sevdiğim insanlardı. Geride eşi ve üç çocuğu kaldı. Fatih ve Didem orta okul ve lisedeydi, Doruk iyice küçüktü. Eşi Gülay ayakta durmasını bildi ve onları yetiştirdi.

Belediyedeki meclis üyelerinin çoğunluğu zaten dostumdu. Hepsisi çok kıymetli insanlardı. Yeni başkanlığa yine meclis üyemiz ve başkan yardımcısı olan Avukat Can Esen seçildi. Eşi Fatma da derneklerde faaliyet göstererek adaya katkıda bulunuyordu. Ondan sonra da

Coşkun Özden seçildi. O da yine üye arkadaşımızdı. Hep beraber ellerinden geleni yaptılar. Adalar’a denizin altından doğalgaz, su getirdiler. Maltepe’ye iskele yapıldı. Büyükada’da sahil dolduruldu, çok güzel bir sahil yolu oldu. Adalar’ın kış nüfusu 15.000 olduğu için bütçe de ona göre veriliyordu. Ancak yaz nüfusu 150.000 kişiyi buluyor. Bütçenin buna yetmesine imkân yok. Hükümet de çok yardımcı olamıyor. Türkiye’nin etrafı deniz, turistik yerleri çok, bir tek Adalar değil. Ege ve Akdeniz kıyıları turistik yerlerle dolu. Hepsine birden bütçe yetiştiriyor.

Büyükada Belediye Başkanını temsilen 30 Ağustos töreninde Adalar Kaymakamı ve Deniz Harbokulu Komutanı ile beraber

Eleştiriler

Ancak halk olaya hâkim değil. Mütemediyen tenkit ediyorlar. Dünyanın en güzel yerlerinden olan Adaların bu halde mi olması lazım, gibi tenkitler geliyor. Bir gün belediye meclisi toplantısından çıkınca belediyenin beş binlik, on binlik planları üzerinde biraz daha konuşmak için dağılmayıp köşede bir kahvede oturduk.

Hem de dinleniriz demiştik. Çaylarımızı içerken benim kadınlar birliğindeki arkadaşlarım da toplantıdan çıkmışlar, bizi görünce yanımıza geldiler. Masaya davet ettik. Zaten Adalılar birbirini tanır. Oturup sohbet başlarken onlar da bu fırsatı kaçırmadılar, başladılar adanın layık olduğu yeri bulamadığını, çok ihmal edildiğini, Ada'da yapılacak çok güzel şeylerin olacağını anlatmaya. Ben de, “Biz de tam bunları konuşuyorduk,” dedim. Yurt dışı gezilerimde gördüklerimi düşünerek aklıma gelen ne varsa saymaya

*Adalar Belediye
Meclis Üyeleri ile
beraber. Sağımda
Başkan Can Esen,
solumda
Yılmaz Akbulut*

başladım, “Sayın üyemiz Adnan Demir (Büyükada Su Sporları Kulübü başkanıydı, kulübü kendi kurup bu hale getirmişti), yerden metrelerce yukarı su fışkırtan havuzlar ve fiskiyeler yapmayı önerdi. Akşamları ışıklarla aydınlatıp, müzik eşliğinde sular fiskiyelerden yükselip alçalacak, çok güzel olacak. Adına da suların dansı deniyor. Su denizden bedava zaten,” dedim. Anlattıklarımı ilgiyle dinliyorlardı, ben de devam ettim, “Yılmaz Akbulut, Adalar arası

teleferik yapalım, diyor. Bir de Aya Yorgi tepesine ve eski sübyan mektebinin olduğu tepelere çıkan teleferikler yapalım. Bu eski sübyan mektebi dünyada tamamı ahşap olarak inşa edilmiş en büyük ikinci binaymış, tanıtmak gerek.” Meclis üyeleri de benim bu uydurduğum önerileri keyifle dinliyorlardı. “Başar Acarlı (Kınalıada Su Sporları Kulübü başkanıydı, o da aynı zamanda kulübün kurucusuydu) ise Adalar arası teleferik yeterli, tepelere teleferik yerine yürüyen merdiven yapılmalı, diyor. Bir başka üyemiz Rıza Bey de akülü araba önerdi.” Arkadaşlarım kendilerini kaptırmış, heyecanla dinleyip arada da fikir yürütüyorlardı. Meclis üyesi arkadaşlarım da benim oyunuma katıldılar, Adalar arasında teleferik olsun diyen Yılmaz Bey, “Ben suların dansını sevdim. Tam vapurların arkasındaki meydana çok güzel olur.” Kadınlar birliğindeki arkadaşlarımdan biri, “Sen bunlar hakkında ne düşünüyorsun?” diye sordu. Ben de iyice kendimi kaptırdım, “Uygun buluyorum,” dedim. “Ayrıca sizi bulmuşken soralım; bir de ada turu yapan elektrikli bir tren yapalım diye düşündük. Bu tren sürekli olarak ada turu yaparak dönecek, duraklarda insanlar inip piknik yapacak, denize girecek, gezip dolaşacak sonra istediği zaman yine binip geri dönecek. Belediye de müsait yerlere piknik alanları ve tesisler yapacak. Bundan başka bir de akvaryum yapılsın istiyoruz. Buna da uygun bir yer düşünüyoruz.” Arkadaşlar da uygun yer önerileri söyleyerek fikirlerini paylaşıyorlardı. Olay biraz uzayınca meclis üyesi arkadaşlar rahatsız olmaya başladılar. Benim kadınlar birliğindeki arkadaşlarımla samimiyetimi bilmiyorlar. Ayrıca ben tanıdıkları kadarıyla ağırbaşlı bir insanım. Sonunda bütün bu anlattıklarımın şüphelenen bir arkadaş hangilerini

ADALAR

Hanımeli gülüyle
Azar azar yok olan
Ateş böcekleriyle
Akşamın gurubunu
Kucaklayan denizi
Meltem ile yayılan
Akasya kokusuyla
Doğasını süsleyen
Mimoza begonvili
Faytonunu taşıyan
O fedakar atları
Dua için çıktığım
Aya Yorgi tepesi
Çamlarla bezenmiş
Büyük küçük turları
Korkmadan dolaştığım
Her köşesi sokağı
Dostça selam veren
Esnafı komşuları
Her yalının köşkünün
Değişik hikâyesi
Ressamların kaynağı
Şairlerin yuvası
Aşkların yaşadığı
Gönlümün prensidir
Güzelim
Prens Adaları

yapacağımızı sordu. “Hepsini,” dedim. “Ne zaman başlayacaksınız?” diye sorunca artık gerçeği söyledim, “Paramız olduğu zaman. Yani bunlar hayal. Tabii sizin hayalleriniz gibi.” O zaman Yılmaz Bey sözü aldı ve anlatmaya başladı, “Belediyenin bütçesi çok kısıtlı. Biz belediyenin rutin işlerini bile zor yürütüyoruz. Halk ise durumu bilmeden bize koşun diyor. Gönül Hanım size espri yaptı.” Arkadaşlarım beni severler, hepsinin akli başına geldi. Hem gülüyorlar hem de “Nasıl kendimizi kaptırdık, inandık,” diyorlar. Bir yandan da bana söyleniyorlar, “Bizim hayallerimizi yıktınız!”

Ondan sonraki günlerde bana takılıyorlardı, “İyi mi yaptın, şimdi de çok kızıyoruz sana. Adamızın nelere layık olduğunu biliyorsunuz da, yapmıyorsunuz. Belediye olarak para kazanmanın imkânlarını düşünüp bulmanız lazım.” Yine de kurtulamadım yani.

Ada'da dostluk

Bir gün İsmail Cevahir'le beraber Anavatan Partisi kongresine gidiyoruz. Yol da uzun, oradan buradan konuşuyoruz. Cevahir bana, “Gönül, sen Ada'da bize ziyarete geliyorsun, biz aile dostuyuz. Ama İstanbul'da hiç gelmedin, neden?” diye sordu. “Doğru,” dedim. “O benim hareketsizliğim. Görünüşüm çok sosyaldır, en kalabalık en coşkulu yerde dahi oraya uyarım ama yine de kendi başıma bunun için uğraşmam. Ada'yı da bu yüzden seviyorum. Burada insanların birbiriyle ilişkilerinde samimiyet var, her konuda yardımcılar ve hiç yorulmuyorum. Mesela bugün siz bana hadi kongreye beraber gidelim dediniz. Bana bir kolaylık sundunuz, ne kafamı ne de bedenimi yordu,

memnun oldum. Bakkala telefon açıyorum, “Bana şunları gönderin,” diyorum. “Gelirken de zahmet olmazsa yanınızdaki manavdan karpuz da alır mısın, çocuk aynı arabayla getirsin,” diyorum. “Hemen gönderiyorum,” diyor. Başka zaman manavı arayıp patates, soğan istiyorum, kasaptan da 1 kilo dolmalık kıyma alıp göndermesini rica ediyorum, gönderiyorlar. Çöp kamyonunu görünce, “Bugün bahçenin çöpleri çok, dışarı atamadım. Demir kapıdan girip alırsanız sevinirim,” dediğimde, “Peki abla, alırsanız biz,” diyorlar. Bunlarda ne fevkaladelik var diyeceksin, çok şey var. Sevgi var, dostluk var! İstanbul’un şehir hayatında artık bunlar kayboldu.”

Kongreden sonra eve dönerken İbrahim Cevahir yolda durup manavdan alışveriş yaptı. Baktım, her aldığından bir daha alıyor, sonra arabaya bindik. Beni eve getirdi. Torbaların yarısını bizim eve koydurdu. Giderken dedim ki, “İbrahim Bey işte Ada’da bu var, bunu İstanbul’da yapmak zor.” Buna rağmen İbrahim Cevahir beni Çamlıca Kulübü’ne onur üyesi yazdırdı, orada daha çok görüşürüz diyerek. Ama ben yine tembelliğimden Çamlıca Kulübü’ne de hiç gidemedim.

Erik çalmamız

Arkadaşım Beyge Büyükkada’ya geldiğinde beraber yürüyüşe çıkardık. İlkbaharda Erikler olduğu zaman caddedeki kuleli köşkün bahçesinin kenarındaki eriğin yola doğru uzanan dallarından Erik koparır yerdik. O kısmı kimse toplamaz, yere dökülür çürürler genelde. Yine bunu yaptığımız bir hafta eve geldiğimizde kardeşim Güngör,

“Gönül, mahkemeden celp geldi. Perşembe günü saat 10:30’da seni çağırıyorlar,” dedi. Eriklerin sahibi şikâyet etmiş sözüm ona. “Şimdi ne yapacaksın! Erik hırsızı diye hâkimin karşısına nasıl çıkacaksın!”

O sıralarda da eşim Rıfki’nin tayinini istemiştik Büyükkada hâkimliğine. Beni bir gülme krizi tuttu. Mahkemede hâkim olarak Rıfki’nin karşısına çıktığımı düşündüm. Acaba bana ne derdi, “Siz bu Erikleri çaldınız mı?” diye sorduğunda ben ne derdim diye düşündüm. Kocaman yetişkin bir kadın Erik çalmakla suçlanıyor. Çocuk olsam ya da genç olsam neyse. Hemen kendimi müdafaa etmeye başladım, “Ben ziyanı sevmem, sular idaresine sorun, kaç defa üşenmeden gittim, şu yerde su borusu patlamış diye bildirmeye. Kardeşimin ikazına rağmen açık kalmış çeşmeyi kapamak için başkasının bahçesine bile girmişimdir. Bu Erikler de dökülüp ziyan oluyordu, almakta bir beis görmedim.” Herkes şakayı unuttu, böyle bir durum olsa Rıfki hâkim olarak ne der diye ayrı ayrı fikirler beyan edildi, “Bu Erik hırsızı da bizim hanımmış, buna çok ağır bir ceza verilmesi lazım, yüklü bir miktar talep edilsin, der,” veya “Hanım, bu bey Eriklerini çaldığını söylüyor, sen ne diyorsun, diye sorar ve dinledikten sonra, tamam, çık dışarı, diyerek adama döner, beyefendi borcumuz neyse verelim, der.” Ben de, “Benim tanıdığım Rıfki bana hiçbir şey söylemez,” dedim. “Eve gelirken 2 kilo Erik getirir. Göz ucuyla da üzülüm mü diye bakar. Fırsat bulduğunda da bana karşı hoş bir hareket yapar.” O gün Rıfki’nin çarşıdan dönüşünü dört gözle bekledik. Bu konuştuklarımızı anlattık, böyle bir olay olsa ne yaparsın, diye sorduk. Cevap olarak, “Bana bir kahve pişirin,” dedi.

Komşuluk

Büyükada'yı sevmemin bir başka sebebi de alıştığım, Anadolu'dakine benzer komşuluk münasebeti. Evimizin önü bir çıkmaz sokak. Sokağın bir tarafı deniz, diğer tarafında bizimki ile beraber bir bina daha var. Çıkmazın sonunda da bir başka ev. Eni 5 metre, boyu 35 metre bir çıkmaz sokakta toplam 3 bina yani. Öyle bir sokak ki sanki bizlere mahsus. Bir özel alan gibi. Sırasında eline kahveni, çayını veya sigaranı alıp orada biraz yürüyüş yaparken, Heybeliada'ya doğru giden gelen yolcu vapurlarını, tekneleri seyrediyorsun, seni gören komşun da geliyor. Bahçeye çıktığında çiçeklerle uğraşırken gelip sana yardım ederler. Yine bir gün begonvilleri demirlere, ağaçlara tutturmaya çalışırken yan binanın üst katındaki komşum Cahide Hanım seslendi, "Gönül dur, biz geliyoruz yardım etmeye." Elllerinde bağlar, bahçe makası ile dekan Meriç Bey geldi. Beni hiç yormadan bir kısmını demirlere, kalan bir bölümünü de çıkıp ağaca bağladı. Meriç Bey'in elinden bahçe işi geliyor, güllerimin bir kısmını da o getirip dikmişti.

Ben sokağın karşı tarafına üç tane çam fidanı dikmiştim. Bir tanesine de rahmetli kardeşim Ozan'ın adını verdiğimden çok değerliydi benim için. Bir gece fırtına çıktı, çok şiddetli esiyordu. Aklıma çam fidanları geldi, çok açıktalar ve henüz de küçükler. Kalkıp dışarı çıktım bakmak için. Rüzgâr neredeyse beni uçuracak kadar kuvvetliydi. O sırada bir ses duydum. Komşumuz Mahir Bey balkona çıkmış bana sesleniyor, "Gönül bu sopaları al, bağ da atıyorum. Ozan'ı sıkıca bağla." Sonra o üç çam fidanı çok güzel büyüdü, 4 metreyi buldu boyları. Ama bir kış yağın fazlaca yağmurdan dolayı sokağın denize bakan tarafında, önünde çamların dikili olduğu duvar yıkıldı.

Çamlar da duvarla beraber aşağı uçtu. Çok üzüldüm. Daha sonra duvar yapıldı ama benim içimden bir şey yapmak gelmiyordu.

O arada da yan binanın bize bakan dairesini alan Profesör Nurhan Atasoy ve yine onun gibi sanat tarihi profesörü olan yeğeni Gül İrepoğlu ve eşi taşınmışlardı. Çiçeğe çok meraklılar. Benim gibi bir yaz boyu duracak çiçek dikmiyor, her çiçeği kendi zamanında dikiyorlar.

Zamanı geçince yenilerini getirip dikiyorlar, çok güzel çiçekler. O sene ben yazlığa gitmeden önce, yeni yapılan duvarın üstüne, çamların yerine çiçeklik yaptırmış ve dikmişler. Sürpriz oldu. Biraz olsun çamları unutturdu bana. Profesör Nurhan Atasoy'un yanında Sefa Bey oturuyor. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğünden emekli. Benim için özeldir, kardeşim Ozan'a benzer. Yakışıklı, sevecen ve kibardır. Eşi Cansen gelince sokağa neşe gelir. Bir gün Sefa Bey bana sordu, "Gönül Hanım, her gün akşamüstü nereye gidiyorsun?" Ben de takıldım, "Ada'yı Adalı gibi yaşamak istediğimden, bir gün balıkçıların

kahvesine, bir gün arabacıların kahvesine, bir başka gün de akşamcıların kahvesine gidiyorum." En üst katta oturan Mahir Bey'in kızı Gülüman, "Akşamcıların kahvesine biz de gelebiliriz," dedi. Evi Mahir Bey'den satın aldığım için olacak Gülüman sanki bizim kızımız, oğlu Alp zaten elimizde büyüdü. Yanımda rahmetli Gül otururdu. Onu da erken kaybettik. Eşi Nezir Bey'le beraberiz. Ada'ya erken gitsem Gül'e telefon açardım, yalnızım, sıkılıyorum, diye.

*Nurhan Atasoy
ile birlikte
Büyükkada'da*

"Sen hiç sıkılma, ben Nezir'i kandırır, bu akşam biz de taşınırız," derdi. Hakikaten de hiç beklemez hemen gelirlerdi. En üst katta yeğenim avukat Çetin ve eşi noter Tomris oturuyor, her gün beraber oyun oynuyoruz. Sadece Ada'da değil İstanbul'da da onlarsız duramayız. Son senelerde ikiz torunları oldu; Aksel ve Aren, onlar da sokağın süsü. Bizim üst katımızda kiracı olarak gelen Süheyla Hanım ve eşi Nadir Bey oturuyor. Süheyla bahçe işini çok sevdiğinden bahçeye bakmaya başladı. Çok cana yakın, az zamanda bütün komşulara intibak etti. Sokağın sonundaki ahşap köşkteki komşumuz Şükran Hanım,

kızı Arzu, elimizde büyüyen oğlu Barış, aşağıdaki kayıkhanenin sahipleri Hikmet ve Selim, bahçıvan Hasan, bu mutlu topluluk her yaz bir aradayız.

Bir de çok kıymetli mahalle komşularım vardı. Mesela ressam Tiraje, kendine mahsus bir insandı. Rahmetli, komşularına da değer verirdi. Bize karşı çok yakınlık gösterirdi. Biz de annemle onu çok severdik.

Ona gittiğimizde Tiraje'nin arkadaşı Profesör Mesude Hanım'la tanışmıştık. Yine bir karşılaşmamızda bana, "Gönül Hanım, sizinle sokakta karşılaşıyorum, bana bakıyorsunuz, tanımadan geçiyorsunuz," dedi. Ben de ona daha önce yaşadığım bir olayı anlattım. Yan komşumuz Erol Ergenekon vardı kiracı olarak. Daha sonra yine yakınımızda başka bir ev satın alıp oraya taşınmıştı. Onunla yolda her karşılaştığımda ancak beni geçtikten sonra fark ediyordum Erol Bey olduğunu ve yine selam

*Soldan sağa;
Gülşen Kanteke,
Tomris Kanteke,
Ressam Tiraje,
Ressam Nazan
Akpınar, ben ve
Ayhan ablam
Büyükkada'da*

vermedim diye üzüliyordum. Bir gün karşılaştınca, "Erol Bey ben sizi göremiyorum, ancak geçtikten sonra fark ediyorum kusura bakmayın," demiştim. "Rica ederim Gönül Hanım, ben sizin dalgın geçtiğinizi biliyorum," demişti. O günden sonra rahmetli Erol Bey ile ne zaman karşılaştım daha 20 metre uzaktan elini kaldırır, "Gönül Hanım, ben Erol!" diye seslenirdi. Mesude Hanım da bunu dinledikten sonra, "Bundan sonra ben de öyle yapayım," dedi. Ondan sonra da yoldayken her karşılaşmamızda "Gönül Hanım, ben Mesude!" demiyor, "Ben Erol, ben Erol!" diye sesleniyor. Kendisi sevimlidir bir kat daha sevimli oluyor. Ben de aynı anda rahmetli Erol Bey'i de hatırlayıp, bir kat daha seviniyorum.

Şehit cenazesi

Bütün bunları düşünürken arabanın durduğunu fark ettim. Yol arabalarla, insanlarla doluydu. Resmî, askerî araçlar da vardı. Ertuğrul arabadan inip ne olduğuna bakmaya gitti. Biraz sonra geri geldi. Bir şehit cenazesini köyüne götürüyorlarmış. Köylüleri yol ağzına karşılamaya gelmişler. Şehidin annesi de oğlunun bayrağa sarılı tabutunu görünce dayanamamış bayılmış. Onu ayıltmaya çalışıyorlarmış. Kalabalığın bu kadar çok olmasının sebebi askeri araçların yanına kaymakamlık ve belediye araçlarının da katılmış olmasıydı. Bizim de neşemiz kaçtı ister istemez. Kimse konuşmadı bir süre. Yolun bir kenarı açılınca Ertuğrul arabayı sürdü, uzaklaştık. Biraz sonra da bir mola yerinde durduk.

Arabaya binince Ertuğrul, "Az kaldı, önce Adapazarı, İzmit sonra İstanbul'a geliyoruz," dedi. Acaba bu yolculuk benim Gümüşhane İstanbul arasındaki son yolculuğum mu, diye düşüncelerimi zihnimden atmaya çalıştım.

ŞEHİT CENAZESİ

Sanki yer yükselmiş
Gök aşağı inmiş
Rüzgâr dalda takılmış
Güneş buluta sinmiş
Yollar insanla dolmuş
Başlar yere eğilmiş
Al bayrağa sarılı
Şehidimiz gidiyor
Gözlerimiz takıldı
Şehit anne babaya
En önde yürüyordu
Istıraptan yok olmuş

Anadolu insanı

Şişli’de tam benim dairemin karşısında o zaman İstanbul’un en yüksek binalarından biri olan Nova Baran yapılıyordu. Anadolu’nun farklı yerlerinden gelmiş bir çok işçi çalışıyordu. Bazıları da geceleri inşaatta kalıyorlardı. Bir kandil günü, kandil helvası yapmaya karar vermiştim. Çok yapayım da bu işçi çocuklara da göndereyim diye düşündüm. Un helvasını da güzel yapardım.

Helvayı hazırladım, güzel de oldu. İki büyük melamin servis tabağına koydum, sonra da kapıcımız Bahri Efendi’yi çağırdım, “Al bunları Nova Baran’da kalan işçi çocuklara götür, de ki, ‘Karşıdaki komşunuz kandilinizi kutluyor, size de bu kandil helvasını gönderdi.’ Tabaklar da kalsın, kullanırlar.”

Sonra apartmandaki komşularım Müzeyyen, Meserret ve Jülide geldiler, Rıfkı ile beraber kahve içiyorduk. Kapı çaldı, açtım ki karşımda beş altı tane genç işçi çocuk, ellerinde de bir pasta kutusu. “Abla, biz de tüm arkadaşlarımızın adına sizin kandilinizi kutluyoruz,” diyerek kutuyu bana uzattılar. Teşekkür ettim, içeri de davet ettim ama girmeyip, gittiler.

Gözlerim dolu dolu, elimde pasta kutusuyla komşularımın yanına, oturma odasına girdim. “Ne oldu?” diye sordular. “Nova Baran’da çalışan işçi çocuklar aralarında para toplayıp bana pasta almışlar, kandilimi kutlamak için,” dedim. Rıfkı, “Üzülme sen, onlar kalabalıklar, hepsi azar azar para koymuştur, bu jesti yaptıkları için de mutlu olmuşlardır,” dedi. “Ben sizi nasıl sevmeyeyim Anadolu insanı,” diye düşündüm içimden.

Şişli'deki ev

Şişli'deki evimi aldıktan sonra kendi evime ilk gelişimdeki heyecanımı düşündüm. Yazları Gümüşhane'ye gideceğim halde Gümüşhane'de evden çok sevdiğim değerli eşyaları Şişli'deki kendi evime getirmek istemiştım.

Şişli'deki evi almak için de çok gezdim. Ama yalnız oturamazdım. Güngörlerle beraber oturmak istiyordum. Onların memnuniyetle geleceğı bir ev olmalıydı. Güngör'ün eşi Vehbi Bey Karaköy'de çalışıyordu, gitmesi kolay olmalı ve hep beraber kalabileceğimiz kadar büyük olmalı. Kuzenim Beyge Şaşkınbakkal'da oturuyor, kendine yakın olsun istiyor. Diğer kuzenim Süheyl ise Osmanbey'de. Süheyl akıllıdır, her zaman da fikrini sorduğum insandır. “Ya Beyge'ye yakın al, ya da bana,” diyordu. Vehbi Bey ise Aksaray, Beyazıt, Fındıklı civarında oturacağımız bir ev olsun, istiyor. Sonunda Şişli'de Veteriner Hilmi Sokak, Hilmi Palas Apartmanında istediğimiz gibi büyükçe bir daire aldım. Güngörlerin şartlarına uygun olduğu için hemen taşındılar. Taşındığı gece de sancılandı ve ikizleri Tayfun ve Bora dünyaya geldi. Ablaları Figen henüz dört yaşındaydı. Annem hemen İstanbul'a geldi. Ben ancak bir sene sonra gidebildim. Evde üç tane çocuk ama bu çocuklar nasıl bakılacak. Figen mesuliyeti üstlenmiş, kendini büyük yerine koymuş ama sıkılmaktan sarılık olmuş. Beni görünce, “Artık bu çocukları sen bakacaksın, biz iyi baktık. Herkesin bir çocuğı olur, senin çocuğunu da Allah baba bana gönderdi,” dedi.

İkizler de bir yaşlarında, ele gelmişler. Her gün biraz daha büyüyorlar, zahmetleri de büyüyordu. Büyüdükçe evin altını üstüne getirmeye başladılar. Çok hareketliydiler. Yüksek yerlere çıkmak ve oralarda oturmak en büyük

eğlenceleri. Dolapların, konsolların, gardırobun üstüne varana kadar tırmanıyorlar. En çok hoşuma giden de, üç yaşlarına gelince bakkalın da bunlardan büyük olan oğluyla pencereden arkadaş oldular. Adını da Küçük Bakkal koydular. O da çocuk henüz, size kitap getireyim okur musunuz, diye sordu. Bizimkiler de, okuruz, dediler. Her gün Tommiks, Teksas getiriyor. Bunlar da resimlerine bakıp, “Küçük Bakkal, biz bunları okuduk başka getir,” diyorlar. O da çok güzel çocuk. Sözde abi oldu, bunlarla meşgul oluyor. Bazen de babasının dükkânından bisküvi, gofret getiriyordu bizim çocuklara.

Tayfun ve Bora'nın, o zamanlar çok satılan lastik oyuncakları var, kovboylar, askerler ve ayrıca kedi köpek gibi hayvanlar. Bunlar sık sık bütün oyuncaklarını su dolu küvete dolduruyor, sonra da salondaki yastıkları küvete atıyorlardı. Yapmayın deyince de, “Onlar kaka oldu, yıkanıp yatacaklar,” diyorlar. Kızıp yastıkları ellerinden alsak ağlamaya başlıyorlar, “Onlar başlarını neye koyacaklar yatarken,” diye.

Büyüdükçe yaramazlıkları da büyüyordu. Ben yazları dört gözle bekler oldum. Okullar tatil olup Güngör çocuklarının başına gelince hemen Gümüşhane'ye gidiyordum. Bu defa da onları göreceğim geliyor, çocuklara, susun, yapmayın diyerek azarlamayacağım diye kendi kendime söz veriyorum. Bir zaman sonra değişiklik aradım. Önce olgunlaşma enstitüsüne gitmeye karar verdim. Sonra vazgeçtim. Güzel dikiş dikerim ama sevmem. Figen komşumuz Hülya Saydam'dan piyano dersi almaya başladı. Kuzenim Süheyl, “Benim arkadaşlarım çocukları ders alırken onlar da çalmayı öğrendiler. Sen de dikkat et, çalış, öğren,” deyince bu fikir çok hoşuma gitti. Babam da bana

akordeon dersi aldırmaya başlamıştı eskiden. Hoca Gümüşhane'den ayrılınca kalmıştı. Hazır böyle bir fırsat elime geçti diye de sevindim. Figen'i derse götürdüğümde dikkatle izliyordum. Evde de piyanonun başında oturup çalışıyordum. Gayret ettim, neticede gördüm ki ben ses alamıyorum. İki

notayı birbirinden ayırt edemiyorum. Vazgeçtim.

Sonunda kırtasiye mağazası açmaya karar verdim. Yakınımızda ilkokul, biraz aşağıda da lise ile ortaokul binası var. İnşaata bitti, açılacak hemen. Teşebbüse geçtim, okulun karşısındaki inşaattan dükkân tutmak için konuştum. Bu arada akrabamız İsmail Soysal'ın, Beyoğlu'nda bir kırtasiye dükkânı var. Bana, "Ben senin bütün kırtasiye malzemelerini alırım, sattıkça taksitle ödersin. Korkma, kapamak istediğin zaman bütün malzemeyi benim

dükkânıma alırım," dedi. Mobilyacı Sabri abi ile de dükkânın raflarını, dolaplarını yapmayı konuştuk. Bir tek annemi ikna etmek kaldı ama annem katiyen razı olmuyor. "Artık yazları Gümüşhane'ye gidemeyiz, sen de artık evlenmezsin, para bize lazım değil, pekâlâ idare ediyoruz işte," diyerek karşı çıktı. Tam da bu sırada evlenmeye karar verdim ve Rıfki'yla evlenince bütün bu planlar bitti.

Fırlatılan bavullar

Rıfki Paşa'yla, Rıfki'ya tanıdıkları, arkadaşları genellikle böyle hitap eder, ben de çoğu zaman öyle derdim, her ilkbahar mutlaka bir yurtiçi gezimiz vardı. Yine bunlardan birinde elimize birer küçük bavul aldık ve yola çıktık. Mecidiyeköy durağında bizi bekleyen Güngör'e evin anahtarını verip sonra otobüse bineceğiz.

Mecidiyeköy'e doğru yürürken Rıfki yolda dikilmiş bir inşaata veya başka bir şeyi seyrediyordu. Ben de Güngör'ü durakta bekletmemek için biraz acele etmeye çalışıyordum. O sebeple sesimin tonunu ayarlayamadan biraz da yüksek sesle, "Yürüsene!" diye söylendim. Bir de ne göreyim, Rıfki elindeki bavulu yere fırlatıp attı ve dönüp eve gitti. Bu olay evliliğimizin ikinci senesindeydi. Yani her hafta küstüğü seneler.

Yapacak bir şey kalmadı. Bavullar küçük de olsa iki bavulla birden gitmem zor. Ama Güngör'e de bizi beklemesin diye söylemem lazım. Ne yapayım diye düşünürken bir tanıdığa rastladım, "Gönül abla, nereye böyle?" dedi. Ondan bavulların yanında durmasını rica ettim, ben de mümkün olduğunca hızlıca Güngör'e gidip durumu açıkladım. Sonra da bavulları alıp eve döndüm. Ev yakındı. Hırslımın geçeceği kadar mesafe yoktu. Öte yandan kendime hâkim olup işi büyütme de istemiyordum. Zaten bağırırsam, söylensem bir cevap vermeyeceğini biliyorum, yine ben suçlu olacağım.

Apartmanın kapısından içeri girerken, üst kattaki iki komşuyla karşılaştım. Sabah kahvelerini bizde içerdik her zaman. Hemen atıldım, hadi gelin bir kahve içelim, diye. Onlar da hem geliyor, hem de bana soruyorlar neden

gitmediniz diye. “Rıfki küstü, geri döndü,” dedim. Onlar da bizim küskünlüklerimize alışıklar ama bizim evde kavga olmadığını da bilirler. Gülmemek için kendilerini tuttular. İçeri girdik, kahvelerimizi içtik, biraz oturup kalktılar.

Onları yola koyarken de telefon çaldı. Kardeşim Ozan arıyor, “Merhaba Gönül, nasılsın?” “İyiyim Ozan, sen nasılsın?” Ozan cevap vermeden anlatmaya başladı, “Şişli meydanındaki kavga neymiş öyle? Bavullar yerlerde, karı koca kavgası diye Rıfki abi ile senin resmini gazete basmış.” Olaydan henüz kendime gelemediğim için inandım ben de. “Kim çekmiş, hangi gazete, Allah Allah ne çabuk basmışlar,” derken ayıldım. Ozan da gülüyor zaten. Güngör telefonda söylemiş.

Biz bütün kardeşler komik bir olayımız da olsa mutlaka birbirimize haber veririz. En çok da Ozan meraklıdır anlatır, güler mütemadiyen. Telefonu kapayıp içeri Rıfki’nın yanına gittim. Hiçbir şey olmamış gibi olayı anlattım, “Güngör hemen Ozan’a anlatmış, Ozan’ın da komiğine gitmiş, açmış benimle eğleniyor.” Güldü Rıfki, “Hiçbir şey olmamış gibi olsun Gönül, yarın gideriz,” dedi. Bir gün sonra hiçbir şey olmamış gibi gezimize çıktık.

Paris

Rıfki ile Fransa’ya gezmeye ilk gittiğimizde henüz yeni evli sayılırdık. Yani bana sık sık küstüğü zamanlar. Rıfki’nın Fransızcası çok iyi. Hatta kendisinin yazdığı, okullarda okutulmuş bir Fransızca gramer kitabı da var. Paris’te bana her şeyi gösterip anlatıyor. Her yeri gezmek için gayret ediyordu. Bir sabah ben Notre Dame kilisesini gezmek istedim, önce oraya gideceğiz, Rıfki da adliyeye giderek bir dava izlemek istiyor, sonra da oraya gideceğiz.

Notre Dame kilisesine gittik. Çok fazla turist kabileleri vardı ve çok kalabalıktı. Victor Hugo'nun kitabı var, "Notre Dame'ın Kamburu" diye. Onun bir filmini seyretmişim yakın zamanda. O filmin etkisiyle ben de merakla kiliseyi inceliyorum. Rıfkı'yı unuttum, kendi başıma dolaşıyorum. Gözlerim yükseklerdeki heykellere takıldı. Kamburun kilisenin çanının yanına nerelerden geçtiğini, oralarda heykellere sarıldığı yerleri görmeye çalışıyorum. Kilisenin içini de aynı hayranlıkla gezdim. Ama yanıma dönünce baktım ki Rıfkı yok. Kilisede aradım, bulamayınca bahçeye çıktım. Bahçede

oturuyordu. "Seni aradım, ne çabuk çıktın, hani beni gezdirecektin?" deyince, "Senin bana ihtiyacın yok, kendin geziyorsun," dedi. Darılmış yine. Özür diledim, durumu izah ettim. Barıştık dersem yalan olur ama sanki biraz yumuşadı. Neyse ki bu küskünlükleri çok uzun sürmüyor.

Paris'te bir gün önce Rıfkı adliye sarayına uğradığında, bugün dava yok, yarın öğleden sonra 3:00'te bu bölümde bir dava var, demişler. Bir şeyler yedik, kahvelerimizi içtik, cadde boyu yürüyorduk, karşıdan iki hostes geliyor, biri sarışının en güzeli, diğeri melezin en güzeli. Bakarken düşünüyordum

*Bir gezide
sağımda
Ayhan ablam
solumda Tomris*

bunlar herhalde bilhassa seçildiler, bunların bulunduğu uçakta herkes yolculuk yapmak ister. Yanımdan geçip yollarına devam ederken durup uzun uzun baktım. Önüme döndüm ki Rıfkı bir hayli ilerlemiş ama yavaş yavaş yürüyor. Çabucak yanına gittim, "Ne kadar güzeller gördün mü, ben hiç bu kadar güzelini görmemişim," dedim. Cevap vermeyince de tekrarladım. "Gördün mü Rıfkı?" O da, "Sadece senin ağzını açıp baktığını gördüm," dedi. Yine kızdırmışım. Aslında Rıfkı darılır ama genellikle beni rencide edecek bir şey söylemez. Sesimi çıkarmadım o da devam etti. Biraz sonra "Onları da gördüm, gerçekten çok güzellerdi. Bir yerde oturup dinlenelim," dedi. Hemen, "Tamam," dedim. Zaten onun her an darılıp barışmasına alışmışım.

Adliye binasına gittiğimizde ortalık çok sakindi, pek kimse yok. Orada çalışanlar arada bir girip çıkıyor. Avukatları, hâkimleri cübbeleriyle seyrek de olsa görmek mümkün. Sakin, huzurlu, temiz, saygı telkin eden bir bina. İzlemek için girdiğimiz davada bir siyahi genç, gayet temiz, saygılı, yanında avukatı ile bekliyor, kürsüdeki hâkimler de soru soruyorlar. Ben anlamıyorum, Rıfkı dinliyor. Bir müddet izledi davayı sonra bana dönüp, "Sıradan bir hırsızlık olayı, gidelim artık," dedi. Adliyeden çıktık, güzel bir kafe bulup oturduk bir şeyler içiyoruz. Rıfkı bana, "Neye canın sıkıldı hiç konuşmuyorsun?" dedi. "Paris'teki adliyenin sakinliğini görünce bizim adliyelerin durumu aklıma geldi. Bazen adliyeye gelip sana uğramak mecburiyetinde kalırsam nasıl içeri gireceğimi şaşıyorum. Her taraf mübaşir, polis, mahkûm, avukat kalabalığı ile dolu. Yürüyecek yer yok. Gayriihtiyari aynı vazifeyi gören bu adliyelerin farkı bana dokundu. Belki de kıskandım," dedim. "Düşünme bunları, sen gezmene bak, Paris'teyiz!" dedi.

Rıfki'yi aramak

Artık Adapazarı'nın dışından geçmeye başladık. Döndüm Güngör'e baktım, elindeki küçük yastığı cama dayamış, başını koymuş uyuyor. Ertuğrul ve Figen kızları Deniz'in çocukluğundan bahsediyorlar. İçimden, beş günde çocuklarını özlediler, Allah mutluluklarına mutluluk katsın, diye geçirdim.

Dışarıdan geçerken görünmeyen Adapazarı'na doğru baktım. Ben iki sene oturmuştum burada. Çok sevmiştim. Sonra İstanbul'daki evimiz boşaldı. Tayinimizi de istemiştik. Belki çıkar diyerek evimize taşındık. Ancak tayini çıkmayınca Rıfki yine Adapazarı'na gidip gelmeye başladı. Hafta sonu geliyor, pazartesi işinin başına

dönüyordu. Bunları düşünürken hüzünlendim, gözlerim yaşardı. Sanki Rıfki'nin eli omuzuma dokundu. Elimi omuzuma uzatıp tuttum gayriihtiyari. O sırada Güngör uyanmış, "Gönül sırtın mı ağrıdı?" dedi. Ona, "Hayır," derken nemlenen gözlerimi de göstermemeye gayret ettim. Başladım Rusya gezisinde Rıfki'yi ikide bir nasıl kaybedip aradığımızı anlatmaya.

Tur bizi nereye gezmeye götürse, Rıfki bizden ayrılıyor, yakın bir yerde oturuyordu. Dönüşte onu almak için ben gözümle takip ediyordum. Ancak her zaman başarılı olamadığım için bazen biraz aramak zorunda kalıyorduk. En son artık gezilerimiz bitti ve tur geri dönüyorken, Leningrad'ta otobüsten indik trene bineceğiz. Moskova'ya gidip uçakla İstanbul'a döneceğiz. Otobüsten inince bavullarımızı aldık ve yürümeye başladık. Ben eşyalarla meşgul olurken Rıfki'ye dikkat edemedim. Nerede oturduğunu göremedim. Önce tur arkadaşlarımla rehberle söylemeden kendim bulmaya çalıştım. Bulamayınca rehberimizden yardım istedim. Ağızdan ağıza yayıldı, "Hâkim bey yine kayboldu," diyerek yine herkes nerede oturuyor diye Rıfki'yi arıyor. "Hâkim bey!" diye sesleniyorlar ama istasyon da kalabalık. Tur arkadaşımız tarih hocası bir beye, "Sizleri de yormak istemedim ama yine olmadı," dedim. Hoca bana, "Gönül Hanım, üzülme, bizler hâkim beyi bulup getirmekten zevk alıyoruz. O kendine mahsus bir insan," dedi. "Siz de onu tanımışsınız," dedim. Benim hiç anlayamadığım bir tarafı vardı Rıfki'nin. Onun kendi eşini bile anlaması 10 yıl sürmüştü ama bu kadar kısa bir zamanda bile çevresindeki insanların saygısını ve sevgisini kazanırdı.

Düş

Şimdi seni düşünüp
Hayaller kuruyorum
Beraberce uçuyor
Sevda kanatlarıyla
Doruklara konuyor
Kâinatın dışında
Özlemin kucağında
Aşkın sıcaklığı
Kalbime oturdu
Bu düşler aleminde
İsmin dudaklarımda
Güzelliğin bağrında
Dalıyorum uykuya

Aynur, Ayhan ve ben

Adapazarı'nı geçerken burada oturduğumuz yıllarda tanıştığım Aynur Kavafoğlu'nu hatırladım. Şimdi o da İstanbul da oturuyor. Adapazarı'nda başlayan arkadaşlığımız hep devam etti. Beraber bir çok defa seyahatlere gitmiştik. İtalya'ya gittiğimiz bir seyahatimizde tur grubu ile beraber Roma'da dolaşıyorduk. İspanyol Merdivenleri'ne geldiğimizde Ayhan ablam, Aynur ve ben turdan ayrılıp alışveriş yapmak için kendi başımıza dolaşmaya karar verdik. Biz akşam otele kendimiz döneriz dedik. Önce biraz beraberce dolaştık ama böyle çok yorucu oluyor diye birbirimizden ayrıldık. Tek başımıza dolaşip alışverişimizi yapalım, sonra yine İspanyol Merdivenleri'nin önündeki havuzun başında buluşuruz diye anlaştık.

Ben bir hayli zaman dolaşip işimi gördükten sonra havuzun başına geri geldim ama kimse yoktu. Biraz bekledim, sonra sıkılıp meydana dolaşmaya başladım. Baktım ki Aynur meydana bakan merdivenlerde oturmuş bana sesleniyor. Meğer benden önce gelmiş, o da beklemekten

Soldan sağa;
İskender Bey'in
kızı Aysel Ataman,
Büyükkada'dan
arkadaşım Güler ve
Aynur Kavafoğlu ile
bir gezide

yorulunca gelip buraya oturmuş. “Olmaz,” dedim, “Havuzun başına gidip bekleyelim, Ayhan da gelip bizi aramasın sonra.” Kalkıp havuzun yanına gittik. Biraz sonra Ayhan ablam geldi ama çok sinirliydi. O da daha önce gelmiş ve uzun süre beklemiş, çok yorulmuş. Ne mesuliyetsizliğimiz kaldı ne geri zekâlılığımız, hepsini saydı. Otele geri dönerken alışverişe devam edecektik. Barışalım diye hiç ayrılmayalım, beraber dolaşalım dedik. Bir mağazaya girdik ama ben biraz dolaştıktan sonra yoruldum ve bulduğum bir sandalyeye oturdum. Onlara da bütün reyonları gezdikten sonra beni oradan almalarını söyledim.

Onlar dolaşmaya ben de beklemeye başladım. Ancak çok süre geçmesine rağmen Ayhan ablam ve Aynur bir türlü gelme bilmediler. Bir ara mağaza görevlisi bir bayan yanıma geldi ve bana bir şeyler söyledi ama anlamadım tabii. Arkadaşlarımı beklediğimi işaret etmeye çalıştım. Aradan bir süre daha geçti ve bu sefer bir erkek görevli yanıma gelip bir şeyler söyledi. Ona da aynı şekilde işaret ederek anlattım. Derken bizimkiler de göründüler. Ellerinde alışveriş torbaları, paketleri, gayet neşeliydiler. Görevli eşliğinde aşağı inerken gördük ki bizim oturduğumuz reyon dışında tüm reyonların ışıkları kapanmış, kimse kalmamış. Bir biz bir de birkaç görevli. Çıkış kapısı hariç bütün kepenkler bile kapatılmıştı. Biz saatin farkında değiliz, hava da kararmış. Özür diledik, anlatabildiğimiz kadar. Aynur otelin kartını gösterip yol sorduğunda bize ne taraftan gideceğimizi de tarif ettiler. “Çok kibar insanlarmış,” dedim, “İsteseler, içeride otururken ellerini haydi, haydi diye sallayarak bizi gönderebilirlerdi.” Ayhan ablam, “Kızım onlar medeni insanlar, sizin gibi görgüsüz, düşüncesiz değiller,” dedi. Anladık ki İspanyol Merdivenleri’ndeki kızgınlığı daha geçmemiş.

Can azlığı

Bir taraftan da düşünüyorum, bundan sonra seyahatlere gidebilecek miyim diye. Şimdiye kadarki seyahatlerimizin birçoğunu kuzenim Çetin Kantek ve eşi Tomris organize ettiler. Ayrıca bütün gezi boyunca mesuliyetimizi de çekiyorlar. Ben heyecanlı bir kişiyim.

Havaalanlarında ya da gemiye bineceğimiz zaman Çetin’i görene kadar bir şeyi kaçıracağız, gecikeceğiz diye telaşlanırım. Çetin’i görünce rahatlarım.

Çetin’e güvendiğim için biraz da fazla rahatlarım. Hâlâ daha yolculuklarda acemi gibi davranırım.

*Çetin Kantek,
eşi Tomris,
Güngör, ben
ve Aynur
bir gezide*

Beni gören de ilk defa seyahate çıkıyorum zanneder.

Tüm işlemleri Çetin ve Tomris hallederler. Ama hiç de sesleri çıkmaz. Tomris'in bir işi de onları beklerken benim oturacağım bir yer bulmak. Şimdilerde iyice yaşlandığım için onlara daha çok iş düşüyor. Ama Çetin ve Tomris hâlâ bizden umutlular, sanırım ki hâlâ yeni seyahatlar için bize bilet almaya devam ediyorlar.

Biz diyorum çünkü her zaman kardeşim Güngör ile beraber gidiyoruz gezilere. Güngör benden küçük olduğu için ya da daha rahat bir yapıda olduğu için benim kadar heyecanlanmaz. Benim yapım böyle, Yarın yapacak bir işim varsa o gece uyuyamam. Bu yüzden önceden planlı olarak bir yere gitmeyi sevmem. Ani karar verip gitmek isterim. Arkadaşlar bana, “Ne güzel, her şeyi zamanında takip edip yapıyorsun,” derler. Bilmiyorlar ki, bunu çalışkanlığımdan değil, aklımdan çıksın da rahat edeyim diye yapıyorum.

Beni en güzel eşim Rıfki anlardı. Bir gün bir arkadaşımı kocası boşamak istiyordu. Ancak arkadaşım boşanmak istemiyordu. Ben de bu duruma üzülüyor ve kocasına kızıyordum. Boşanmayı kabul etmesin, kocası da mahkemelerde uğraşsın dursun istiyordum. Ben olsam böyle yaparım deyince Rıfki, “Sen mi yapacaksın! Sana böyle bir şeyi bir gün deseler üçüncü güne bırakmazsın,” dedi. “Dayanamaz ve hemen ertesi gün boşanmak istersin. Boşanana kadar da hiçbir gece uyumazsın.” Ben de, “Hayır, yanılıyorsun, o kadar beklemem hemen onu öldürürüm,” dedim. “Bence öldürmeme değmez dersin,” diye cevapladı. Ben de gerçekten Rıfki bana böyle bir şey derse ne yaparım diye düşündüm. Rıfki haklı, benim yapım müsait değil, onun söylediği gibi işi hiç uzatmam.

İnleme

Hastalandığım zamanlar inlerim ben. Sanki ağrılarımı hafifletir. Bir de zahmetli bir iş yaparken inlemek işimi yapmama yardımcı oluyor gibi hissedirim. Bütün bir hafta evi boyattırdım, temizledim, yerleştirdim, çok yoruludum. Hafta sonu oldu, Rıfki Paşa gelecek. Yemek yapmam lazım. Hemen hazırlandım, alışveriş için Migros'a gittim. Giderken yolda gördüğüm yakınımdan geçen insanlar gayet saygılı bir şekilde bana yol veriyorlar, caddeden karşı tarafa geçeceğim zaman yanımdakiler bana dönüp saygılı bir şekilde, “Trafik durdu, hemen geçelim!” diyorlar. Migros'tan alışveriş yaparken et sıralarını bana veriyorlar, sebze alırken, “Siz buyrun alın, biz sonra alırız,” diyorlar, kasada hemen beni öne geçiriyorlar ve paketlerime yardımcı oluyorlardı. Dönüşte de bu nezaket devam etti. Başlarda yorgunluktan anlamadım. Sonra bu anormal durum bana ters geldi. Eve girince paketleri mutfığa koydum, boy aynasının önüne geçip baktım, kıyafetimde, saçımda, makyajımda anormal bir şey göremedim. 40 yaşlarındayım, gençliğime güzelliğime kimse çarpılmaz ama ihtiyar da sayılmam ki yaşıma hürmet etsinler. Anlayamadım gitti.

Rıfki geldi, hafta sonu geçti, geri döndü. Ben de iki gün sonra tekrar alışveriş için Migros'a gittim. Markette arabaları, sepetleri toplayan çocuk yanıma geldi, “Abla geçmiş olsun, maşallah çabuk iyi oldun,” dedi. Birisiyle karıştırdı diye düşündüm ama aldırmadım. Alacaklarımı aldım ve kasaya geldim. Sıram gelince kasadaki çocuk, “Abla geçmiş olsun, o gün çok hastaydın ama şimdi iyisin,” dedi. Kasadaki tanıdığım çocuk, bu beni karıştıramaz, diye düşündüm ama şaşırdım, ne diyeceğimi bilemedim.

“Nereden anladınız hasta olduğumu?” diye sordum. “Abla, inim inim inliyordunuz o gün,” dedi. O zaman anladım ne olduğunu. Evden çıkıp dönene kadar yolda, caddede, Migros’ta hiç durmadan sesli sesli inlemişim. O günkü saygı problemi çözüldü. Öte yandan, insanların zor günlerinde yardım göreceklerini bilmek de memnuniyet verici bir durum.

Deprem ve komşu yardımı

1999 depreminde Büyükkada’daydık. Sallanmaya başlayınca herkes önümüzdeki sokağa çıktı. Heyecan biraz yatışınca, korka korka evden hırka, battaniye, oturmak için şezlong, sandalye taşımaya başladık. Herkes evden kendisine lazım olmasa komşusuna lazım olur diyerek alıp getiriyor. “Çocuğu bu şezlonga yatır, kucağında tutma yorulursun!” veya “Siz bu sandalyeye oturun biraz dinlenin, ben su da aldım, isteyen içsin, bunu sırtınıza alın hava serin!” Sokağımız hepimizin müşterek evi olmuştu. Komşularımızla sanki bir aileydik. Deprem gecesinin etkisiyle birbirimize daha çok yaklaştık, daha hoşgörüyü bakmaya başladık. Sokağımızı daha da çok sevdik.

Yeni komşularımız

Yanımızdaki dairede oturan çok sevdiğimiz komşumuz Nur ve eşi Halil Beyler taşındıktan sonra, eve Nurhan Atasoy ve yeğeni taşındı. Çok kıymetli insanlar, Nurhan Hanım yeğeni Gül Hanım ve eşi Yaman Bey ile beraber oturuyorlar. Komşulukları da mükemmel. Çıkmaz sokağımıza bir kat daha değer kattılar. Orada davetler verdiler, bayramlarda tüm komşular toplandık, bayramlaştık. Nurhan Hanımlar çiçeğe de meraklılar. Bahçelerine ve sokağa nadide çiçekler

getirdiler, diktiler. Bizim çıkmaz sokak tüm komşuların sosyal tesisi gibi oldu. Arada yürüyüş yapıyoruz, çocuklarımız bisiklete biniyor, top oynuyorlar. Kahvemizi çayımızı elimize alıp, şezlonglarımızı çıkarıp deniz manzarasına karşı oturuyoruz, sırasında misafirlerimizi de ağırlıyoruz, yemek yiyoruz. O kadar bizleri tatmin ediyor ki Gülümanların, Sefa Beylerin, Meriç Beylerin Bodrum’da yazlık müstakil evleri olduğu halde oralara erken gidip, ada mevsiminde mutlaka Büyükkada’ya geliyorlar. Bir komşumuz gelmemiş olsa neden gelmedin diye ararız mutlaka.

Sokağımızda bir bayram toplantısı

İstanbul'a varış

Artık İstanbul sınırlarının içine girdik. Güngör bana, “Gönül sen evine gitme, bize gel dinlenirsin, birkaç gün sonra gidersin,” deyince. “Hayır, sizde kalırsam seyahatim devam ediyor gibi olur, evime gidip bavulumu boşaltayım, yerleşeyim ki yolculuğum bitmiş olsun,” dedim. Bunları söylerken arabanın penceresinden yine dışarıyı seyreliyordum. Yine elli sene önceye gittim.

Erzurum'da Temelli Palas Otel'i'nin yanındaki Mumcu Apartmanı'nda oturan Ayhan ablama gitmiştim. Apartmanda hemen hemen aynı yaşlarda dört arkadaş oturuyorlar ve birbirleriyle sık sık görüşüyorlardı. Bir gün en üst katta oturan Sevinç Hanım bizleri çaya çağırdı. Erzurum düz ovadır ama şehir hafif yükselen bir tepenin yamacından eteğine doğru kurulmuştur sanki. Sevinç'in en üst kattaki dairesinden bakınca diğer binaların üzerinden ufka doğru uzanan ovayı, uzaklardaki köyleri görebiliyorduk.

O seneler Erzurum Numune Hastanesi'nde asabiye uzmanı olarak görev yapmakta olan Dr. Haydar Dümen aynı zamanda Erzurum Radyosu'nda da Sağlık Sohbetleri adıyla bir program yapıyordu. Hatırladığım kadarıyla bir programında da, insanların günlük hayatta gördüğü şeylerin onlara düşündürdükleri hakkında yorumlar yapıyor, örnekler veriyordu. Biz de o gün Sevinç'in evinden o Erzurum manzarasına baktığımızda bize düşündürdükleri hakkında kendimize göre farklı fikirler beyan etmeye başlamıştık. Sevinç telefona sarıldı, “Dr. Haydar Dümen'i arayıp soracağım,” dedi.

Telefon ile Haydar Bey'e ulaştı ve “Müsait iseniz size bir şey sormak istiyoruz,” dedi. “Biz şu anda bulunduğumuz yerden Erzurum ovasının bir kısmını görüyoruz. Galiba

biraz da sizin radyodaki yorumlarınızın tesirinde kalarak bütün arkadaşlar bu manzaranın kendilerine hissettirdikleri hakkında fikir beyan ettiler. Bir arkadaş, ovaya bakıkça en uzaklarda ovanın ufkunda görmeye çalıştığı birçok köylerin olduğunu düşünmüş. Diğer arkadaş ovadaki yollarda köylerine giden insanların dinlenmek, su içmek için birkaç söğüt ağacının altında bir çeşme olduğunu düşünerek her baktığında neredeler diye gözlerini kısıp onları aramış. Bir diğeri kabristanları düşünmüş, gördüğüm uzaklardaki köylerin dışında bir yerlerdedir diye gayriihtiyari kabristan nerededir diye aramış. Birimiz de, ovanın sonuna kadar yürümek istediğini söylüyor. Eğer dağ görseydim onun da zirvesine çıkmak isterdim, diyor. Şimdi sizin yorumunuzu bekliyoruz,” dedi.

Haydar Bey, kabristan düşünmek, çeşme veya köy arayıp düşünmek için farklı bir şey söylemedi. “İnsanlar bunlardan birini düşünüp hayal ederler. Ancak, yolun sonuna kadar mütemadiyen yürüyen arkadaşımız, dağın zirvesine çıkmak istemesinden de anlaşılıyor ki henüz menziline varamamış,” dedi. İşte bu menziline varamamış diye tahmin ettiği insan bendim. Üstünden elli sene geçti, bilmiyorum ki menzilime vardım mı? Babamın gönül üzerine yazdığı bir şiiri vardı. Daha sonra bana, “Gönül, sanki bu şiiri senin için yazmışım,” demişti. Bütün şiiri değil ama babamın bana o zaman okuduğu kısmı hatırlıyorum:

*Gönül bilmem sen neyin nesisin,
Yurt yuva bilmezsin bir deli gibi,
Gün olur yükselir göğe çıkarsın,
Yıldıza eş olur aya taparsın,
Gün olur sığınır kuru çorbaya,
Dönersin tanrıya bir veli gibi.*

Eskiden İstanbul'da

Artık evimize yaklaştık derken köprü trafiğine takıldık. Araba kuyruğu uzun, bense yorgunum. Seneler önce Sami (Zarbun) dayım ile Saime yengemin Bostancı'daki yazlık evlerine gideceğimiz zaman Kabataş'ta arabalı vapur kuyruğunda beklediğimiz günleri hatırladım. İlkbaharda ya da sonbaharda genellikle pazar günleri giderdik. Sami dayımın oğulları Tanju ve Erdi'nin kullandığı iki arabaya bütün kuzenler doluşurduk. Gençtik, her olay bizim için eğlenceydi. Kabataş İskelesinde, bizim gibi yazlık evlerine gitmekte olan kuzenlerimin arkadaşlarının arabalarına rastlarsak bu da başka bir eğlence oluyordu. Biz gözlerimizle onları ararken genellikle onlar da aynı şekilde bizi arardı. Bir de kağıt helva alır yerdik. Sanki oraya mahsus bir olaymış gibi başka zaman alıp yemezdik.

Bostancı'da dayımların köşkünün bahçesinde bahçıvanların yazlı kışlı oturdukları bir de küçük ev vardı. Bizim gideceğimiz zaman evi hazırlarlar ve çayı demlerlerdi. Biz de daha önce hiç çay içmemiş gibi demliğe sarılırdık.

Bu bahsettiğim 1950'li yıllardı. Dayımlarla ve kuzenlerimizle beraber toplanıp boza içmeye Vefa'ya, çay içmek için Emirgan'a, yoğurt yemek için Kanlıca'ya giderdik. Sami dayım ve Saime yengem bizim bu eğlencelerimizi kabullenmişlerdi. Ben sinemaya, tiyatroya hep çok sevdiğim kuzenim Süheyl ve eşi Orhan Yüce ile giderdim. Diğer kuzenler ise istedikleri başka filmlere, oyunlara giderlerdi.

Bazen de Süheyl, annesi ve babasını da katarak bizi hep beraber Bentler'e gezmeye götürürdü. Onlar çay içerken ben de dört yapraklı yonca arardım yeşilliklerin arasında. Ama hiç bulduğumu hatırlamıyorum. Halbuki Gümüşhane'deyken bulurdum arada sırada.

Eve varış

Sonunda köprüyü geçip 4 Levent'te Hukukçular Sitesine girdiğimizde akşam olmuş, hava kararmıştı. Ben evin önünde arabadan inerken Ertuğrul da bavulumu indirmişti. Bizi çok güzel götürüp getirdiği için teşekkür ettim ve onları yolculadım.

Eve girdiğimde ilk işim çiçeğime su vermek oldu. Sonra gayret gayret bavulumu boşalttım. Kirlilerimi ayırıp, giysilerimi astıktan sonra artık seyahatimi bitmiş kabul ettim.

Soldan sağa;
Büyükkada'dan
Sibel,
Levent'ten
Münevver,
Büyükkada'dan
Reyhan

Banyoya girdim, duşta sular başımdan aşağı aktıkça sanki bütün yorgunluğumu da alıp götürdü. Bornozumu giyip oturma odasına girdim. Çerçevelerdeki resimlere baktım, "Merhaba!" Onların da bana "Hoş geldin!" dediklerini kabul ederek, "Hoşbulduk!" dedim. Önce biraz oturdum koltukta. Sonra kendi kendime, "Gönül, üşenme kalk, kendine bir kahve yap ama önce saçlarını kurut," dedim. Öyle de yaptım, saçlarımı kuruttuktan sonra kahvemi de yapıp pijamalarımı giydim. Hem kahvemi içtim hem de yine resimlerle konuştum.

Babam, eşim Rıfkı, Orhan abim, küçük kardeşim Ozan ve yeğenim Göker'in resimleri vardı. Onlara Gümüşhane'yi, evimizi anlatım, güzel günlerimizi andım. "şimdi yatma zamanım geldi. Ama yatak odasına gitmeyeyim. Sizin yanınızda yatayım. Yine sizinle olurum." Kalkıp bir çarşaf, yastık ve battaniye alıp oturma odasındaki divanı hazırladım, yattım. Yalnız değildim, rahattım.

Uykuya dalarken ortaokulda öğrendiğim bir yunan yakarısından aklımda kalan kısmını mırıldandım; "Gönlüm tüm insanların saadetini dilesin, gözüüm hiç kimsede olmasın, hiç kimseye karşı fena niyet beslemeyeyim, bana karşı fena niyet besleyen olursa dilerim canım yanmadan, can yakmak mecburiyetinde kalmadan kurtarayım."

Evim

Ertesi sabah telefon sesiyle uyandım. Komşum Özgür Daltaban arıyor. "Gönül abla, akşam ışıkların yanıyordu. Hoş geldin!" dedi. Kahveye çağırdı, öğleden sonra gelirim, dedim. Telefonu kapadıktan sonra tekrar yatayım mı diye düşündüm. Ama saat neredeyse 11:00 olmuş. Telefon yine çaldı. Bu defa üst kattaki komşum Münevver Ayyıldız aradı, "Geldiğini gördüm akşam. Dinlenmişindir artık. Hadi gel, çay hazır. Coşkun da gitti, beraber kahvaltı yapalım," dedi. Rıfkı ile beraber Antalya'da Adalet Bakanlığı tesislerine tatile gittiğimizde tanışmış ve çok sevmiştik Münevver Hanım ve eşi Coşkun Bey'i. İstanbul'da aynı sitede aynı blokta oturduğumuzu öğrenince daha da sevinmiştik. Çok kıymetli komşu oldular. "Tamam Münevver," dedim, "Sırtıma bir şey geçireyim, gelirim."

Pijamayı çıkarıp elbisemi giyerken düşündüm, akşam bavulumu boşalttığım zaman seyahatim bitti diye düşünmüştüm. Bu sabah da İstanbul hayatıma kaldığım yerden başladım. Ama bu beş günlük seyahatimde de 80 senenin anılarını tekrar yaşadım.

Ben ve Nurcihan

HARŞİT ÇAYI

Yağmurlar damlamasın
Gümüşhane dağına
Görme Harşit Çayını
Kollarını uzatır
Her akan dereciğe
İşte o zaman coşar
Haşmetinden korkulur
Bırakmaz etrafında
Ağaç, köprü ve insan
Ne bulursa götürür
Acımaz hiçbir şeye
Tellal çıkar ortaya
Yol boyunca bağırır
Sel geliyor kaçın
Harşit Çayına yakın
Hiçbir yerde durmayın
Çıkarsın taş üstüne
Seyredersin etrafı
Ne bulmuşsa toplamış
Önünde kalmış olan
Duru suyu itiyor
Bütün bulduklarını
Çamuruna buluyor
Sağa sola çarparak
Almış götürüyor

OZAN

Her bahar akşamı
Yüreğimde yankılanan
Sensizliğin sessizliği
Yalnızlığımın feryadısın

HIRS

Sevgiyi yere diksem
Çıksa sevgi ağacı
Dalları uzadıkça
Bütün dünyayı sarsa
İnsanoğlu koparır
Tek tek yapraklarını
Sevgiyi yere atıp
Yerine hırsı diker

SEVGİLİ

Bakmakla yetindiğim
O incecik tenini
Beyaz orkide gibi
İnci dişleri örten
Kırmızı dudaklardan
Dökülen bir kelime
Beni alıp götürse
Cennet bahçelerine

SALINCAK

Pencerenin önünden
Baktım karşı bahçeye
Yan yana iki kişi
Oturmuş salıncağa
Yükseldikçe havaya
Etekler açılıyor
Saçlar uçuşuyor
Delikanlı tutuyor
Kız kahkaha atıyor
Bu ses dalga dalga
Kulaklara geliyor
Mutluluklar içinde
Aşkını fısıldıyor
Aradan yıllar geçti
Ben yine pencerede
Gözüm karşı bahçede
İki kişi dikilmiş
Yüzlerinde tebessüm
Bakıyorlar salıncağa
Sallanan torunlara

SEN

İçimde yankılanan
Yorgun bedeninin isyanı mı
Solgun yüzümde esen rüzgar
Kararsız kalbimin nişanı mı
Yalan, unuttum dersem
Düşlerimde sen varsın

ANNE BABA

Seksen beş yaşındayım
Üşüyorum ben anne
Yorganımı örtsene
İlacımı içirip
Bir bardak su versene
Uzatsana dizini
Başımı koymam için
Bir şarkı söyle bana
İçinde yavrum olsun

AYSEL

Aysel bize geldi
Bana seni sordu
Fazlaca hüznüydü
Bilmiyorum dedim
Sana küstü diyemedim
Giderken geri döndü
Gözleri hüznüydü
Aradığımı söyle
Ben onu bekliyorum
Hepsine tamam dedim
Artık akşam olmuştu

KARDA AŞK

Zihnimde hep yaşarım
Seninle karda koşuşurken
Birden bana sarılıp
Beraber düşüşümüzü
Ellerim ellerinde
Yerden kalktığımız an
Gözlerim mihlanmıştı
Gözlerinin içine
Artık aşkımız söylüyordu
En güzel şarkısını

SENDİN

Güneş doğdu
Gece gizlendi
Kuşlar pencereye kondu
Ben seni düşündüm
Kapı çaldı
İnşallah odur dedim
Kapı açıldı
Gözlerim orada kaldı
Kalbimse bir kuş oldu
Gelen sendin

HOŞGÖRÜ

Derler ki el elden üstündür
Üstün olan insandır
İnsan da üstün değil
Onun temsil ettiği
Üstün olan insanlık
Bütün yaşananlara
Hoşgörüyle bakmalı
Biraz sevgi katıp
Hayatla yoğrulmalı
Göğsünü siper edip
Zorluklara durmalı
Sevgi sevgi getirir
Sevgi dostluk getirir
Bütün olumsuzlukları
Bizden alır götürür

SEVGİ

Arıyorum sevgiyi
Çölde su bekleyen
Çatlak bir dudak gibi
Fırlatılan bir bakış
Isıttı içimizi
Bırakma ellerimi
Bu sevgiyle kalalım
Bana arkamı dönme
Kaçma avuçlarımdan
Beraberce uçalım

BEKLEME

Seni gül sandım
Koparmak istedim
Dikenini batırdın
Durdun camın önünde
Kelebekler uçuştı
Yıllar gelip geçti
Sen sararıp soldun
Boynun yana eğildi
Yaprakların döküldü
Ben sebatla dikildim
Bakmadın pencereme

SUÇ

Suç hırsın günahıdır
Onu kimse istemez
Serseri mayın gibi
Dolaşır ortalarda
Her taraftan su getir
İstersen para yatır
Kurtaramazsın ondan
O senin doğurduğun
Bir günah çocuğudur
Hırs bırakır gider
Kucağında suç kalır

BUĞULU GÖZLER

Bir kadın baktı bana
Gözleri buğulu
Döndüm bütün maziye
Yoksa o mu
Gecelerimi dolduran
Unutamam dediğim
Aşkların en güzeli
Sonra tekrar düşündüm
Gözlerim buğulu

SÜHEYL

Süheyl sen benim için
İsmin gibi yücesin
Kolay kolay bulunmaz
Klasında bir insan
Güneş gibi parlak
Gece gibi vefalı
Deniz gibi coşkulu
Dağlar gibi yücesin
Dostluğuna inandım
Dostluğunla öğündüm

KOMŞU KIZI

Komşunun kızı oldu
Mahalle neşe doldu
Bize oyuncak doğdu
Annesinin kuzusu
Büyüyüp konca oldu
Gözler birden süzüldü
Saçlar sırta döküldü
Bir afettir yürüdü
Gönlümüzü peşine
Takarak hep sürüdü

RIFKI

Saraysız sevgilim
Ben seninle
Bir dağın doruğunda
Bir çınarın gölgesinde
Bir çeşmenin başında
Gökyüzünün altında
Mutluydum

GÜMÜŞHANE

Vadilerin en güzeli
Gümüşhane vadisi
Dağları dağ gibidir
Yeşilliği cennet
Şırlıl şırlıl akan su
Güzel Harşit Çayıdır
O gördüğün halkı da
İnsanlık örneğidir
Dostluğu bulamazsın
Aradığın her yerde
Ayrılısamda evimden
Kalbimde Gümüşhane

SONBAHAR

Gelince sonbaharlar
Yapraklar dökülüyor
Yeşil sarı kırmızı
Sanki renk curcunası
Uçuşuyor havada
Kelebekler deryası
Bir yerlere konuyor
Gurbete gitmiş gibi
Sonra döner arkaya
Komşu yaprak geliyor
Hiç giden yok geriye
Bu bir hazan mevsimi
Gelişi çok fırapan
Gidişi çok hüznü

PENCERE

Odamı aydınlatan
Dünyama huzur saçı
Önünde oturduğum
Her gece konuştuğum
Beni sendin dinleyen
Atadan kalan dostum
Sadakatinden şüphe yok
Ketumluğun ölçülmez
Sen bizlerin baş tacı
İnsanların yoldaşı
Bil ki güzel pencere
Evlerin güneşisin

AYAK SESLERİ

Yaşamın özüdür bu
Duyduğun ayak sesi
Yolların müziğidir
Yoktur gece gündüzü
Bu sesler eşliğinde
Biri gider okula
Diğeri sevgiliye
Kimi gurbete koşar
Herkes ekmek peşinde
Hasreti kavuşturur
Yoktur yerini tutan
Durdurun yürümeyi
Sussun ayak sesleri
Hayat birden yok olsun
Bilsinler kıymetini

AĞAÇ

Ağaç sen çok şanslısın
Her sene dört mevsimi
Defalarca yaşadın
Birinde mutsuz isen
Diğerinde güldün
Bir de gel bana sor
Birinde es geçtimse
Telafisi imkânsız
Kayan bir yıldız gibi
Bakarım arkasından

YOLLAR

Yollar biz senin
Üzerinde yürüdük
Yürümekten yorulduk
Düşünmeye başladık
Tekerlek icat ettik
Ülkelerle tanıştık
Bilgileri topladık
Nesillere aktardık
Birleşti bütün dünya
Yükseldi medeniyet
Yollar senin sayende
Uygarlığa ulaştık

ASANSÖR

Nerede benim gençliğim
Koşarak çıktığım o yokuşlar
Çifter çifter atlayıp
İndiğim merdivenler
Düzleyin yokuşları
Kaldırın merdivenleri
Kolaylıklar yaratın
Asansörle donatın
Yılların yıprattığı
Bu ihtiyar yürüsün

ANNE

Güneş her gün doğdu
Haşmetiyle battı
Gece süzüldü içimize
Sundu eğlencelerini
Tek tek önümüze
Geldi uyku saati
Herkes uykuya daldı
Karanlık söylüyordu
Sessizlik ninnisini
Çocuk hiç dinlemedi
Ağlamaya başladı
Anne sesi istedi
Ta derinlerde bir ses
Sevgiyle dolu dolu
Çocuğuna uzandı
Annesinin canıdır
O vatanın malıdır
Yuvamızın bülbülüdür
Benim biricik yavrum

HİRSİZ YILLAR

Ben yılları hiç sevmem
Fazlasıyla anlamaz
Üstelik de hırsızdır
Yeni yıl geldiğinde
Neşeyle karşılarım
Misafirim ol derim
Hemen geçip gitme
Biraz da bizi düşün
Seni hiç dinlemez
Ayrıca da katıdır
Acıması yok onun
Gençlikte verdiklerini
Kırpar kırpar götürür
En tanınmış hırsızlar
Yanında yaya kalır
Çalar güzellikleri
Sana bir can bırakır
Onu almak kolay
Bir dahaki yıl uğramaz
Noktalanır hayat

ANİ

Şimdi adım adım geçiyor hayat
Sonra da ismine anı koymuşlar
Toplayıp çuvala koyamadığım
Güneşin doğup batışı gibi

RÜYA

Rüyamda yaşıyorum
Hayatı yeni baştan
Gül iken gonca olup
Süzülüp gidiyorum
Umutlarım taptaze
Arzularım dorukta
Sevgilim göz kırpmıyor
Güneş parlak doğuyor
Giydiğim yakışıyor
Herkes bana bakıyor
Gençliğim hiç kalıyor
Bu saltanat yanında
Torunlar dolaşıyor
Benden mama istiyor
Uyandırmayın beni
Rüyamda yaşayayım

BUGÜN

Dün geçmiştir artık
Emeğini saklayan
Yarınsa geleceğin
Ne getirir bilinmez
Sarıl bugününe
Kopar istediğini
O senin ümidindir
O senin istikbalin

MEHTAP

Mehtap bir duvak gibi
Serpilmişti gecemize
Ateş böcekleri
Uçuşuyor gölgede
Bütün yol lambaları
Soluk kaldı her yerde
Dağılmıştı etrafa
Akasyanın kokusu
Bilmem ki bütün bunlar
Gecenin bayramı mı
Yoksa sadece
Mutluluğun sesi mi

İLKBAHAR

Renk renk çiçeklerle
Donandı tüm ağaçlar
Kuzular koşuşuyor
Kelebekler uçuşuyor
Arı balın peşinde
Rüzgar serin esiyor
Yağmur damla damla
Akıyordu çayıra
Göçmen kuşlar başlıyor
Artık geri dönüyor
Mevsimlerin güzelliği
İlkbaharla geliyor

HAYAL

Uykusuz gecelerde
Hayaller âleminde
Yaşıyorum düşleri
Çağlayan oluyorum
Dağdan aşağı doğru
Köpürüp akıyorum
Süzülerek yavaşça
Denize varıyorum
Derin sulara dalıp
Okyanusa ulaşp
Semaya yükselerek
Yıldızlara eş olup
Aya kavuşuyorum
Penceremin önünde
Düşüm bunlara sahip
Bakıyorum semaya

MEVSİM

Gülüyle çiçeğiyle
Güldü ilkbahar
Yaz kucakladı onu
Bereketiyle güneşiyle
Isıttı sırtımızı
Güldürdü yüzümüzü
Kış gürledi
Keserim suyunuzu
Sonbahar titredi
Döktü yaprağını

HAYAT

Hayat bir merdivense
Sen çıkmasını bil
Çıktığın yerde durma
Adımlar daim olsun
Kaldır kolunu yukarı
Orada tutan olur
Uzat elini aşağı
Oradan çıkan olur

ANIDAKİ AŞK

Elim onun elinde
Ağaç, senin altında
Bedenine dayanıp
Gölgede otururken
Aşkın sarhoşluğuyla
Hayaller kuruyorduk
Sonra ne oldu bilmem
O şimdi başka yerde
Başkasıyla el ele
Yürüyor istikbale
Ben hâlâ seninleyim
Kalbime nakşetmiş
Anılarla birlikte

BAHAR COŞKUSU

Bugün bahar bayramı
Yazınsa başlangıcı
Doğa canlanıvermiş
Çiçeği böceğiyle
Arkamda basma urba
Ayağымda sandalet
İçim coşkuyla dolu
Yüzümde gülücükler
Ben uçmak istiyorum
Bırakın kavgayı dövüşü
Kırma kanatlarımı
Gel beraber uçalım

ŞEHİT

Önümüzde yürüyor
Bayraklar deryası
Omuzlar üstünde
Şehidin cenazesi
Karşılama feryadı
Göklere yükseliyor
Semadan kabus gibi
Üstümüze çöküyor

SU

Yol uzun
Güneş kızgın
Dudak suyu özlüyor
Gördüğüm serap değil
Bir çeşmeden akan su
Uzattım ellerimi
Evlada koşar gibi
İçtim kana kana
Güzelleşti kâinat
Güzelleşti yolculuk
Su sanki bir azize
Pınarsa aşkım oldu

KEDİ

Çocuk fırladı yola
Kucakladı kediyi
Trafik birden durdu
Annesi dondu kaldı
Bütün eller uzandı
Ağızlar açık kaldı
Baba yanına koştu
Çocuğunu kucaklarken
Güneş yeniden doğdu
Yüzler huzurla doldu
Küçük sarıldı babaya
Ağlamaya başladı
Göründü iki dişi
Nerede onun kedisi

CEHALET

Yaşadığın çerçevenin darlığı
Aşmak istesen de aşamıyorsun
Kafana yerleşmiş örümcek ağı
Bir nesilde kolayca silemiyorsun
Karanlığa güneş gibi taparsan
Doğru benim diye caka satarsan
Aydınlığa artık varamıyorsun

RESİM

İnsanlar büyümese
Hep çocuk kalsa
Bir resim uzattılar
Bu senin çocukluğun
Ayağında patiği
Başında kurdelesini
Kucağında bebesi
Kabarık entarisi
Bakıyordu bana
Gözler lekesiz yıldız
Sanki gonca gül gibi
Onda kendimi değil
Gördüm tüm çocukları

ÇOCUK

Dünyaya gelen çocuk
Dünyadan habersiz
Büyüdü geleceğe gülerek
Uzanan elleri düştü
Gül rengi yavaş yavaş soldu
Tutunmak için dal aradı
Döndü
Aşkı arkasındaydı

GÖÇMEN KUŞLAR

Bu kaçınıcı sonbahar
Kuşların göç edişi
Bir ok gibi süzülüp
Daireler çizerek
Aniden ters dönüşü
Mavi gökyüzünde
Rüzgârla süzülüşi
Bulutların üstünde
Gökleri zaptedişi
Bu veda gösterisi
Mest eder hepimizi

BOŞLUK

Boşluk hüznün veriyor
Güneş ile dolmuyor
Su içinde durmuyor
Yürümekle bitmiyor
Düşünmekle gitmiyor
Sadece dost bekliyor
Dost yüzü güldürüyor
Günler çabuk geçiyor

YALNIZLIK

Yalnızlığı özlerim
Sevginle kalmak için
Düşümde gördüğüm
Hayalini kurduğum
Aşkına kanmak için
Yine de temennim
Yalnızlık özlemde kalsın

ŞEHİT

Yerden seda yükseldi
Ağlama güzel anne
Oğlun benim bağrımda
Kucakladım ben onu
Sevgiyle kundakladım
O incecik tenini
Sardım sarmaladım
Biri senin şehidin
Biri onun yavrusu
Hepsi ana kuzusu
Hepsi aslan yavrusu

MARTI

Dün sabah bir martı
Teşrif etti evime
Sual ettim, ey martı
Bu koskoca dünyada
Gidecek yerin yok mu
Hüzünle bana baktı
Kanağını sürüdü
Artık uçamıyordu
Seni bu hale koyan
İnsanoğlu değil mi
Dışarıda bağrışan
Senin annen baban mı
Bıraktın yavrularını
Sığındın katiline

EFKÂR

Şu anda oturuyorum
Bir yaşamın üstünde
Döndüm arkama baktım
Upuzun bir mazi
İstikbale bakınca
Her şey rafa konmuş
Bir şarkı mırıldandım
Bir sigara tüttürdüm
Her gün cama konan
Güvercinle konuştum

Gönül Sungurlu Dervişoğlu
5 gün 5 gece

Yazan

Gönül Sungurlu Dervişoğlu

Katkıda bulunanlar

Güngör Bilgin

Bora Bilgin

Figen Anıl

Ertuğrul Anıl

Kitap tasarımı

Murat Lafçı

Baskı ve cilt

Bizim Matbaa

www.bizimmatbaa.com.tr

(0212) 280 38 50

1. baskı

İstanbul, Nisan 2018